T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

ROMANTİK İLİŞKİLERDE GENÇ YETİŞKİNLERİN AŞKA İLİŞKİN TUTUMLARI VE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ: TRANSAKSİYONEL ANALİZ EGO DURUMLARI AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME

Yüksek Lisans Tezi

Sümeyra TÜFEKÇİ

İstanbul, 2008

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

ROMANTİK İLİŞKİLERDE GENÇ YETİŞKİNLERİN AŞKA İLİŞKİN TUTUMLARI VE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ: TRANSAKSİYONEL ANALİZ EGO DURUMLARI AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME

Yüksek Lisans Tezi

Sümeyra TÜFEKÇİ

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Müge AKBAĞ

İstanbul, 2008

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

Sümeyra TÜFEKCİ tarafından hazırlanan ROMANTİK İLİŞKİLERDE GENÇ YETİŞKİNLERİN AŞKA İLİŞKİN TUTUMLARI VE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ: TRANSAKSİYONEL ANALİZ EGO DURUMLARI AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME başlıklı bu çalışma, 21.10.2008 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

İmzalar

Danışman : Yrd. Doç. Dr. Müge AKBAĞ ----------

Üye : Yrd. Doç. Dr. Levent DENİZ ----------

Üye : Yrd. Doç. Dr. Oktay AYDIN ----------

ÖNSÖZ

Aşk.. İnsanoğlu, daha anne karnında hissetti annesinin ona olan aşkını…Yaradan onu aşkla yarattı…Doğduktan sonra aşkla dokunuldu ona…Büyüdü ve aşkı aradı hep, ruhunda hissettiği yalnızlığı ve yarım kalmışlığı tamamlayabilme uğruna…Zaman geldi canı yandı…Zaman geldi mutluluk damarlarında aktı…Zaman geldi ağladı…Zaman geldi düşündü…Ama hiçbir zaman aşktan, aşık olmaktan vazgeçmedi…Aşk büyüttü…Aşk olgunlaştırdı…Aşk hayatı öğretti… Aşk insana kendisini ve insanları anlattı… Yani aşk bir çok şeye kadir oldu…

Bu tez insan yaşamında bu derece büyük ve hayati bir öneme sahip olan bu duygunun daha somut temellerde anlaşılabilmesine ve bu duyguyla insanın kendi benliği arasında olan ilişkisine bir nebze de olsa ışık tutması amacıyla yapıldı. Bu duygunun en yoğun yaşanmak istendiği dönemlerden biri olan genç yetişkinlerin ve ilgili kişilerin araştırma sonuçlarından yararlanabilmesi harcanan çabanın ve emeğin en güzel karşılığı olacaktır. Bu bağlamda araştırmaya katılan tüm genç yetişkin arkadaşlarıma, bu süreçte desteğini esirgemeyen ve değerli fikirleriyle yol gösterici olan tez danışmanım sayın Yrd. Doç. Dr. Müge Akbağ'a; uygulama sürecinde en zor durumda kaldığım bir anımda bana özveriyle yardımcı olan ve desteğini unutmayacağım değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Semai Tuzcuoğluna maddi desteğiyle tez çalışmalarıma daha iyi bir şekilde konsantre olmamı sağlayan TUBİTAK'a, maddi manevi destek ve yardımlarını hic bir zaman esirgemeyen değerli dostlarım Başak ve Ceyhun Khamush çiftine teşekkür borçluyum.

Aynı zamanda bu yorucu ve stresli süreçte, dualarını her zaman üzerimde hissettiğim, benim bugünlere gelmeme vesile olan çok kıymetli annem ve babam Ayşe-İsmail Hakkı Tüfekçi'ye, verilerin girilmesinde büyük desteklerini gördüğüm ve abi gibi değer verdiğim enişte lerim Halil Yayla ve Savaş Tüfekçi'ye, değerli arkadaşım Mehmet Akif Aydın'a, sevgili kuzenim Cihan Tüfekçi'ye, her zor anımızda yanımızda olan, varlığıyla mutlu olduğumuz sevgili yengem Nurayet Tüfekçi'ye ve amcam Selahattin Tüfekçi'ye, öğrencilik hayatım boyunca maddi manevi desteklerini hissettiğim, her zaman bana sabırla ve anlayışla yaklaşan çok kıymetli ablalarım Hülya Yayla, Nurefşan Tüfekçi ve Selma Kocapınar'a, dualarını ve ilgisini eksik etmeyen değerli eniştem Nevzat Kocapınar'a, bana her halükarda katlanan sevgili kardeşim Kader Tüfekçi'ye ve var olmalarıyla bana en güzel teyzelik duygularını yaşatan dünya tatlısı yiğenlerim Sefa Fuat Kocapınar ve Ahmet Miraç Yayla'ya tüm kalbimle teşekkür ediyorum ve benim ailem oldukları için kendimi çok şanslı hissediyorum.

Son olarak, bu araştırma sürecinde bir melek gibi hayatıma girerek bu konuya olan inancımı arttıran, bu duyguyu bana en güzel şekilde hediye ederek hayatımın en mutlu ve en huzurlu günlerini başlatan, ruhumun eksik parçası ve diğer yarısı sevgili nişanlım Müslim Terzi'ye; bu süreçte benimle uyumayıp, benimle yorulduğu, beni bir an olsun yalnız bırakmadığı için ve ayrıca hayatıma girerek ruhumu tamamladığı için çok teşekkür ederim. Bu dünyayı ve yaşanacak tüm dünyaları seninle yaşayacağım için kendimi çok şanslı hissediyorum.

Sümeyra Tüfekçi

ÖZET

ROMANTİK İLİŞKİLERDE GENÇ YETİŞKİNLERİN AŞKA İLİŞKİN TUTUMLARI VE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ: TRANSAKSİYONEL ANALİZ EGO DURUMLARI AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME

Bu çalışma, üniversiteye devam eden genç yetişkinlerin aşka ilişkin tutumları ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi TA ego durumları açısından değerlendirerek araştırmayı amaçlamıştır.

İlişkisel Tarama modeli niteliğindeki bu araştırmada İstanbul'da bulunan vakıf/devlet üniversitelerinin lisans veya yüksek lisans programlarına devam eden 350 (210 kız, 140 erkek) genç yetişkin, araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu ile sıfat tarama listesi ve aşk tutumları ölçeklerini cevaplamışlardır. Genç yetişkinler sıfat tarama listesini hem kendileri için hem de karşı cinsi değerlendirmek amacıyla iki kere doldurmuşlardır. Verilerin analizinde ise; Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Tekniği, Bağımsız grup t Testi, Mann Whitney-U Testi, Kruskal Wallis-H Testi tekniklerinden yararlanılmıştır.

Sonuçlar, katılımcıların aşk tutumları ve ego durumları arasında anlamlı ilişkilerin olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ayrıca erkekler ve kızlar aşk tutumları ve ego durumlarında da anlamlı farklılıklar göstermiştir. Araştırma sonuçlarına göre erkekler, oyun gibi aşk ve özgeci aşka kızlardan daha fazla eğilim gösterirken; kızlar, tutkulu aşka daha fazla eğilim göstermiştir. Erkekler ve kızlar, arkadaşça, mantıklı ve sahiplenici aşk tutumlarında farklılık göstermemiştir. Ego durumları açısından ise; erkeklerin, Eleştirel Ebeveyn ve Yetişkin ego durumları kızlardan; kızların da Koruyan Ebeveyn ve Uygulu Çocuk ego durumları erkeklerden anlamlı düzeyde daha yüksek çıkmıştır. Doğal Çocuk Ego durumunda kız ve erkekler arasında anlamlı bir farklılık elde edilememiştir.

Aşk tutumları ve Ego durumları arasındaki ilişki sonuçları ise; tutkulu aşk ve Koruyan Ebeveyn arasında pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Arkadaşça aşk, Eleştirel Ebevyn ile pozitif yönde, Doğal Çocuk ile negatif yönde ilişki kurmuştur. Mantıklı aşk ve Uygulu Çocuk arasında pozitif yönde ilişki varken Doğal Çocuk arasında negatif ilişki tesbit edilmiştir. Sahiplenici aşk, Eleştirel Ebeveyn ve Yetişkin ego durumlarıyla negatif yönde, Uygulu Çocuk Ego durumuyla pozitif yönde bir ilişki kurmuştur. Son olarak ise; Özgeci aşk ve Eleştirel Ebeveyn arasında negatif yönde bir ilişki, Koruyan Ebeveyn ve Uygulu Çocuk arasında pozitif bir ilişki tesbit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Aşk tutumları, Romantik ilişkiler, Ego durumları, Aşk, Genç yetişkin

ABSTRACT

AN ASSESSMENT OF LOVE ATTITUDES AND CHARACTERISTICS OF YOUNG ADULTS IN ROMANTIC RELATIONSHIPS IN TERMS OF TRANSACTIONAL ANALYSIS EGO STATES

This study aims to examine the relationship between young adults' attitudes towards love and their characteristics in terms of their TA ego states.

In this research, which is a correlationally scanning model, 350 (210 women, 140 men) young adults, who are enrolled in undergraduate and graduate programs of public and private universities, responded to the questions, which have been prepared by the researcher, of personal information forms, adjective check list and love attitudes scale. These young people filled in these adjective check list twice, once for themselves and once for the oppsoite sex. The tools that the researcher utilized in analyzing data are Pearson Moment Correlation Techniques, Independent Group t Test, Mann Whitney-U and Kruskal Wallis-H test.

Findings showed that there are meaningful relationships between the participants' love attitudes and their ego states. Also men and women show meaningful differences about the relations between their love attitudes and their ego states. According to the results men lean towards Ludus and Agape and women lean towards Eros. There is no difference between attitudes of women and men towards Storge, Pragma and Mania. Men's level on Critical Parent and Adult Ego states are higher than women's level and women's level on Nurturing Parent and Adapted Child are higher than men's level. There is no meaningful difference between the level of women and men on Free Child.

Findings show that there is a positive relationship between Eros and Nurturing Parent. There is a positive relation between Storge and Critical Parent and there is a negative relation between Storge and Free Child. There is a positive relation between Pragma and Adapted Child and there is a negative relation between Pragma and Free Child. Mania has established a negative relationship with Nurturing Parent and Adult ego states and a positive relationship with Adapted Child. A final finding of this study is that there is a negative relationship between Agape and Critical Parent and there is a positive relationship between Nurturing Parent and Adapted Child.

Key Words: Love attitude, Romantic relationship, Ego state , Love, Young adult

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖNSÖZ i

ÖZET iii

ABSTRACT iv

İÇİNDEKİLER v

TABLOLAR LİSTESİ vii

ŞEKİLLER LİSTESİ xii

1. BÖLÜM : GİRİŞ 1

1.1. Problem 1

1.1.1. Yakın İlişkilerin Gelişimi 1

1.1.2. Yakın İlişkilerde Aşk 7

1.1.3. Aşka Dair Teoriler 10

1.1.4. Tutkulu Aşk ve Arkadaşça Aşk 10

1.1.5. Üçgen Aşk Kuramı 13

1.1.6. Lee'nin Çok Boyutlu Aşk Biçimleri 18

1.1.7. Aşkın Kaynağı 22

1.1.8. TA ve Ego Durumları 27

1.1.9. Egogram 34

1.1.10. Ego Durumlarını Tanılama 36

1.1.11. Transaksiyon Türleri 38

1.1.12. Ego Durumlarının Yapısal Özellikleri 40

1.2. Amaç 42

1.3. Önem 44

1.4. Sayıltılar 44

1.5. Sınırlılıklar 45

1.6. Tanımlar 45

1.7. Kısaltmalar 47

Sayfa No

2. BÖLÜM : YÖNTEM **48**
2.1. Araştırma Modeli 48
2.2. Evren ve Örneklem 49
2.2.1. Evren 49
2.2.2. Örneklem 49
2.3. Veri Toplama Araçları 51
2.3.1. Kişisel Bilgi Formu 52
2.3.2. Ego (Ben) Durumları Ölçeği 52
2.3.3. Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği: Kısa Form 54
2.4. Verilerin Analizi 56

3. BÖLÜM : BULGULAR **60**

4. BÖLÜM : SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER **104**
4.1. Sonuç ve Tartışma 104
4.2. Öneriler 125

KAYNAKÇA **129**

EKLER **141**
Ek I: Kişisel Bilgi Formu 142
Ek II: Sıfat Tarama Listesi-I: Kendini Değerlendirme 143
Ek III: Sıfat Tarama Listesi-II: Karşı Cinsi Değerlendirme 144
Ek IV: Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği: Kısa Formu 145

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 1: Örneklem Grubunun Üniversite ve Okudukları Bölümlere İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri 50
Tablo 2: Cinsiyet Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri 51
Tablo 3: İlişki Durumu Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri 52
Tablo 4: Aşk Tutumları Ölçeği Alt Ölçek Puanlarının *N*, *x*, Sh*x* ve *ss* Değerleri 60
Tablo 5: Ego Durumları Ölçeği (Kendini Değerlendirme) Alt Ölçek Puanlarının *N*, x, Shx ve *ss* Değerleri 61
Tablo 6: Karşı Cinsi Değerlendirmeye Yönelik Olan Ego Durumları Ölçeği Alt Ölçek Puanlarının *N*, x, Shx ve *ss* Değerleri 62
Tablo 7: Aşk Tutumları Alt Ölçek Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Bağımsız Grup t testi Sonuçları 64
Tablo 8: Aşk Tutumları Alt Ölçek Puanlarının Halihazırdaki İlişki Durumu Değişkenine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bağımsız Grup t - testi Sonuçları 65
Tablo 9: Ego Durumları Alt Ölçek Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Bağımsız Grup t testi Sonuçları 66
Tablo 10: Ego Durumları Alt Ölçek Puanlarının Halihazırdaki İlişki Durumu Değişkenine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bağımsız Grup t - testi Sonuçları 68
Tablo 11: Karşı Cinsin Değerlendirildiği Ego Durumları Alt Ölçek Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bağımsız Grup t testi Sonuçları 69
Tablo 12: Karşı Cinsin Değerlendirildiği Ego Durumları Alt Ölçek Puanlarının Halihazırdaki İlişki Durumu Değişkenine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bağımsız Grup t - testi Sonuçları 70
Tablo 13: Örneklemi Oluşturan Genç Yetişkinlerin Baskın Ego Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri 71
Tablo 14: Tutkulu Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları 71
Tablo 15: Oyun gibi Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek

Sayfa No

Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları 72
Tablo 16: Arkadaşça Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu
Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek
Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları 73
Tablo 17: Arkadaşça Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu
Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek
Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları 73
Tablo 18: Arkadaşça Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu
Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek
Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları 74
Tablo 19: Arkadaşça Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu
Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek
Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları 74
Tablo 20: Mantıklı Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu
Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek
Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları 75
Tablo 21: Sahiplenici Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu
Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek
Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları 76
Tablo 22: Sahiplenici Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu
Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek
Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları 76
Tablo 23: Sahiplenici Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu
Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek
Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları 77
Tablo 24: Sahiplenici Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu
Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek
Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları 77
Tablo 25: Özgeci Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu
Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek
Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları 78
Tablo 26: Özgeci Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu
Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek

Sayfa No

Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları 79
Tablo 27: Özgeci Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu
Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek
Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları 79
Tablo 28: Özgeci Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu
Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek
Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları 80
Tablo 29: Özgeci Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu
Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek
Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları 80
Tablo 30: Genç Yetişkinlerin Aşk Tutumları ile Ego Durumları
Arasındaki İlişkileri Belirlemek Üzere Yapılan
Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Katsayısı Analizleri 82
Tablo 31: Örneklemi Oluşturan Genç Yetişkinlerin Karşı Cinsi Değerlendirdiği
Baskın Ego Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri 84
Tablo 32: Tutkulu Aşk Tutumu Puanlarının Karşı Cinsin Değerlendirildiği
Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını
Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları 85
Tablo 33: Tutkulu Aşk Puanlarının Karşı Cinsin Değerlendirildiği
Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi
Alt Gruplar Arasında Farklılaşıp Farklılaşmadığını
Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları 85
Tablo 34: Tutkulu Aşk Puanlarının Karşı Cinsin Değerlendirildiği
Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi
Alt Gruplar Arasında Farklılaşıp Farklılaşmadığını
Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları 86
Tablo 35: Tutkulu Aşk Puanlarının Karşı Cinsin Değerlendirildiği
Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi
Alt Gruplar Arasında Farklılaşıp Farklılaşmadığını
Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları 86
Tablo 36: Tutkulu Aşk Puanlarının Karşı Cinsin Değerlendirildiği
Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi
Alt Gruplar Arasında Farklılaşıp Farklılaşmadığını

Sayfa No

Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları 87
Tablo 37: Oyun gibi Aşk Puanlarının Karşı Cinsin Değerlendirildiği
Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını
Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları 88
Tablo 38: Arkadaşça Aşk Puanlarının Karşı Cinsin Değerlendirildiği
Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını
Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları 88
Tablo 39: Mantıklı Aşk Puanlarının Karşı Cinsin Değerlendirildiği
Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını
Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal -Wallis H Testi Sonuçları 89
Tablo 40: Sahiplenici Aşk Tutumu Puanlarının Karşı Cinsin Değerlendirildiği
Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını
Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları 90
Tablo 41: Özgeci Aşk Puanlarının Karşı Cinsin Değerlendirildiği Baskın
Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını
Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları 90
Tablo 42: Genç Yetişkinlerin Aşk Tutumları ile Karşı Cinsin Değerlendirildiği
Ego Durumları Arasındaki İlişkileri Belirlemek Üzere Yapılan
Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Katsayısı Analizleri 92
Tablo 43: Karşı Cinste Değerlendirilen Eleştirel Ebeveyn 2 Puanlarının
Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını
Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal– Wallis H Testi Sonuçları 94
Tablo 44: Karşı Cinste Değerlendirilen Koruyan Ebeveyn 2 Puanlarının
Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını
Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları 94
Tablo 45: Karşı Cinste Değerlendirilen Koruyan Ebeveyn 2 Puanlarının
Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında
Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları 95
Tablo 46: Karşı Cinste Değerlendirilen Koruyan Ebeveyn 2 Puanlarının Baskın
Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında
Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları 96
Tablo 47: Karşı Cinste Değerlendirilen Yetişkin 2 Puanlarının Baskın
Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını

Sayfa No

Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal– Wallis H Testi Sonuçları 96
Tablo 48: Karşı Cinste Değerlendirilen Uygulu Çocuk 2 Puanlarının Baskın
Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını
Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları 97
Tablo 49: Karşı Cinste Değerlendirilen Uygulu Çocuk 2 Puanlarının
Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında
Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları 97
Tablo 50: Karşı Cinste Değerlendirilen Uygulu Çocuk 2 Puanlarının
Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında
Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları 98
Tablo 51: Karşı Cinste Değerlendirilen Uygulu Çocuk 2 Puanlarının
Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında
Farklılaştığını Belirlemek ÜzereYapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları 98
Tablo 52: Karşı Cinste Değerlendirilen Doğal Çocuk 2 Puanlarının
Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını
Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal– Wallis H Testi Sonuçları 99
Tablo 53: Karşı Cinste Değerlendirilen Doğal Çocuk 2 Puanlarının
Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında
Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları 100
Tablo 54: Karşı Cinste Değerlendirilen Doğal Çocuk 2 Puanlarının
Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında
Farklılaştığını Belirlemek ÜzereYapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları 100
Tablo 55: Karşı Cinste Değerlendirilen Doğal Çocuk 2 Puanlarının
Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında
Farklılaştığını Belirlemek Üzer Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları 101
Tablo 56: Genç Yetişkinlerin Kendi Ego Durumları ile Karşı Cinsi
Değerlendirdikleri Ego Durumları Arasındaki İlişkileri Belirlemek
Üzere Yapılan Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Katsayısı Analizleri 102

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No

Şekil 1: Yakın İlişkilerin Gelişim 2
Şekil 2: Açılma Süreci 4
Şekil 3: Çan Eğrisi Biçimindeki Egogram 35
Şekil 4: Örneklem Grubunun Kendini Değerlendirme Egogramı 61
Şekil 5: Örneklem Grubunun Karşı Cinsi Değerlendirme Egogramı 62

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem

1.1.1. Yakın İlişkilerin Gelişimi

İnsanlar hayatları boyunca belki birçok insandan etkilenir, birçok insanı çekici bulabilir fakat onlardan yalnızca birkaçıyla yakın ilişkiler kurar. İnsanların bir kısmı benzerlik, çekicilik, kişisel özellikler ve benzeri temelinde genel bir sevgi duygusu geliştirdikleri ilk izlenim aşamasından sonra daha derin ve anlamlı ilişki düzeylerine gelmektedir. Yakın bir ilişkinin – aşk veya sevgi - temel taşı, birbirine bağlı olmaktır. Bağlılık, bir insanın düşüncelerinin, duygularının ve davranışlarının diğer insanı etkilemesidir. İki insan, ikisinden birinin hayatındaki olayların onların her ikisini de aynı anda etkilemesi derecesinde birbirine bağlıdır. Bağlılık, yakın ilişkilerin ayırt edici özelliğidir (Papalia ve Olds, 1988; Bernstein, Roy ve Srull, 1991; Freedman, Sears ve Carlsmith, 2003).

Bernstein, R oy ve S rull (1991), F reedman, S ears ve C arlsmith (2003); i ki i nsan arasındaki bağlanma sürecini gösteren aşamalı bir ilişki gelişim modelinden bahsetmişlerdir. Buradaki aşamalar ve bu aşamalarda kişiler arasında meydana gelen etkileşimler sırasıyla şu şekilde açıklanabilir:

1. "Sıfır İlişki/Temas Düzeyi"nde iki insan tamamen birbirinden habersizdir ve aralarında hiçbir ilişki yoktur.
2. "Farkındalık Düzeyi"nde iki kişiden biri diğerinin veya her iki kişi de birbirinin farkındadır. Bu farkındalık, ya birbirini gözlemleyerek veya üçüncü bir şahıstan birbiri hakkında bilgi alarak meydana gelir. Fakat bu iki kişi arasında henüz doğrudan bir ilişki mevcut değildir. Bu aşama, birbiri hakkında izlenim oluşturma aşamasıdır. İki insanı birbirini tanıma çabasına yönlendirmesi açısından bu aşama önemlidir.

3. “Yüzeysel İlişki/Temas Düzeyi”nde, iki insan doğrudan etkileşim kurmaya başlar. Bu aşamaya kadar bu iki insan birbirine yabancı olduğundan aralarındaki ilk konuşmalar yüzeyseldir. İlişkileri sosyal rollerle tanımlanabilir. Her iki insanın birbirleri üzerindeki etkileri sınırlıdır.
4. “Ortaklık Düzeyi”nde bağlılık ve birbiri için özel olma söz konusudur. Bu aşamada her iki kişi inançları, tercihleri, amaçları, felsefeleri vb. hakkında birbirlerine açılmaya başlarlar. Ortaklık aşaması, çok daha özel bilgilerin paylaşımı ve buna bağlı olarak gittikçe kuvvetlenen bir psikolojik bağın gelişimi ile daha da güçlenir.

İki insan arasındaki bağlanma sürecini gösteren ve yukarıda açıklanan aşamalı ilişki gelişim modelinin somutlaştırılmış durumunu Şekil 1’de görmek mümkündür.

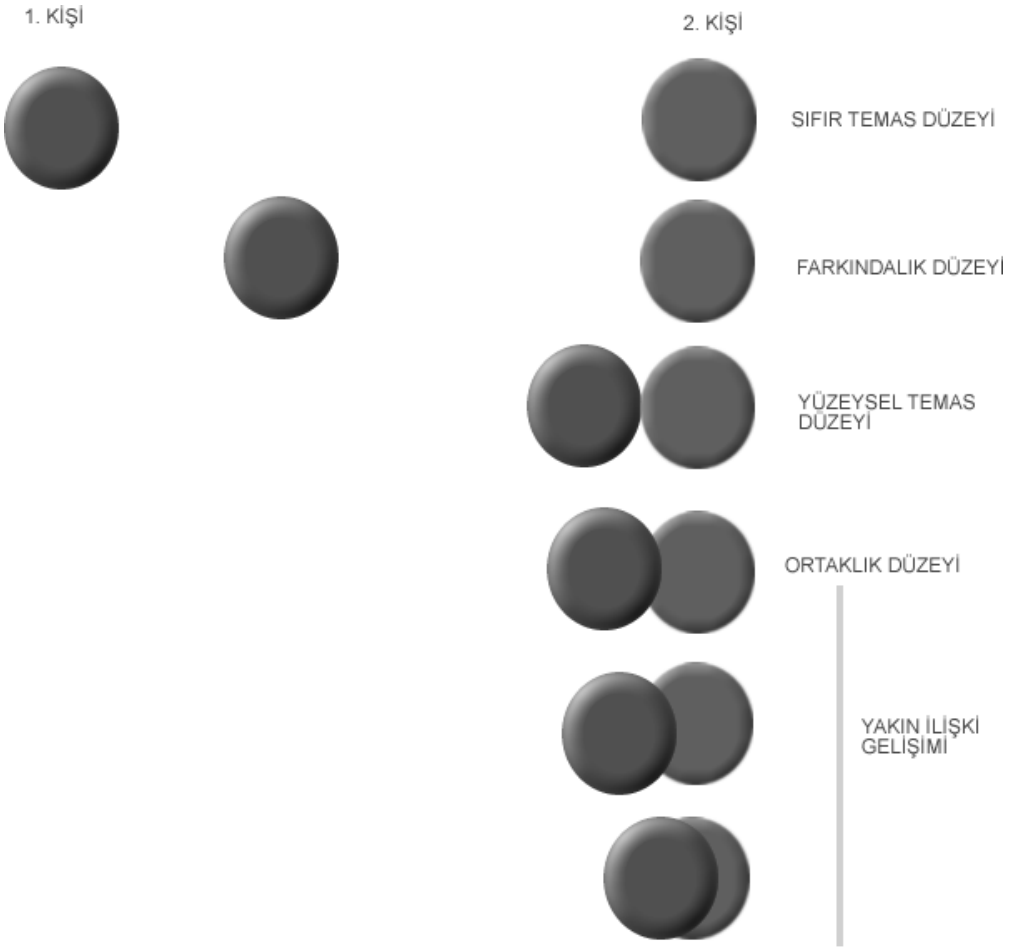

Şekil 1: Yakın İlişkilerin Gelişimi

Yakın ilişkiler, şekilde de görüldüğü gibi yavaş yavaş, belli aşamalardan geçerek meydana gelmektedir. Bu aşamalı meydana geliş sürecinde en önemli etken "kendini açma"dır. Kendini açma, korkuların, umutların, inançların, zayıflıkların açığa vurulması; kişisel bilgilerin, düşünce ve duyguların paylaşılmasıdır. Altman ve Taylor (1973) insanları giderek yakınlık ve sırdaşlığa ulaştıran "toplumsal kaynaşma" adını verdikleri süreç hakkında bir kuram geliştirmişlerdir. Bu görüşe göre "kendini açma" davranışı iki bağımsız boyutta gerçekleşir: genişlik ve derinlik. Genişlik, kendini açma sırasında değinilen konuların sayısını ifade eder. Bu konular; iş, aile, cinsel davranış, umutlar, korkular, parasal durum vb. bir kişinin yaşam ve kişiliğinin ilişkiye katılan farklı konularıdır. Derinlik ise, bir konu hakkında açığa vurulan özel bilginin miktarını ifade eder (Akt: Bilgin, 1988).

Birçok ilişkinin erken döneminde karşılıklı kişilerden biri, bahsettiği konunun derinliği veya genişliği fazla olmayacak şekilde kendini açar. Eğer diğer kişi, bu kendini açma davranışını kabul eder ve o da kendini açma davranışı ile karşılık verirse bu iki kişi arasındaki karşılıklı açılma süreci giderek genişlemeye ve derinleşmeye başlar. Bazen ikisinden biri geçici olarak kendini geri çekebilir. Bununla beraber, sonuçta bu iki kişi birbirleri ile ilgilenmeye ve bir diğerinin yaşantısıyla ilgili sorumluluğu taşımaya başlar (Bernstein, Roy ve Srull, 1991).

İki insan, karşılıklı olarak birbirlerinin kendini açma davranışını anlayış ve ilgi ile kabul ettikçe aralarında bir güven duygusu oluşmaya başlar. Bu kabul, Rogers'ın "şartsız olumlu kabul" ilkesine benzemektedir. Bu güven duygusu, ilişkiyi daha mahrem hale getirmeyi sağlar ve daha derin kendini açma davranışlarını, daha fazla güven duygusunu ve daha derin bir özelliği beraberinde getirir. İki kişi arasındaki mahremiyetin gelişmesi ve derinleşmesi, bu iki kişiden her birinin diğerinin kendini açma davranışlarına nasıl tepkide bulunduğuna ve karşılık olarak yeni kendini açma davranışları gösterip göstermediğine bağlıdır. Reddedilen, önemsenmeyen ve pekiştirilmeyen kendini açmalar, mahremiyetin gelişimini olumsuz yönde etkiler (Bernstein, Roy ve Srull, 1991).

Şekil 2'ye bakıldığında, açılma süreci ile ilgili anlatılanlar daha somut bir biçimde görülmektedir.

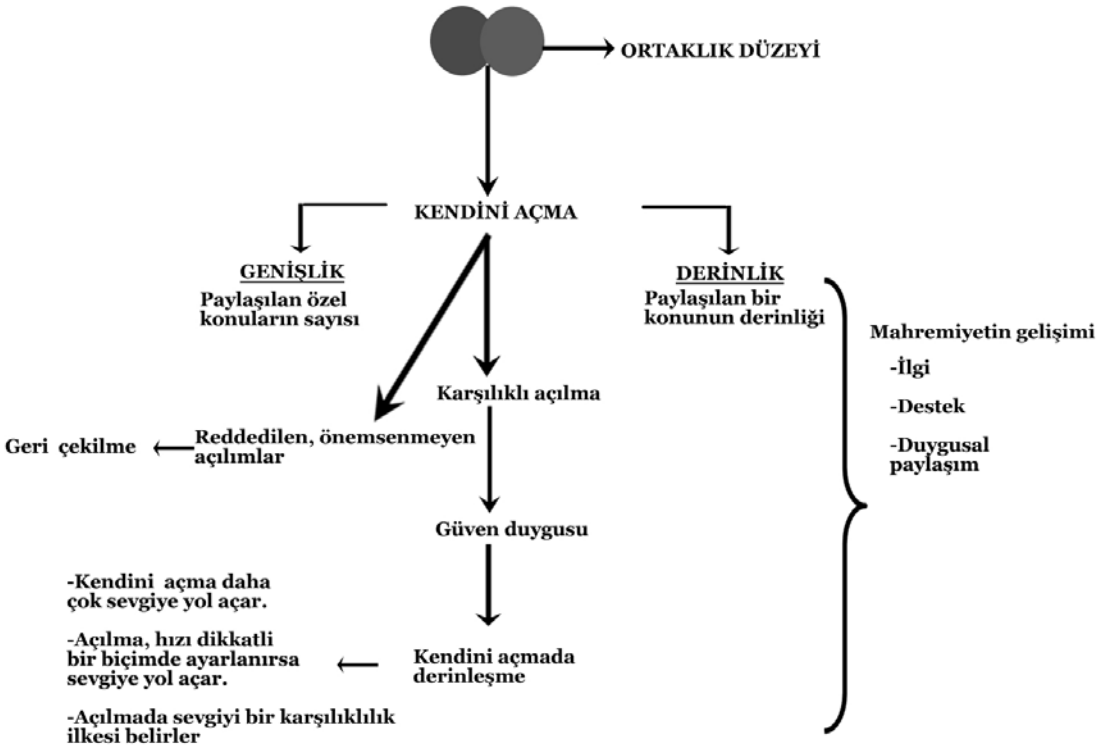

Şekil 2: Açılma Süreci

Kendini açma davranışı veya "Açılma" ile ilgili yapılmış araştırmalar da mevcuttur. Açılma üzerinde etkili ilk deneysel çalışmalar, Sidney Jourard tarafından yapılmıştır. Jourard, ilk hipotezinde; yakınlığı arttırmada temel etken olması nedeniyle açılmanın sevgiyi artıracağını öne sürmüştür. Yani, "Kişinin kendini bir başka kişiye açması içsel olarak sıkı bir biçimde kapalı kalmaktan daha doyurucudur ve bu olumlu duygu kişinin açıldığı kişiye genellenmeli; karşılığında açılan bir kişiyi, açılmayan birinden daha fazla sevmeliyiz." Bu hipotezi sınamak için yapılan bir deneysel araştırmada, Daher ve Banikiotes (1976) deneklere açılmanın özelliği açısından değişiklikler gösteren uyaran kişiler (UK'ler) göstermişler ve uyaran kişiye karşı sevgiyi

ölçmüşlerdir. Sonuç olarak, deneklerin daha fazla açılan UK'yi daha fazla sevdikleri görülmüştür (Akt: Freedman, Sears ve Carlsmith, 2003).

Yapılan bir başka araştırmada açılma ile ilgili şu hipotez öne sürülmüş ve sınanmıştır: Yalnızca hızı dikkatli bir biçimde ayarlanırsa açılma sevgiye yol açar. Bir kişi, büyük kişisel yakınlık alanlarına zamansız girerse kaygı ve savunucu tepkiye neden olacaktır. Kişiler arası engeller yükselecek ve iki kişi arasında yakınlıktan çok uzaklığı arttırma etkisi yapacaktır. Açılma, her iki kişiyi de tehdit etmeyecek kadar yavaş olmalıdır. Bu hipotezi sınamak için Kaplan, Frestone, Degnore ve Moore (1974) bir deneysel çalışma yapmışlardır. Araştırmacılar, hem etkileşim ortamının resmiliğini hem de deneğin kendi açılmasının derecesini değiştirmişlerdir. Erkek üniversite öğrencileri üç bağlamdan birinde görüşme için laboratuara getirildiler. Bu bağlamlardan birisi oldukça resmiydi; halı kaplı oda, iş yönetimi ve işletmecilik dergileriyle süslenmişti ve görüşmeyi yapan, sözde bir işletmecilik öğrencisiydi. İkinci olarak, orta derecede resmi bir koşul vardı. Bu koşulda laboratuar, psikoloji yazınıyla doluydu ve görüşmeyi yapan, sözde bir klinik psikoloji öğrencisiydi. Az resmilik koşulunda ise oda, evlik danışmanlığı yayınları ile süslenmişti. Görüşmeci, cinsel danışmanlığı öğreten bir "insan ilişkileri" öğrencisi idi. Sorulan sorular ya çok yakın ve özel ("Ne kadar sık cinsel ilişkiye girersiniz?") ya da o kadar yakın ve özel değildi ("Ne çeşit filmleri seversiniz?"). Bu soruları soran üç durumdaki görüşmeciye karşı deneğin sevgisi ölçüldü. Bunun için her sorudan sonra denek, görüşmecinin ediminin bir ölçüsünü vermek için sevgiyi gösteren bir düğmeye bastı. Sonuç olarak, görüşmeciye karşı sevginin yakın olmayan koşullarda ve orta derecede resmilik koşullarında en yüksek olduğu görüldü. Sevgi, yakın ve özel sorular soran resmi koşul görüşmecisi için en düşüktü. Bu görüşmeci, açıkça çok derine, çok hızlı inmeye çalışmıştı (Akt: Freedman, Sears ve Carlsmith, 2003).

Bu örnekten yola çıkarak Altman ve Taylor bir öneri getirmiştir. Bu öneriye göre, açılmada sevgiyi bir karşılıklılık kuralı belirlemektedir. Biz en çok bizimle aynı yakınlık düzeyinde açılan insanları severiz. Kendisi hakkında bizim kendimiz hakkında açıkladığımızdan daha fazla özel ayrıntıyla açılan bir kişi, özel alana zamansız bir girişle bizi tehdit eder ve orada durmak isteriz. Fakat biz, diğer kişiden

daha özel bir düzeyde açılıyorsak kendimizden açık vermiş hissederiz. Kaplan ve arkadaşlarının çalışmasında, resmi görüşmeci çok özel alanlarda açılma istiyordu. Fakat kendisi hiç açılmıyordu, dolayısıyla sevilmemişti (Akt: Freedman, Sears ve Carlsmith, 2003).

Altman ve Taylor, "anlık yakınlığın" bir aldatmaca ya da yanılsama olabileceğini, çünkü insanların birbirlerine en içten duygularını değil, yalnızca bunların yüzeysel ve kalıplaşmış biçimlerini veriyor olabileceklerini belirtmektedirler. Böylece insanlar, çok geçici olduklarını görerek yakın özel ilişkilere karşı bir güvensizlik geliştirebilirler. Genel olarak gerçek yakınlığın yavaş yavaş geliştiğini, yalnızca güven ve diğer kişiyle uzun süren bir birliktelik sonucu geldiğini, tehlikelerinin ve maliyetlerinin bulunduğunu unutmamamız konusunda bizi uyarmaktadırlar (Akt: Freedman, Sears ve Carlsmith, 2003).

İki kişi arasında kendini açmaya bağlı olarak mahremiyet (burada mahremiyet sadece iki karşı cins arasındaki özel paylaşımları değil, tüm ikili ilişki türlerindeki özelliği ifade etmektedir.) geliştiğinde bu ilişki bazı önemli özellikler taşımaktadır. İnsanlara bu özelliklerin neler olduğu sorulduğunda en sık verilen cevaplar; ilgi ve duygusal anlatım olmuştur. İlgi, özel ilişkilerde önemlidir çünkü bir kişi diğerinin kendisiyle ilgilenmediğini hissettiğinde daha derin kendini açma davranışı ortaya koymayacak ve geri çekilmeye başlayacaktır. Duygusal anlatım, yakınlık ve bağlılık duygularını güçlendirdiği ve kişiyi güçlü duyguların paylaşımının ardından rahatlattığı için önemlidir. Güçlü duyguların paylaşılabilmesi, stresi ve stresle ilişkili rahatsızlıkları azaltmaktadır. Özel ilişkilerin diğer önemli öğeleri iki kişi arasındaki mahremiyetin ve yakınlığın sonuçları olarak görünmektedir. Bunlardan biri destektir. Bu destek, bir kişinin diğer kişiye hayatın zorlukları ile baş etmesinde yardımcı olması şeklinde (örneğin; arabası bozulduğunda bir yere gitmesine yardımcı olmak) olabildiği gibi psikolojik destek şeklinde de olabilmektedir (örneğin; işler iyi gitmediğinde arkadaşının özgüvenini desteklemek). Özel ilişkilerin diğer önemli öğeleri birliktelik ve cinsellik olarak ifade edilebilir (Bernstein, Roy ve Srull, 1991).

1.1.2. Yakın İlişkilerde Aşk

Bu araştırma kapsamında üzerinde duracağımız asıl öğe, yakın ilişkilerdeki aşk duygusudur.

Her insanın yaşamında en az bir kez hissettiği ya da hissetmeyi umduğu bir duygu olan aşk olmadan yaşamın bir yönünün eksik kaldığı hissedilir. Aşk her ne kadar kolay anlaşılabilir bir duygu değilse de tanımlanabilir, öğrenilebilir ve geliştirilebilir bir duygudur. İnsan yaşamının çeşitli yönleri gibi aşkın da çeşitli aşamalardan geçerek olgunlaştığı ve evliliği olgunlaştırmak için gerekli güce ulaştığı bilinmektedir. Gelişip olgunlaşan bu duygular eşlere rahatlık ve mutluluk vermekte, evde, okulda, iş yerinde başarıyı kolaylaştırmakta; gelişme göstermeyen duygular ise kişide durgunluk, sıkıntı ve mutsuzluk kaynağı olmaktadır (Özabacı, 2004).

Yavaş gelişen, kısmen duygulara ve heyecanlara dayalı olan, insan hayatıyla birlikte başlayıp ömür boyu gelişerek yaşayan ve güçlü bir duygu olan aşk; cinsel ilgi, çekicilik, arkadaşlık, dostluk, ihtimam ve bakımın sentezidir (Özabacı, 2004). Kişi kendisinin idealleşmiş hayallerini karşısındaki kişide görmeye çalışır ve ona aşık olur. Bu bakış açısıyla bakıldığında aşkın doğasında karşı tarafı mükemmelleştirme ve onun kusurlarını görmeme eğiliminin olduğu anlaşılabilir.

Aşk, her zaman yer yüzündeki insanları en çok meşgul eden konulardan biri olmuştur. Ancak hiç kimse aşkla olan bu aşk ilişkisinin ne zaman başladığını bilmemektedir. Tarih boyunca düşünürler, insanların aşkı ararken bu kadar sürüklenmelerine s ebep olan şeyin ne olduğunu merak etmişlerdir. İnsanlar niçin tekrar tekrar reddedilme acısına tahammül ederler? Bir eş için savaşarak ve başarısız olmuş bir ilişkinin hayal kırıklığından dolayı acı çekerler? ya da bir başkasının aşkını kazanmak için bunca yolu kat ederler?

Silverman (1982), Bader ve Pearson (1988) ve Shor ve Sanville (1978) bu soruların cevaplarını aradıkları araştırmalarında Plato'nun ve Sokrat'ın bu insan davranışlarının sebebini ortaya koyan açıklamasına yer verdiği "The Symposium" adlı eserinin bir kısmını şu şekilde nakletmektedir:

> Cinsiyetler şimdi olduğu gibi iki değil aslında üç taneydi: Erkek, kadın ve ikisinin birleşimi olan androjenler. Bu mahluklar kudretli ve güçlüydü ve kalplerindeki düşünceler o kadar harikaydı ki tanrılar onların küstahlığından dolayı kendilerini tehdit edilmiş hissettiler. Zeus önce onların hepsini yok etmeyi düşündü ama biraz baskı uyguladıktan sonra onları ikiye ayırarak, onların fazla gururlarına karşılık vermiş oldu. O zamandan bu yana, insanların bu iki parçası, her biri kendi diğer yarısını arzu ederek, "bir araya geldi" ve tek parça olarak büyümeyi isteyerek kollarını birbirine dolayıp sarıldılar; açlıktan ve kendilerine iyi bakamadıklarından ölme noktasına gelmişlerdi çünkü birbirlerinden ayrı olarak hiçbir şey yapmak istememişlerdi." Ne yazık ki Zeus'un onlar için yeni bir planı vardı: Neslin ayırdığı kısımlarını önlerine doğru döndürdü. . ." ve tohumlarını artık çekirgeler gibi toprağa yaymayacak, birbirlerinin içine bırakarak nesillerini devam ettirebileceklerdi. . . İçimize ekilmiş olan bu diğerine duyulan arzu çok eskidir."

Symposium, bu yarılardan birinin diğer yarısıyla, kendisinin gerçek yarısıyla karşılaştığında neler olduğunu anlatarak konuya devam eder. . . "Çift; aşk, dostluk ve samimiyetin şaşkınlığında kaybolur. . .bunlar bütün yaşamlarını birlikte geçiren insanlardır." Ancak Plato ekler, "Birbirlerinde neyi arzuladıklarını açıklayamazlar" Plato kendisi de bu konuyu irdelemiştir "Kadın ve erkeğin birbirlerine duydukları bu şiddetli arzu, yalnızca aşıkların yakın ilişki arzusu değildir aynı zamanda her birinin ruhunun açıkça arzu ettiği ve anlatamadığı ve varlığı hakkında yalnızca karanlık ve şüpheli bir önseziye sahip olduğu bir arzu gibi gözükmektedir."

Aşkın var oluşuna mitolojik bir açıklama getirmeye çalışan bu alıntının yanında "Ben bir gizli hazine idim. Bilinmeyi istedim ve alemi yarattım." sözü de aşkın varlığına tasavvufi bir açıklama getirerek alemin temelinin de sebebinin de özünün de aşk olduğunu belirtir. Görüldüğü gibi aşk; edebiyatçılar, şairler, filozoflar, sanatçılar tarafından ele alınmıştır, diğer taraftan psikoloji alanında yapılan araştırmalara da konu olmuştur.

1950'li yıllarda aşkla ilgili konuların incelenmesinin bilimsel olmadığının düşünülmesi ve politik baskıların olması uzun bir dönem bu konunun göz ardı edilmesine neden olmuştur. Ancak son otuz yıldır psikologlar tarafından tekrar incelenmeye başlanmıştır. (Büyükşahin, 2004).

Kişisel deneyimlerine ve ortak bilgiye dayanarak insanlar; kadınların erkeklerden daha önce âşık olduğunu ve erkek ilişkiyi bitirmek istediğinde de sevmeye devam ettiğini, iyi tanınan insanlara âşık olmak ve onlarla evlenmek yerine gizemli yabancılara âşık olunduğunu, bir erkeğin ilgisini çekmek için kadınların "zor kadın" olmaları gerektiğini düşünmekteydi. Ancak son yirmi yıldır yapılan psikoloji araştırmaları, tüm bunların yanlış inanışlar olduğunu ortaya koymuştur. Yukarıda belirtilenlerin aksine, erkeklerin kadınlardan daha çabuk âşık oldukları ve âşık oldukları kadına daha sıkı bağlandıkları; insanların kendilerine oldukça yakın olan kişilerle beraber olduğu, onlara âşık olduğu ve onlarla evlendiği; erkeklerin kendileri için ulaşılması kolay, başka erkekler için ulaşılması zor olan kadınları daha fazla çekici buldukları sonuçları elde edilmiştir (Papalia ve Olds, 1988).

Aşk kadar önemli bir başka konusu ise bu sözcüğün anlamındaki belirsizliktir. Aşk sözcüğü İngiliz dilinde başka hiçbir sözcüğün olmadığı kadar çok şekilde kullanılmaktadır. John Barrymore'a göre " Aşk, güzel bir kızla tanışma ve onun bir sazan balığına benzediğini keşfetme arasında geçen enfes bir zamandır." Charles-Pierre Baudelaire'e göre "Aşk kendinden kaçma gereksinimidir." (Akt: Atalay, 2004). William Blake aşk için; "Aşkını anlatmaya yeltenme sakın, ancak söylenmemiş aşklar aşktır…" demektedir (Akt: Şafak, 2007). T üm bunl ardan da anlaşıldığı gibi Aşk, güçlü bir hoşlanma duygusundan daha fazla bir şeydir. "Sevme ve Aşık Olma" adlı kitabında Zick Rubin (1973), aşk ile ilgili şu tanımları yapmaktadır: "Aşk, sevdiğimizin yaşamı ve gelişimi için sahip olduğumuz aktif ilgidir." ve "Bir insanın doyumu ve güvenliği, bir diğer insan için onun kendi doyumu ve güvenliği kadar önemliyse aşk mevcuttur."

Burada dikkat edilmesi gereken bir nokta daha vardır ki, o da hoşlanma ve aşık olma arasındaki ayrımdır. İnsanların hoşlandığı bir çok insan olabilir ama insanlar onlara aşık olmadıklarını bilirler. Bazen de hoşlanılan bir insan heyecan verici, çekici bi ri olarak hissedilebilir. Romantik aşkı inceleyen ilk araştırmalardan biri, insanların hoşlanma ve âşık olmayı yansıttığını düşündükleri birçok ifadeyi toplayıp bunları ölçmek için ayrı ölçekler kullanmıştır. Hoşlanma ölçeğindeki maddeler, öteki kişinin hoşlanılabilir, saygıdeğer, hayranlık uyandıran, olgun ve uygun yargılarda bulunan

biri ol arak g örülme de recesini g österirken, aşk ölçeğindeki maddeler ise üç ana temayla ilgilidir; bağlılık duygusu (“Onsuz yapamam”), diğeri için fedakârlık yapma duygusu (“Onun için her şeyi yaparım.”) ve bi r g üven du ygusudur (“hemen her konuda ona güvenebileceğimi hissediyorum”). (Ragland v e S axon, 1985; A tkinson ve Atkinson, 1999).

1.1.3. Aşka Dair Teoriler

Aşk olgusunun kapsamlı bir biçimde, psikoloji araştırmalarının konusu olması ile birçok y eni kuram ve model önerilmiştir: Rubin'in (1970, 1973) aşk ve hoşlanma ayrımı; Berscheid ve Walster'in (1978) tutkulu aşk; Walster ve Walster'ın (1978) tutkulu aşk ve arkadaşça aşk sınıflandırması; Davis ve T ood'un (Akt: Levesque, 1993) aşk ve arkadaşlık arasındaki benzerlik ve farklılık üzerine çalışmaları; Sternberg'in (1986) üçgen aşk kuramı; Lee'nin (1973, 1977, 1988) aşk biçimleri sınıflandırması; Hazan ve Shaver'in (1987) romantik bağlanma olarak aşk yaklaşımı; Aron ve Aron'un (1996) kendiliği genişletme yaklaşımı; Buss'un (1988) evrimsel yaklaşımı bunlardan bazılarıdır (Büyükşahin, 2004).

Burada bu model ve kuramların bazılarından kısaca bahsettikten sonra araştırmamızda temel alınan Lee’nin aşk biçimleri sınıflandırması hakkında biraz daha ayrıntılı bilgi verilecektir.

Rubin (1973) arkadaşa duyulan hoşlanma ile sevgiliye duyulan aşkın, yakın ilişki olduğunu ancak; farklı duygu, düşünce ve tutumlar içerdiğini belirtmektedir. Rubin sevgiliye duyulan aşk ile arkadaşa duyulan hoşlanma arasındaki farklılığı belirterek aşk üzerinde ilk önemli adımı atmıştır. Rubin aşkı, yakınlık (intimacy), gözetme (caring) ve bağlanma (attachment) gibi üç bileşeni içeren bir tutum olarak değerlendirmektedir.

1.1.4. Tutkulu Aşk ve Arkadaşça Aşk

Bazı yazarlar, aşkın tutkulu aşk ve arkadaşça aşk olmak üzere iki t emel tür ü olduğunu belirtmektedir. Bu sınıflandırmanın aşka dair yapılan en genel sınıflandırma olduğu söylenebilir. Hatfield ve Walster’a göre tutkulu aşk, diğeri ile bir bütün olmak için duyulan yoğun istektir. Karşılıklı olduğunda, bütünleşme

duygusu ve haz ile ilişkilidir. Karşılık görmediğinde ise boşluk, kaygı ve umutsuzluk duygularına yol açar. Sonuç olarak tutkulu aşk, derin bir psikolojik uyarılma, yoğun bir duygusal durumdur (Hatfield, 1988).

Romalı Ovidius İ.S. 1. yüzyılda Aşk Sanatı adlı bir ki tap yazarak erkeklere ve kadınlara romantik aşkla ilgili önerilerde bulunmuştur. Erkeklere verdiği oldukça zeki öğütlerden birinde, onlara ilgilendikleri kadını gladyatör yarışmalarına götürmelerini söylüyordu. Kadınlar arenada kolayca tutkuya kapılabilirlerdi. A ncak Ovidius, bunun nedenini açıklamıyordu. Burada Ovidius, psikolojik olarak uyarılmış bir kişinin bu uyarılmayı aşk ya da cinsel tutkuya atfedebileceğini söylemiş olmaktadır (Atkinson, 1999). B ununla i lgili ol arak, Berscheid v e W alster (1974) tarafından tutkulu aşk deneyiminin psikolojik uyarılmayı, âşık olunan kişinin yarattığı uyarılma algısıyla birleştirdiği öne sürülmüştür. Bu araştırmacılar, tıpkı diğer herhangi bir heyecansal duygu takımı gibi, tutkulu aşkın da Schachter'in (1964) he yecanlarla ilgili iki etmen kuramına göre çözümlenebileceği düşüncesini ortaya atmışlardır. Schachter, herhangi bir heyecansal yaşantının fizyolojik uyarılma ve uygun bilişsel adlandırmadan oluştuğu biçiminde bir kuram geliştirmiştir. Öyleyse tutkulu aşk yoğun uyarılmaya ek olarak "bu aşk olmalı", "düşünebildiğim tek şey o", "rüyalarımın kadını/erkeği" gibi adlandırmalardan oluşmalıdır. Cinsel doyum, heyecan gibi olumlu duygusal yaşantılar uyarılmayı arttırır ve âşık olma duygusunu yükseltir. Berscheid ve W alster'in kuramı ise ayrıca hoş olmayan heyecansal yaşantıların bile uyarıcı olacağını ve eğer âşık olmanın uygun bir parçası olarak adlandırılırlarsa tutkulu aşk yaşantısını güçlendireceklerini ima etmiştir. Dolayısıyla korku, reddedilme, engellenmişlik ve karşı koyulma hep aşk duygusuna katkıda bulunuyor ol abilmektedir. (Akt: Atkinson, 1999 ; F reedman, Sears ve C arlsmith, 2003).

Bununla beraber aşk duygusuna katkıda bulunduğu düşünülen başka bir durum ise şudur; çok s evilen, üz erine t itrenen sevgili eğer ki kendisini uzaklaştırıyor, karşı tarafa acı çektiriyorsa, kişinin ona olan sevgisi daha da bü yüyüp bi r takıntı halini alabilmektedir. 1960'lı yıllarda Stanley Schachter'ın fizyolojik uyarılmışlık yaratan ve stres durumlarıyla ilişkili epinefrin hormonuyla yaptığı çalışmalarda, bu hormonun enjekte edildiği katılımcılar bir tür korku, kaygı, öfke ve aşk duygularını

da beraberinde deneyimlemişlerdir. Çünkü tüm bu duygular aslında, sözü geçen hormonla tetiklenen sempatik sinir sistemi tepkileriyle yakından bağlantılıdır. Bu bilgiyle yola çıkan bilim insanları, sonrasında herhangi bir aşk öğesinden (çekici bir kadın ya da erkek) bağımsız olarak ortamda varlık sürdüren tehlike durumlarının da, tutku hissini kuvvetlendirebileceğini ve hissedilen aşkın gücünü arttırabileceğini keşfetmişleridir. Örneğin, yapılan bir çalışmada, kontrol şartları altında bir erkeğin çok da ilgisini çekmeyecek bir karşı cinse, geçilmesi zor bir köprü aşılarak ulaşılabildiğinde karşı cinsin erkeklerce daha çekici olarak yorumlandığı görülmüştür. Çünkü köprüyü aşmak adına bedende salgılanan stres hormonları ve yükselen kaygı durumu, benzer tepkilerle varlığ österen "aşk" hislerini de tetiklemektedir. Öyleyse, sevilen bir kişinin kaçması da benzer bir kaygı ve stres durumu yaratıp o kişiye olan tutkuyu sürekli olarak körüklemeye devam ediyor olabilmektedir (Akt: Ayhan, 2007).

Yine bu konu ile ilgili Freedman, Sears ve Carlsmith (2003)'in bildirdiğine göre, evli ve çıkan çiftlerin ilişkilerine ana baba karışmasının etkilerini araştıran Driscoll, Davis ve Lipitz (1972)adlı araştırmacılar, ana babaları ilişkilerine oldukça çok karışan çiftlerin birbirlerini, ana babaları ilişkilerine çok az karışanlardan daha fazla sevdiklerini görmüşlerdir.

Tutkulu aşkı ölçmek için geliştirilen ölçek ise, bu aşk türünün bilişsel, duygusal ve davranışsal belirleyicilerini içermektedir. Bilişsel bileşenler; partnere ilişkin istemsiz olarak akla gelen düşünceler ve saplantılar, diğerini ya da ilişkiyi idealize etme, diğerini tanıma ve onun tarafından tanınma isteği iken duygusal bileşenler; diğerine yönelik çekim (özellikle cinsel çekim), işler iyi gittiğinde yaşanan olumlu duygular, işler kötü gittiğinde yaşanan olumsuz duygular, aşık olunma isteği, tam ve kalıcı bir bütünleşme isteği, psikolojik uyarılmadır. Davranışsal bileşenler ise; diğerinin duygularını anlamak için etkinliklerde bulunma, partnerini inceleme, diğerine hizmet etme ve fiziksel yakınlık kurmadır (Berscheid ve Walster, 1978; Hatfield, 1988).

Arkadaşça aşkın tutkulu aşktan belki de en önemli farkı yakınlık kavramı konusundadır. Tutkulu aşkta, bireyler yakınlık özlemi içindeyken, arkadaşça aşkta kişiler yakınlığı çoktan elde etmişlerdir. Hatfield (1988)'a göre, yakınlık insanların

diğeri ile içten olmaya çalışma sürecidir; onların benzerliklerini, farklılıklarını, düşünce, duygu ve davranış biçimlerini keşfetmeleridir.

Walster ve Walster (1978) tutkulu aşkı bireylerin ilişkilerini tüketen aleve, arkadaşça aşkı ise, büyük alev söndükten sonra geriye kalan parlak bir kora benzetmektedirler.

Brehm (1988) ise, tutkulu aşk ve arkadaşça aşk arasındaki farklardan birinin, kişinin partnerini değerlendirme biçimi olduğunu belirtmektedir. Romantik ilişkilerin ilk dönemlerinde tutku düzeyi yüksek olduğu için sevgililer birbirlerine pembe gözlüklerle bakmakta ve birbirlerini mükemmel olarak yani "ideal erkek" ve "ideal kadın" olarak görmektedirler. Zamanla tutku kaybolduğunda ise; çiftler karşılıklı anlayışı temel alan arkadaşça aşkı geliştirmekte ve böylece karşısındakini daha gerçekçi değerlendirmektedir (Akt: Büyükşahin, 2001).

Yapılan araştırmalar da, en başarılı ve uzun süreli çiftlerin ilişkilerinde arkadaşlık unsurlarını vurguladıklarını ve hem kuram hem de araştırmalar, tutkulu aşkı karakterize eden yoğun duyguların zamana fazla direnemediğini göstermektedir. ABD'deki uzun süreli evlilikleri Japonya'daki çiftlerin ana babalar tarafından ayarlanan evlilikleriyle kıyaslayan bir araştırma da bu sonucu desteklemektedir. Ayarlanmış Japon evliliklerine göre daha yüksek yoğunluklu bir aşk ve cinsel ilgiyle başlayan Amerikan evliliklerinde ve Japon evliliklerinde 10 yıl sonra ifade edilen aşk, her iki grup arasında hiçbir farklılık kalmayana kadar azalıyordu (Atkinson, 1999).

1.1.5. Üçgen Aşk Kuramı

Bu iki tür aşk sınıflandırmasından başka, aşkı sınıflandırmada Robert J. Sternberg (1985) tarafından önerilen "üçgen aşk" kuramı mevcuttur. Bu görüşe göre, aşk üç bileşenden oluşmaktadır: Mahremiyet/yakınlık, tutku ve bağlılık/karar. Mahremiyet, duygusal bileşendir ve duyguların yakınlığını ve paylaşılmasını kapsar. Bu paylaşım, bağlılık güven ve sıcaklık duyguları oluşturur. Tutku, güdüsel bileşendir. Cinsel çekiciliği ve tutkulu âşık olma duygusunu oluşturur. Son olarak bağlılık, bilişsel bileşendir. Kişinin ilişkiyi sürdürme niyetini yansıtır. Yakınlık, tutku ve bağlılık unsurlarının kombinasyonları Üçgen Aşk Kuramı çerçevesinde tanımlanan sekiz

değişik aşk türünü ortaya çıkartır (Papalia ve Olds, 1988; Atkinson, 1999; Sternberg, 1988).

Sternberg'in Üçgen Aşk Modeli'nde açıkladığı aşk türleri ise şu şekilde açıklanmaktadır (Sternberg, 1988):

Beğenme/Hoşlanma (Yakınlık Unsuru): Bir kişinin bir diğer kişiye kendini yakın hissetmesi, ona karşı bir sıcaklık beslemesi ancak o kişiye karşı belli bir tutku ya da uzun süreli bir bağlılık hissetmemesi olarak açıklanabilir. Bu durum tam olarak doğru arkadaşlık tanımında yer alan duygu ve deneyimleri ifade eder.

Çılgınca Aşk (Tutku Unsuru): "İlk görüşte aşk" sınıfına girer. Kişinin gerçekte âşık olduğu kişiye değil de kafasında idealize ettiği kişiye karşı aşkının bir saplantı durumuna dönüşmesidir. Kişinin aşk nesnesinden fiziksel ve zihinsel olarak uyarılması durumu söz konusudur.

Boş Aşk (Karar/Bağlılık Unsuru): Bir kişinin bir başka kişiyi sevdiğine karar vermesi ve bu aşkı devam ettirmesi ancak ilişkinin yakınlık ve tutku barındırmaması sonucu boş aşk ortaya çıkar. Uzun yıllar süren, ancak doğal duygusal içeriklerin ve fiziksel çekimin zaman içinde yok olduğu ilişkiler bu tür aşka girer.

Romantik Aşk (Yakınlık ve Tutku Unsurları): Beğenmenin yanı sıra kişilerin birbirlerine karşı fiziksel ve diğer açılardan çekici gelmesi durumunda oluşur. Fiziksel ve duygusal olarak partnerlerin birbirine karşı ilgi duyması gerekir. Bağlılık bu aşk türünde gerekli değildir. Bu tür aşkta gelecekte birlikte olmama durumu söz konusu olabilir (örneğin, yaz aşkları oldukça romantik olabilir; ancak yaz bittikten sonra devam etmez). Bu açıdan Romeo ve Juliet'in yaşadıkları aşk romantik bir aşktır. Her ikisi de birbirlerini tutkulu bir şekilde severler, ancak aşklarının sonu yoktur. Bazı araştırmacılar, delicesine aşk ile romantik aşkı birbirine benzetirler; ancak romantik aşkta her iki tarafın da birbirlerine karşı tutku ve yakınlık içeren hisleri vardır. Delicesine aşkta ise yalnızca tek taraflı bir tutku söz konusudur. Bazen tutku unsurunun da etkin olması koşuluyla yakın arkadaşlıklar bir süre sonra romantik aşka dönüşebilir.

Arkadaşça Aşk (Yakınlık ve Bağlılık Unsurları): Uzun süren bir arkadaşlık ilişkisine benzer. Tutku unsuru ilişkide pek söz konusu değildir. Birçok evlilik tutku bittikten sonra arkadaşça aşka dönüşür. Birçok romantik aşk ilişkisi arkadaşça aşk ilişkisine dönüşebilir; tutku ortadan kalkınca yerini yakınlık alır. Tutku belki de uzun zaman sonra ilişkide derinden hissedilen bağlılığa dönüşür. İnsanların arkadaşlığa dönüşen ilişkiler yaşama düşüncesine alışmaları kişiden kişiye değişir. Kimi insan bunu asla kabullenmez, kimi insan yaşamında romantizm olmadan yaşayamaz. Yeniden romantizm bulmak için yeni aşk aramaya çıkanlar olabilir, ancak bilinmesi gerekir ki yine ilişkiler dönüp dolaşıp arkadaşça bir durum alacaktır.

Aptalca Aşk (Tutku ve Bağlılık Unsurları): Hollywood tarzı bir aşktır, filmlerde izlediğimiz şekilde insanlar tanışıp, ardından kısa bir süre içinde evlenirler. Zaman içinde gelişen yakınlık unsuru göz ardı edilip, yalnızca tutkuya dayanarak bir bağlılık yaratılır. Tutkuyu ilişkilerinin temeline yerleştirirler, ancak tutku azaldığında hayal kırıklığına uğrarlar. Buna bağlı olarak aptalca aşk, stresin oluşmasına uygun bir ortam yaratır. Sadece tutku üzerine yoğunlaşarak diğer unsurlara yeteri kadar önem verilmemesi sorun yaratmıştır.

Mükemmel Aşk (Tutku + Bağlılık + Yakınlık Unsurları): Özellikle romantik ilişkilerde bir çok insanın arzuladığı aşk türüdür. Bu tür bir aşkı yaşamak zordur, ancak bu tür bir aşkı elde tutmak onu yaşamaktan daha zordur. Bir çok aşk ilişkisinde bu tür bir aşk yaşamak için uğraşılmaz, daha çok kişi, kendisi için önemli olan ilişkilerde mükemmel aşkı en iyi şekilde yaşamak ister.

Aşksızlık: Üç unsurun hiçbirinin bulunmadığı aşk türüdür. Bu tür ilişki, bildiğimiz ve yaşadığımız kişiler arası ilişkilere iyi birer örnektir. Bu tür ilişkiler bizim nedensel etkileşimlerimizi içerir, hatta bu tür ilişkide arkadaşlık bile söz konusu değildir. Bu ilişkiler zorunlu ilişkilerdir.

Bir ilişkinin başarısı çiftlerin sahip olduğu aşk tipinin birbirine uygun olmasına bağlıdır. Aşk ilişkilerinde ortaya çıkan problemler, Sternberg'e göre bu bileşenlerin birbirine uymamasına ve zamanla her bir bileşenin oranında meydana gelen azalmayla ilgilidir (Papalia ve Olds, 1988; Atkinson, 1999).

Aşk üzerine başka bir model öne süren Hazan ve Shaver (1987) ise; aşk sınıflandırmalarının, bağlanma kuramı ile açıklanabileceğini, aşkın bir bağlanma süreci olduğunu ve bireylerin bağlanma biçimlerinin tercih ettikleri aşk türünü belirlediğini ileri sürmüşlerdir. Levy ve Davis (1988) isimli araştırmacılar bu iddiayı test etmek için bağlanma tarzlarıyla Sternberg (1986) tarafından tartışılan aşk öğeleri arasındaki bağlantıyı değerlendirmişlerdir. Buna göre, Sternberg'in aşk modelindeki yakınlık, tutku ve teslimiyet olarak adlandırılan üç öğe, güvenli bağlanmayla pozitif ilişkili, diğerleriyle negatif ilişkilidir (Akt: Konyalıoğlu, 2002).

Hazan ve Shaver (1987) Lee'nin aşk sınıflandırmasını da bağlanma kuramı ile açıklamaktadır. Buna göre güvenli bağlanma stili "tutkulu aşk", "arkadaşça aşk" ve "özgeci aşk" çeşidine karşılık gelmektedir. Kaçınan bağlanma stili, "oyun gibi aşk", kaygılı-kararsız bağlanma stili, "sahiplenici aşk" stiline karşılık gelmektedir (Akt:Büyükşahin, 2001).

West ve K eller (1994)'a gör e ise aşk, özellikle ergenlik ve genç yetişkinlik zamanlarında daha sonra şekillenecek olan sürekli bağlanma ilişkisine bir geçiş olarak görülebilir. Ergenlik yıllarında genç, ailesiyle olan bağlarını gevşetirken yalnızlık ve boşluk hissine kapılmaktadır. Genç, istenilme ve birileri tarafından gerekli hissedilme ihtiyacı içinde âşık olur. Bu gençlik yıllarındaki ilk aşklar çoğu zaman ayrılıkla sonuçlansa da yetişkinlikteki sürekli bağlamayı geliştirme açısından önemli olmaktadır (Akt:Büyükşahin, 2001). Bu araştırmanın özellikle g enç yetişkinlerle yapılmasının en önemli nedeni de, bu dönemdeki gencin hayatında yakın ilişkilerin sahip olduğu önemdir.

Aşkı öğrenilebilecek bir sanat olarak değerlendiren Fromm (2003) ise; çoğu insanda sevme ile ilgili bir şeyler öğrenmeye gerek duyulmayacağı önyargısının mevcut olduğunu belirtir ve şöyle devam eder; bu önyargının nedenlerinden biri, insanların sevme eyleminden çok sevilmeyi ön planda tutmalarıdır. Dolayısıyla insanlar nasıl sevimli olunabileceği üzerinde düşünür ve güç, zenginlik, çekicilik gibi özelliklere sahip olarak sevilen bireyler olmayı arzu ederler. Bu tür özelliklere sahip olma arzusunun amacı aslında başkalarını etkilemektir.

Sevgi üzerine bir şey öğrenmeye gerek olmadığına ilişkin düşüncede ikinci önyargının temelinde sevginin bir yetenek sorunu değil, bir nesne sorunu olduğu düşüncesi vardır. Çağdaş toplumlarda bu düşüncenin en büyük göstergelerinden biri, sevgi nesnesinin seçimindeki büyük değişikliktir. Örneğin Fromm (2003)'a göre, Victoria çağında sevgi, insan yaşamında birdenbire ortaya çıkan ve evlilikle sonuçlanan bir şey değildi. Evlilik, toplumsal kurallara uygun bir biçimde ve ailelerin aralarında anlaşmalarıyla gerçekleştirilir ve sevginin evlilikten sonra doğup gelişeceğine inanılırdı. Buna karşın son birkaç kuşaktır, ABD'de çoğu insan birdenbire oluşuverip evlilikle taçlanacak olan romantik aşkı aramaktadır.

Çağdaş uygarlığın bununla ilişkili bir başka özelliği, tüm uygarlığın karşılıklı kar esasına dayalı bir alışveriş düşüncesi, satın alma hırsı üzerinde yükselmesidir. Erkek ve bayan her birey için karşı cinste çekicilik ön plandadır. Çekicilik ise, kişilik pazarında peşinde koşulan bir süslü nitelikler bütünüdür. İnsanı çekici yapan şey, görünüş ve düşünsel olarak günün modasına uyma durumudur (Fromm, 2003).

Fromm (2003)'a göre, sevgi üzerine bir şey öğrenmeye gerek olmadığı düşüncesindeki üçüncü hata, baştaki sevdalanma ediminin sürekli âşık olma ya da aşkın olma durumuyla karıştırılmasından kaynaklanmaktadır. Ani bir yakınlaşmanın ardından başlayan cinsel çekicilik ve birleşme ile devam eden sevgiler, doğası gereği bitimsiz değildir. İki insan birbirini daha iyi tanıdıkça yakınlaşmalarındaki o ilk güçlü etki yavaş yavaş etkisini yitirir.

Sonuç olarak Fromm (2003), bir sanatı öğrenme çabasının öncelikle teoride, daha sonra pratikte ustalık kazanarak mümkün olduğunu söylemekte ve sanatta ustalığa teorik ve pratik bilginin birleştirilmesiyle ulaşılabileceğini belirtmektedir. Ayrıca birey, o sanatta ustalaşmayı dünyadaki en önemli iş olarak kabul etmelidir. Çağdaş uygarlık insanları olarak tüm çaba başarı, itibar, para, güç elde etme üzerine odaklamakta ve insanlık sevmeyi öğrenmeye çaba sarf etmemektedir.

Freud'a göre aşk ise, temeli cinselliğe dayanan bir olgudur. Cinsel sevgi her türlü mutluluğun öncüsü olmuş ve insan, mutluluğunu cinsel ilişkilerde aramayı yaşamının ana noktası haline getirmiştir. Freud'a göre kardeş sevgisi de cinsel isteğin bir sonucudur. Ama burada cinsel içgüdü "engellenmiş amaç"a dönüşmüştür. Freud

(1953)'a göre "aslında amacı engellenmiş sevgi başlangıçta cinsel sevgiyle doludur ve insanın bilinçdışı düşüncesinde durum böyledir." Gizemli yaşamımızın özünü oluşturan kaynaşma, bir olma duygusunun kökünde yatan başka insanlarla birleşme isteği Freud'a göre ilk sınırsız narsisizme dönmekten başka bir şey değildir. Ayrıca sevginin bir adım ötesi, kendi içinde mantığı olmayan bir olgudur. Mantıksız sevgiyle olgun bir kişiliği gösteren sevgi arasında ona göre bir ayrım yoktur. Dolayısıyla mantıklı sevginin incelenmeye değer bir tarafı yoktur. On d okuzuncu yüzyılda yaygın olan maddecilik tarafından geniş ölçüde etkilenen Freud, tüm düşünsel olguların temelinin fizyolojik olgularda bulunduğunu düşünüyordu. Bu yüzden s evgi, ne fret, t utku, kıskançlık Freud tarafından cinsel içgüdünün dışa yansıyan çeşitli biçimleri olarak açıklanmıştır (Akt:Fromm, 2003).

Tüm bu modeller ve kuramlar hakkında genel bir bilgi edindikten sonra araştırmamızda aşkı değerlendirmek için temel alınan "Lee'nin Aşk Biçimleri Sınıflandırması" hakkında daha ayrıntılı bilgi verilecektir. Lee (1973) "Aşkın Renkleri: Sevme Yollarının Keşfi" adlı çalışmasında uzmanların aşkın doğası hakkında her zaman farklı fikirde oldukları için aşk tutumlarının da çok sayıda olduğunu ve birçok farklı aşk türünü ayırt etmemizi sağlayacak sistematik farklılıklar olduğunu öne sürmüştür.

1.1.6. Lee'nin Çok Boyutlu Aşk Biçimleri

Lee, bu bağlamda çok boyutlu aşk sınıflandırması önermiş ve aşk stili tipolojisinde tutkulu aşk (eros), oyun gibi aşk (ludus) ve arkadaşça aşk (storge) olmak üzere üç temel birincil aşk çeşidi olduğunu belirtmiştir. Bu aşk tutumları "onaltı ile yetmiş yaşları arasındaki iki yüzden fazla kadın ve erkeğin aşk deneyimlerinin sistematik analizi"nin s onucudur. Her bir katılımcı kendi aşk deneyimleri ile ilgili detaylı bir rapor hazırlamış ve bu deneyimler kodlanarak ve benzerlikler açısından analiz edilmiştir (Lee, 1973).

Lasswell ve Lasswell (1976) bu üç aşk tutumunu aşağıdaki şekilde özetlemiştir:

Tutkulu Aşk (Eros): Eros'un aşk türü romantik aşktır. Bu aşk türünü tercih eden aşıklar ilk görüşte aşka inanırlar ve aşık olmak çok arzulanan bir durumdur. Aşık

olduklarında kendilerini on yaş genç hissederler, de liksiz u yurlar, tazelenmiş ve dinlenmiş olarak uyanırlar. Bu aşıklar genelde tek eşlidirler ve bir aşkı bitirmeden diğerine başlamazlar. Onlar için ilk çıkma, ilk öpücük gibi olayların bütün detaylarını hatırlamak önemlidir ve aynısını partnerlerinden de beklerler. B u t ür aşıklar partnerlerini memnun etmek için sürekli yeni yollar ar arlar ve her z aman ellerinden gelenin en iyisini sergilerler. Aynı zamanda kendisi ile ilgili her şeyi ortaya koymak ister ve aynısını partnerinden de beklerler. Çok ve hızlı aşık olurlar ve ayrılıkları sancılı ve yıkıcı olur. Aşk için risk almaya hazır olan bu aşıkların aşkları genellikle çok güçlü bir fiziksel çekimle başlar ve cinsel yakınlık onlar için çok önemlidir.

Oyun gibi Aşk (Ludus): Bu aşk tutumuna sahip olan aşıklar, karşılarındaki kişi bir oyunmuşçasına aşkla oynayan, be nmerkezci oyunculardır. En az be delle e n bü yük ödülleri kazanmaya çalışırlar. Stratejilerden hoşlanır ve aynı anda birden çok kişiyle çıkıyor olabilirler. Bağımlılıktan veya vaatte bulunmaktan hoşlanmazlar. E ski sevgilinin zorluklarıyla baş etmek yerine yeni bir partner bulmayı tercih edebilirler. Bu tarz bir aşıkla çıkmak eğlencelidir ancak sürekli bir ilişki için uygun değildir. Bu aşıklar sahiplenici veya kıskanç değildirler. Derinlerde bulunan yanlarını ortaya koymazlar ve p artnerlerinden de bunu be klemez ve ya istemezler. Kendi ke ndine yeten ve talepte bulunmayan partnerler ararlar.

Arkadaşça Aşk (Storge): Bu aşk tutumu, en kolay "hayat boyu arkadaşlar" olarak anlaşılır. Arkadaşça aşık dostça ilişki, kendini ortaya koyma, birbirine muhtaç olma ve karşılıklı ihtiyaçların giderilmesi özelliklerine sahiptir. Bu tür aşk, samimi bir ilişki içerisinde gelişmiş iyi bir dostluktan doğar. Aslında bir "aşık olma" deneyimi değildir. Aynı zamanda başka bir aşık veya elde edilememiş aşk macerasına dair hayaller de yoktur. B u aşıklar ev rutiniyle tatmin olurlar ve bu rutini teselli edici, güvenli ve rahatlatıcı bulurlar. Diğer aşk türlerinin heyecanı yerine partnerlerinin davranışını tahmin edebilmeyi tercih ederler. Arkadaşça âşıklar için birlikte oldukları kişi ile çeşitli etkinlikleri ve ilgileri paylaşmak çok önemlidir. O nlar f iziksel etkileşime çok fazla önem vermezler ve birlikte olacakları kişide bulunmasını bekledikleri belirli fiziksel özellikler de yoktur.

Lee (1988), bu aşk türlerini açıklamak için aynı zamanda bir renk ontolojisi kullanmıştır. Tutkulu aşk, oyun gibi aşk ve arkadaşça aşk, aşk türlerini sırasıyla kırmızı, sarı ve mavi renklerine benzetmiştir. Lee'ye göre aşkı renklerle açıklamanın iki yararı vardır. İlk olarak, insanlar nasıl farklı renkleri tercih edebiliyorlarsa, aynı şekilde farklı aşk türlerini tercih edebileceklerinin farkına varırlar. İkinci olarak, geçmişte yaşanılan kötü aşk deneyimlerini daha farklı değerlendirmelerinde yardımcı olur. Geçmişte yaşanılan aşklar için "sanırım gerçekten onu sevmemiştim, sadece çılgınlıkmış" yerine "ona hissettiklerim bir tür aşktı ama tercih ettiğim aşk türü değil" şeklinde açıklayarak geçmiş yaşantılar daha farklı değerlendirilebilir.

Lee (1973, 1977) ,bu üç aşk çeşidinin bir araya getirilmesiyle mantıklı aşk, sahiplenici aşk ve özgeci aşk olmak üzere ikinci bir aşk stili oluşturulabileceğini belirtmektedir.Bunlardan Mantıklı aşk (Pragma), arkadaşça aşk ve oyun gibi aşk; Sahiplenici aşk (Mania), tutkulu aşk ve oyun gibi aşk; Özgeci aşk (Agape) ise tutkulu aşk ve arkadaşça aşk türlerinin bileşimidir. Bu sınıflamada yer alan ikincil aşk türleri ise şöyle açıklanabilir (Akt: Büyükşahin, 2004):

Mantıklı Aşk (Pragma): Devam edileceğine ve olumlu gelecek sağlayabileceğine inanılan ilişkilerdeki eşlere duyulan aşk türüdür. Mantıklı âşıklar, sosyal ve kişisel özellikleri temel alarak, birlikte olduğu kişiyle uyum ararlar. Onlar için birlikte oldukları kişilerin özgeçmişi (din, eğitim, aile özellikleri) çok önemlidir.

Sahiplenici Aşk (Mania): Kıskanç, güvensiz, obsesif, biraz da patolojik aşk türüdür. Sahiplenici âşıklar ilişkilerine güvensiz olma ve sürekli olarak birlikte oldukları kişiyi kaybetme korkusu yaşama eğilimindedirler, ilişkileri sorunlu bile olsa, genelde bitiremezler, ilişkiyi bitiren genellikle eşleri olur. Ayrıca, ayrılığın olumsuz etkilerini uzun süre üzerlerinden atamazlar, ilişkilerinde ve ilişki bittikten sonra acı çekmekten hoşlanırlar.

Özgeci Aşk (Agape): Karşısındakini kusurlarına rağmen seven, onun iyiliğini kendi iyiliğinden çok düşünen aşk türüdür. Özgeci âşıklar aşkı vermeye inanırlar, çünkü herkes bunu hak eder. Onlar aşkı hissetmeyi görev gibi algılarlar, ancak aşktan hiçbir

beklentileri yoktur. Genellikle bağışlayıcı ve destekleyicidirler. Birlikte oldukları kişiyi korumak için yoğun bir gereksinim duyarlar.

Görüldüğü gibi Lee'nin sınıflandırmasında, birincil ve ikincil olmak üzere toplam altı farklı aşk biçimi vardır. Lee, bu aşk biçimlerinin farklı bileşimleri yapılarak, aşk türlerinin sayısının çoğaltılabileceğini de belirtmektedir. Ancak, birincil ve ikincil aşk biçimleri toplumda en fazla gözlemlenen aşk biçimleridir (Büyükşahin, 2004).

Literatür incelendiğinde Lee'nin bu sınıflandırmasının, birçok araştırmacının aşkı ele alış biçimleri ile örtüştüğü ve ilişkili olduğu görülmektedir. Lee'nin tutkulu ve arkadaşça aşk tutumları, Walster ve Walster'in (1978) tutkulu aşk ve arkadaşça aşk sınıflandırması ile uyumludur. Benzer biçimde, Lee'nin sınıflandırması Sternberg'in (1986) yakınlık, tutku, kararlılık/bağlılık öğelerinin ilişkilerde az veya çok oluşunu temel alarak yaptığı aşk sınıflandırması ile örtüşmektedir. Yine, Hazan ve Shaver'in (1987) kaygılı bağlanma stili ile sahiplenici aşk; kaçınan bağlanma stili ile de aşkı oyun gibi görme aşk biçimi ilişkilidir.

Diğer yandan Lee, çiftlerin aşk biçimlerinin benzer olmasının, ilişki doyumu ve uyumunu artırdığını belirtmiştir. Örneğin, çiftlerden birinin aşkı oyun olarak gördüğü, diğerinin de ilişkiye saplantılı bağlandığı yani sahiplenici aşk biçimi olduğu düşünülecek olursa bu koşullarda, oyun gibi aşk biçimi olan bireye, partneri çok fazla ilgi gösterecek, ısrarcı ve kıskanç olacaktır. Bu durum aşkı oyun olarak gören kişinin hoşuna gitmeyecektir. Aşkı oyun gibi gören kişi, ilişkisinde özerk olmak isteyecektir. Bir başka örnek olarak, arkadaşça ve sahiplenici aşk biçimleri olan çiftler verilebilir. Bu çiftlerin ilişkilerinde karşılaştıkları sorunları ele alışları ve birbirlerinin davranışlarına ilişkin yüklemeleri farklılaşabilmektedir. Arkadaşça aşık, "beni sevmiş olsaydın, arkadaşım gibi bana güvenirdin, bu kadar sahiplenici olmazdın ve her zaman nerede olduğumu sormazdın." Sahiplenici aşık ise şu şekilde yanıt veriyor olabilir "beni sevmiş olsaydın, daha fazla kıskançlık gösterirdin ve yanında olmadığım zaman, beni merak ederdin" (Büyükşahin, 2004).

Lee'ye göre, hepimiz yaşamımızda bu aşk türlerinden birini ya da birkaçını deneyimlemekte ve tercih ettiğimiz aşk biçimi, bir ilişkimizden diğerine farklılık gösterebilmektedir. Ona göre, insanlar belirli bir aşk biçimi tercihleri ile

doğmamakta ve bir tercihten daha fazlasına yaşamları boyunca s ahip olabilmektedirler. Aşk biçimleri, insanların zaman içinde öğrendiği aşk ideolojileridir ve tüm ideolojiler gibi değişebilmektedir. Tüm insanlar yaşamları boyunca bu aşk çeşitlerini farklı derecede yaşayabilirler. Aşk biçimini belirleyen şey ilişkidir ve aynı anda değişik aşk türlerini içeren ilişkiler yaşamak olasıdır. Ayrıca aşk biçimi ya da biçimleri, zaman, yaş ve ilişkinin aşamasına bağlı olarak da değişebilmektedir. İnsanlar gençken, aşkı daha çok oyun gibi görürler, daha çok tutkuyla ve daha çok sahiplenici biçimde ilişkilerine bağlanırlar. Buna karşılık, yaş ilerledikçe daha çok mantıklı ve arkadaşça aşk biçimlerini tercih ederler (Büyükşahin, 2004). Yani aşk biçimi ya da biçimleri, zaman, yaş ve ilişkinin aşamasına bağlı olarak da değişebilmektedir. Aynı zamanda insanlar belirli bir aşk biçimi tercihleriyle doğmamakta, tercih edilen aşk biçimi, bir ilişkiden diğerine farklılık gösterebilmektedir.

Sonuç ol arak Lee'nin aşkla ilgili bu sınıflandırmasının, bugüne kadar aşkla ilgili yapılan diğer sınıflandırmalar ile örtüştüğünü, aşkı çok yönlü ve ayrıntılı olarak ele aldığı söylenebilir. Bu model, aşkı çok boyutlu inceleyerek, ilişkilerde hissedilebilecek hemen hemen tüm duyguları sınıfladığı ve ilişkilerdeki olumsuz deneyimleri renklerle açıkladığı için ilişkilerdeki pek çok olumlu ve olumsuz yaşantıların açıklanabilmesine olanak sağlamaktadır.

1.1.7. Aşkın Kaynağı

Tüm bu psikolojik bakış açılarını aşkı arama dürtülerine göre değerlendirecek olursak bazılarının olumsuz aşkı arama dürtülerine odaklandığı bazılarının ise daha olumlu güdüleyicilere odaklandığı görülmektedir.Aşk ilişkisine girme güdüsünün sağlıklı (olumlu) ve sağlıksız (olumsuz) güdüleyicilerden ka ynaklandığını ortaya koyan kuramsal görüşlerden sağlıksız güdüleyicilerden kaynaklandığını ortaya koyan kuramsal bakış açıları şunlardır:

Schaeffer (1987) bu dürtüyü bağımlılık olarak tanımlamaktadır : "Yeni ve coşkun bazı deneyimler elde etmek için şu anda veya bugüne kadar sizi oluşturan her şeyi zorla inkar etmenin izlerini taşıyan kararsız var olma durumudur." Bu birbirine tesir

etme durumunu tanımlamak için bağımlılık dışında kullanılan diğer terimler zorlayıcı, alışmış ve bağımlıdır.

Dowling (1981) ke ndini inkar eden aşkla ilgili bu incelemeyi devam ettirmiş ve kendini az beğenme veya kendimize güvenemeyeceğimiz inancının, yakın ilişkilerde aşırı bağımlılığa yol açtığını ileri sürmüştür. Karşımızdaki kişinin daha güçlü olduğuna ve bundan dolayı da bize bakıp ihtiyaçlarımızın hepsini karşılamakla yükümlü olduğuna inanırız.

Aşkın ardındaki dürtü ile ilgili teorilerin karşılaştırıldığı bir çalışmada Hendrix (1988) "persona (kişi)" teorisini tanımlamıştır. Bu teori, potansiyel talibin karşısındaki kişinin kendisini daha fazla beğenmesini sağlama yöntemlerinin, eş seçimindeki önemli faktörlerden biri olduğunu öne sürer. Her birimizin diğer insanlara gösterdiğimiz yüzümüz olan bir maskemiz, bir persona'mız vardır." Bu persona'nın değerini artıracak olan kişi eş olarak seçilir.

Campos ve McCormick (1972) "bazı insanlar evliliği ne pahasına olursa olsun isterler. Bazıları özgürlüklerine karşı bir tehdit olarak ondan korkarlar. Diğerleri ise ondan çok fazla şey beklerler ve kendilerinin büyük bir hayal kırıklığına uğramalarına yol açarlar" demiştir.

Shor ve Sanville (1978) ve Crosby (1991) aşk ilişkilerine girmemize neden olan beklentilerimizin en büyük sebebi olarak yanılsamaya dikkati çekmişlerdir. Crosby (1991) yanılsamayı, gerçeğin yanlış algılanması, gerçeğin çarpıtılması, aldatılma hali veya durumu, yanlış izlenimler sebebiyle aldanma ve halk kültürü ve bu kültürün alt dallarına kök salmış ya yanlış ya da yalnızca bir kısmı doğru inanışlar olarak tanımlamıştır. "Yanılsamalar, irdelenmemiş varsayımlara dayalı umutlara yol açar. . . Yanılsama inanışa kişisel bir yatırım yapıldığını gösterir. Herkes inanmak istediği için kendine yaptığı kişisel yatırımıyla ilgili yanılsamalar yaratır."

Shor ve Sanville (1978) bu yanılsamaların kendimizi düzeltmeye dair bütün hayallerimizi evliliğe yüklememizden kaynaklandığını belirtmiştir. " Mükemmel

olmayan ebeveynlerimiz bizi kusurlu yetiştirdi. Güvensizlik, şüpheler ve utançlar, kızgınlıklar ve suçluluklar, aşağılık ve yetersizlik duygularıyla baş başa bırakıldık. Ama evliliğe bir iyileştirici olarak baktık, o bizim kurtuluşumuz olacaktı. Seçilen eş, ebeveynlerimizin olmayı başaramadığı kişi olacaktı. Eşin sahip olduğu bu mükemmellik bütün kusurlarımızı düzeltecek ve bizi mükemmelleştirecekti."

Schaeffer (1987), aşk bağımlılığının aşkı deliler gibi arama olduğunu ve bunun tatmin edilmemiş çocukluk ihtiyaçlarını karşılamak ve güçlü çocukluk inançlarını daha da güçlendirmek için bilinçaltı bir arayıştan kaynaklanabileceğini belirtmiştir. Biz, bilinçli olmayan ama bilinçli düşüncelerimizi, duygularımızı, seçimlerimizi ve davranışlarımızı etkileyen bir drama oynarız. Bu drama mitler, roller ve çocukluğumuzda bizim tarafımızdan belirlenmiş sınırlamalara dayalıdır. Aynı zamanda bu drama yakın ilişkilerle ilgili seçimlerimizi yönetir ve tatmin edilmemiş bağımlılık ihtiyaçları ve bu ihtiyaçların karşılanmasına dair bilinçaltı bir arayıştan kaynaklanıyor gibi görünmektedir.

Miller ve Siegel (1972), anne veya babalarına karşı ilk duygularından kurtulmayı başaramamış iki kişiden oluşan bir evliliği tartışırken "nörotik" aşktan bahsetmiştir. Bu çözümlenmemiş duygular, herhangi bir değişiklik olmaksızın eşe aktarılmaktadır. Örnek olarak, annesinden hiçbir zaman karşılıksız sevgi görmemiş bir adamın karşılıksız sevgiye duyduğu isteği karısına aktarması gösterilebilir.

Campos ve M cCormick (1972) T ransaksiyonel Analiz teorisinde, e beveynlerin çocuklarını fiziksel anlamda kucakladıkları ve hayatta daha sonra ihtiyaç duyacağımız fiziksel kucaklamaları elde etmek için ebeveynlerimizin yerine evlilik partnerlerimizi getirdiğimiz inancının yer aldığını belirtmişlerdir. Çocuklar büyüdükçe ebeveynleri tarafından fiziksel olarak daha az kucaklanırlar ve -hala daha fazla fiziksel kuc aklanma i sterken -daha f azla s özlü kucaklama el de et meyi öğrenirler. Evliliğin, hem fiziksel hem de sembolik kucaklanma ve kucaklamanın yer aldığı bir ilişkiyi sağlaması beklenmektedir.

Bütün aşk ilişkilerinin kayıp, bağımlılık, karşılanmamış ihtiyaçlar, bilinçaltı arzular gibi nedenlerden dolayı istendiğini kabul etmeyen teoriler de vardır. Aşk ilişkilerinin sağlıklı güdüleyicilerden kaynaklandığını ortaya koyan kuramsal bakış açıları ise şunlardır:

Fromm'un (1956) düşüncesi önceki düşüncelerden farklıdır. Fromm, kişinin kendi kişisel potansiyel ve kişiliğini aktif olarak geliştirmeye çalıştıktan sonra yakın bir ilişkiye katılımında daha yüksek bir başarı şansı olduğunu söylemiştir. Fromm'un bireyin kendini geliştirdikten sonra elde ettiği aşkı anlatan tanımı şöyledir: " A şk; ilgi, saygı, sorumluluk ve bilgi içeren üretkenlik ifadesidir; büyüme ve aşık olunan kişinin mutluluğu için uğraşma, kişinin kendi sevme kapasitesidir."

Buscaglia (1978, 1982) her birimizin kendi yaşamlarımızı kurma ve kendimizi sevme sorumluluğunu almak zorunda olduğumuzu belirtmiştir. 1990'da, kendimizden sorumlu olmanın yanı sıra, büyümek için birbirimize ihtiyacımız olduğunu eklemiştir. Partnerlerimizin bize bizim kim olduğumuzu yansıtan aynalarımız olduklarını iddia eder. Bu aynayla kim olduğumuzu ve hangi alanda büyümemiz gerektiğini görürüz. Aşk olmadan sevinç, coşku, mutluluk, değişim veya büyüme olmaz. Aşk bizimle olduğunda asla psikiyatriste ihtiyaç duymayız ve asla kendimizi yalnız hissetmeyiz.

Lee (1973) t arafından tanımlanan, farklı ihtiyaçların/arzuların tatmin edilmesine bağlı olan aşk tutumlarına göre ise; Oyun gibi aşk, bencildir ve daha önce bahsedilen sağlıksız aşk düşüncelerini destekliyor gibi görünmektedir. Ancak "Tutkulu Aşk" ve "Arkadaşça Aşk" türü aşk tutumları her iki partner için de karşılıklı tatmin edicidir ve daha sağlıklı bir psikolojik temele sahiptir. Yani Lee bütün aşkların, partnerlerin sağlıksız ihtiyaçlarına dayandığını düşünmemiştir.

Aşka ilişkin tutumlarının inceleneceği "Genç yetişkinlik" (young adulthood) dönemi ise; yetişkinliğe girişi temsil ettiği için insan yaşamındaki en önemli dönüm noktalarından biridir. Bu nedenle ergenlikteki gelişim bir bakıma yetişkinliğe hazırlanma olarak görülebilir. Ancak kişi ergenlikten çıkıp hemen yetişkinliğe giriyor

da değildir. Bu dönemin yaşları konusunda tam bir anlaşmanın olduğu söylenemez. Örneğin; Havighurst'e göre 18-35, Erikson'a göre 20-40, Bühler'e göre 25-45 yaşları arası genç yetişkinlik dönemidir. Bu farklılık, değişik sosyoekonomik sınıfların, ulusların, kültürlerin koşulları, tarihsel olaylar, kişilik farklılıkları gibi etkenlerden kaynaklanmaktadır. Bu olağan değişkenlik nedeniyle bu evreyi yaş olarak kesin bir biçimde göstermek çok güçtür (Onur, 2000).

İnsan gelişimini evrelere ayırarak inceleyen en önemli evre kuramcılarından biri olan Erik Erikson; insanın yaşamında belli başlı sekiz kritik dönem olduğunu, her dönemde atlatılması gereken bir kriz ve çatışma bulunduğunu, insanların sağlıklı bir kişilik kazanmalarında bu krizlerin ya da çatışmaların sağlıklı bir şekilde atlatılmasının önem taşıdığını ve bir önceki evrenin sağlıklı olarak atlatılmasının kendinden sonraki evre için sağlıklı temeller oluşturduğunu belirtmiştir (Senemoğlu, 2005). Genç yetişkinliği bu sekiz kritik dönemin altıncı evresinde ele alan Erikson bu evreyi, " dostluk kazanmaya karşı yalnız kalma" olarak isimlendirmiştir. Ergenlik döneminde kimliğini bulan kişi, artık kimliğini kaybetme korkusuna kapılmaksızın başkalarıyla yakınlıklar, dostluklar kurabilir. Karşı cinsle ilişkilerde arkadaşlık, sevgi ağırlık taşır, dostluklar sağlam temeller üzerine oturtulur. Kurulan ilişkilerde karşılıklı alışverişin ötesinde bir duygu yatar. Gencin yaşamında evlilik konuları ve evlenme önemli bir yer tutar. Bu dönemdeki krizi sağlıklı bir şekilde atlatan kişi güvenli bir şekilde sevgiyi alma ve verme gücüne sahip olur. Aksi durumda, başkalarıyla dostluk ilişkisi kurmada güçlük çeken genç, birey için istenmeyen ve sağlıksız olan psikolojik bir yalnızlığa itilebilir (Senemoğlu, 2005).

1.1.8. TA ve Ego Durumları

Kişilerarası ilişkilerin analizinde kullanılan ve Eric Berne tarafından geliştirilen "İşlemsel Çözümleme Yaklaşımı" olarak da Türkçeleştirilen Transaksiyonel Analiz'in ortaya çıkışının temelini ise Berne'ün orduda geçen yıllarında yöneldiği sezgi konusu oluşturur. 1949 yılında sezgi konusunda yaptığı çalışmalar onun ego durumlarını fark etmesini sağlamıştır. Berne'ün bu araştırmada ele alınan bir diğer değişken olan ego durumlarını fark etmesi de TA kuramının temelini oluşturmuştur.

Hem sistematik hem fenomenolojik, hem yalın hem karmaşık olan TA'nın kavramları ve açıklamaları ilk bakışta insanların kolayca anlayabileceği bir şekilde olsa da asıl anlamı aradan zaman geçtikten ve kişisel yaşantılarla bütünleştikten sonra anlaşılabilmektedir. TA yaklaşımının her şeyden önce yaşama bir bakış şekli olduğunu kabul etmek gerekmektedir.

TA; "Geçmişteki yaşantımıza bağlı olarak şu anki kararlarımızı veririz " varsayımına dayanmaktadır. Terapötik sürecin, bilişsel-gerçekçi-davranışsal boyutlarını vurgulamaktadır. Bireylerin verdikleri kararları değiştirme kapasitesine s ahip olduğunu vurgular ve yeni kararlar vermeleri için insanların farkındalık düzeyini artırmaya çalışır ve bu sayede insanlar yaşamlarını değiştirebilmektedirler (Altıntaş ve Gültekin, 2005).

Berne, TA'nın kavramlarından bir çoğunu, danışanlarının söylediklerinden y ola çıkarak geliştirdiğini söyler. Büyük ölçüde, bireyin diğer insanlarla ilişkilerinde uğradıkları güçlüklere ve onların başkalarıyla doyurucu ilişki kurma yeteneksizliklerine odaklanmış ve bilinçdışı zihinsel süreçlere daha az vurgu yapmıştır.

Transaksiyonel A naliz; psikolojik danışma yöntemi olarak danışanlarda mantığın yanı sıra muhakemenin de gelişmesine katkıda bulunan bir yaklaşımdır. Yani kuram; hem kişilik kuramı, hem sosyal etkileşim kuramı hem de psikoterapötik bir araçtır. Bu araştırmada ise, hem kişilik kuramı olması hem de sosyal etkileşim kuramı olması hasebiyle genç yetişkinlerin kişiliklerinin TA ego durumlarıyla değerlendirilmesi uygun görülmüştür.

TA kuramının amacını, temel kavramlarını ve tedavi yaklaşımını yeterince anlayabilmek için öncelikle temelinde yatan felsefenin anlaşılması gerekmektedir. Bu felsefe üç başlık altında toplanmaktadır;

1. İnsanlar Okeydir
2. Herkes düşünmek için kapasiteye sahiptir.

3. İnsanlar kendi alınyazılarına kendileri karar verirler ve bu kararlar değiştirilebilir (Stewart, 1989).

İnsanlar OKEY'dir; herkes kim olursa olsun anlamlıdır, değerlidir ve önemlidir. Bir kişinin varlığını beğenmesek bile onun varlığını kabul edebiliriz (Akbağ, 2000). Herkes düşünmek için kapasiteye sahiptir; ağır bir beyin hasarına sahip olmayan herkes düşünmek için kapasiteye sahiptir. Bu nedenle her insan yaşamından ne istediğine karar verme yeteneğine sahiptir (Stewart,1989). Bu durum profesyonel yardım ilişkisi içinde de bu şekildedir. Kişi sorunlarını kendisi çözümler ve yaşamını nasıl gerçekleştireceğine kendisi karar verir (Akbağ, 2000). İnsanlar kendi alınyazılarına kendileri karar verirler ve bu kararlar değiştirilebilir; burada TA'nın vurguladığı ana nokta ise; insanların duyguları, düşünceleri ve davranışlarının kişisel sorumluluğunu yüklenmeleridir. Ayrıca insanlar kendi kararlarının sonuçlarıyla yaşamak için de yüksek bir sorumluluk taşır (Stewart, 1989). İçinde bulunduğumuz koşulların ve çevremizdeki insanların bizim üzerimizde oluşturduğu baskıyı, değişik şekillerde karşılamak mümkündür. Bu baskı ne olursa olsun bizim buna tepkimiz yaptığımız bir seçimin sonucu olarak ortaya çıkan bir davranıştır. Yaşamımızda neler olduğu bizim kararımıza göre şu veya bu şekilde yönlenir, fakat istersek yeni kararlar alarak, yaşamımızın bundan sonra alacağı yönü yeniden düzenleyebiliriz (Akkoyun, 2001).

Kısacası kuramın dayandığı temel anlayış şu şekilde özetlenmektedir: "İnsanlar dünyaya prens ya da prenses olarak gelirler, ancak daha sonra kurbağaya dönüşürler. Tedavinin amacı da; insanların yeniden prens veya prenses olmalarına yardımcı olmaktır."

TA'nın temelini oluşturan ego durumları ise; kişiliğin hem yapısını hem de fonksiyonunu ifade etmek için kullanılmakta ve Bern (1963) tarafından "Bir dizi ilgili davranış biçiminin eşlik ettiği duygular sistemi" olarak tanımlanmaktadır (Akt: Roberts, 1975). Her bireyin bu ego durumlarına sınırlı düzeyde sahip olduğuna inanılır. Bunlar rol değil, psikolojik gerçekliklerdir (Watson, 1996).

Corey (1991) bu tanımı genişletir, ego durumlarının tutarlı düşünme, davranma ve hissetme biçimleri olduğunu belirtir. Mabee (1989) de ego durumlarını devamlı olarak gözlenen davranış biçimlerinin altında yatan devamlı kişilik özellikleri olarak kabul eder.

Ego durumları yapısal ve fonksiyonel olmak üzere iki ayrı modelle incelenmekte olup; yapısal model içerikle başka bir deyişle saklanan anıların ve stratejilerin sınıflandırılması ile; fonksiyonel model ise gözlenen davranışların sınıflandırılması ile ilgilenir (Akbağ, 2000).

Ego durumlarının yapısal analizine göre her insan; ebeveyn, yetişkin ve çocuk olmak üzere üç ego durumuna sahiptir. Her bir ego durumuyla ilişkilendirilen özel davranışlar, jestler, yüz ifadeleri, kelimeler ve ses tonu vurguları bulunmaktadır. Ebeveyn ego durumu; inançların, değerlerin ve tutumların bekçisidir. Aynı zamanda zevki ve hazzı ertelemenin ilkelerini yönetmektedir. Yetişkin ego durumu; kullanılabilir verileri değerlendiren, gerçekçi bir şekilde anlamlandıran ve objektif ilişkiler kuran bir bilgisayar modeli gibi işlev görmektedir. Çocuk ego durumu ise; eğlenceyi seven ve zararlı –ikisini de iç eren- hislerden ve du ygulardan m eydana gelmektedir. Aslında ihtiyaçların acil hazzıyla da ilgilidir (Roberts, 1975).

Ego durumlarının fonksiyonel analizinde Campos ve McCormick (1972) ve Mabee (1989) nin belirttiğine göre; Ebeveyn e go dur umu, E leştirel Ebeveyn (EE) ve Koruyan Ebeveyn (KE) olarak iki alt gruba ayrılır. Çocuk ego durumu ise Doğal Çocuk (DÇ) ve Uygulu Çocuk (UÇ) olarak ikiye ayrılır. Eleştirel Ebeveyn eleştirel ve yargılayıcı bir tavır takınırken, Koruyan Ebeveyn de stekleyici ve ko ruyucudur. Doğal Çocuk kısmı, iç Ebeveynin etkisinden bağımsız, kendi başına hareket edebilirken Uygulu Çocuk ise ya iç Ebeveyni memnun edecek ya da ona karşı gelecek biçimde davranır. Yetişkin ego durumu ise yapısal analizde olduğu gibi kalmaktadır. Bu modellerden bir sonraki bölümde daha ayrıntılı bir şekilde bahsedilecektir.

Ben durumlarının gelişmesi ise şu şekilde gerçekleşmektedir; yeni doğduğunda bebeğin dikkati kişisel gereksinim ve rahatlığı üzerinde toplanmıştır. Kendisine acı veren deneyimlerden kaçınmaya çalışan bebek duyu sınırında tepki gösterir ve böylece bebeğin eşsiz çocuk ben durumu derhal eyleme geçer. Bundan sonra anne-baba ben durumu gelişir. Bu durum ilk kez çocuk, anne babasının davranışlarını taklit etmeye başladığında görülür. Yetişkin ben durumu ise; çocuk dünyayı anlamlandırmaya çalışırken ve diğer insanları aldatabileceğini bulguladığında gelişir (James ve Jongeward, 1993).

Berne (1961), teknik olarak bu üç ana kategoriyi (Ebeveyn, Yetişkin ve Çocuk) sırasıyla ekstero-psişik, neo-psişik ve arkeo-psişik olarak adlandırmaktadır. Ancak bu çalışmanın amaçları uyarınca, ana ve alt bölümleri temsilen kullanılacak terimler Koruyan Ebeveyn, Eleştirel Ebeveyn, Yetişkin, Doğal Çocuk ve Uygulu Çocuk olacaktır.

Ebeveyn Ego Durumu: Berne (1961)'e göre Ebeveyn Ego Durumu; kişilerin kendi ebeveyn figürlerine benzeyen duygu, tutum ve davranış örüntüleridir. Aynı zamanda çocuğa anne baba betileri olarak katkıda bulunan ve duygusal yönden önemli olan tüm kişilerin tutum ve davranışlarının karışımıdır. Akkoyun (2001) ise; bireyin yaşamla baş etmek üzere başkalarından ödünç olarak aldığı duygu, düşünce ve davranışları şeklinde bir tanımlama yapmaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken nokta ebeveyn ego durumunun sadece anneye veya babaya özgü olmadığı, kişinin çocukluk yaşamında duygusal açıdan onun için önemli olan kişilerin etkilerini de içerdiğini bilmektir.

Ebeveyn ego durumu; özellikle yaşamın ilk beş yılı boyunca dışarıdan maruz kalınarak kaydedilen olayların toplamıdır. Buradaki mesajlar ebeveynler arasındaki sözlü olan ve olmayan tüm iletişimleri kapsamaktadır. Bu mesajlar; görev stresi, sorumluluk, kazanmak ve karda olmak için nasıl davranılacağını onaylamayı ve önyargılar, kesin hükümler, tutumlar ve değerleri kapsamaktadır. Ebeveyn ego durumunun cümleleri; gereklilik, tavsiye ve zorunluluk bildiren "-meli, -malı"lı

kelimeleri ve yönlendirmeleri içermektedir. Bu ego durumu temsil eden iletişimin altında yatan "Çocuğunu kontrol et ve hazzı ertelet"dir (Roberts, 1975).

Ebeveyn ego durumu dışarı vurulduğunda kişi, kendi anne babasının da yaptığı gibi başkalarının ben durumlarıyla iletişim kurar. Bu durum özellikle çocuk yetiştirme konusunda belirgindir. Bir çok olayda kişiler otomatik olarak çocuklarını kendi yetiştirme biçimlerine göre yetiştirirler. Bunun yanı sıra insanlar; duruşları, mimikleri, konuşma biçimleri ve beden dilinin bir çok biçimlerini anne babalarına özgü davranışlarından kaparlar. Kişiler aynı zamanda anne babalarının ruhsal oyunlarını da kopya edebilirler (James & Jongeward, 1993).

İnsanlar yalnızca anne babanın davranışlarını almakla kalmazlar, aynı zamanda, yaşamlarının daha önceki dönemlerinde kafalarında tıpkı bir teyp gibi duyacakları, anne babalarına özgü bir dizi iletiyi de alırlar. Kişinin içteki diyaloğu çoğunlukla anne-baba ile çocuk ego durumu arasında olmaktadır. Anne- babadan gelen bazı iletiler yüreklendiricidir, bazıları değildir (James & Jongeward, 1993). Ancak bazen kişinin anne baba ego durumundan gelen ileti ile kendi kafasındaki düşünceler uyuşmazlık içinde olabilir. Böyle bir durumda kişi çelişkili iç diyaloglar yaşayabilmektedir. Bu durum da kişide huzursuzluk ve kendisine göre doğru olduğu için yaptığı şeylerden tedirgin olma duygusunu oluşturmaktadır.

Ebeveyn ego durumu eğlenceye sahip değildir ama bu ebeveyn ego durumunun tamamen sert, kısıtlayıcı, sıkıcı veya bunaltıcı olduğu anlamına gelmemelidir. Çünkü eleştiren veya kontrol eden ebeveyn ile koruyan ebeveyn olmak üzere iki çeşit ebeveyn mesajı ve bu iki çeşitte de ebeveynden kaydedilmiş olan davranışlar bulunmaktadır (Roberts, 1975).

Eleştirel Ebeveyn; uyarır, nasihat eder, tembih eder, cezalandırır, kaşlarını çatar, memnuniyetsizliğini belirtir, reddeder ve çocuktaki sıkıntı, huzursuzluk, rahatsızlık, endişe, kaygı, savunuculuk ve değersizlik duygularını ortaya çıkarır (Roberts, 1975). Eleştirel ebeveyn ego durumunda davranan kişiler genellikle öteki kişileri öfkelendirebilir ve onların uzaklaşmalarına neden olabilir. Çocuklarıyla olan

ilişkilerinde de gerçekleri temele almak yerine yanlış düşünceleri temel alarak o yanlış düşünceler üzerinden davranış ölçütlerini oluşturmaya çalışırlar. Çoğu zaman mantıksız olan bu düşünceler ebeveyn ego durumunun ön yargılı yüzünü oluşturmaktadır. Eleştirel ebeveynin bu ön yargılı yaklaşımı çocuk üzerinde yıkıcı etkiler oluşturabilmektedir. Harris (1969), eleştirel ebeveynin karar ve emirlerinin çoğunun "asla", "her zaman", "bunu asla unutma" gibi aşırı genelleme kelimelerini içerdiğini belirtmiştir (Hansen , Stevic ve Warner, 1977).

Williams ve Best (1982) yaptıkları araştırmada, eleştirici anne baba ben durumu baskın olan kişilerin; kolayca öfkelendiklerini, şüpheci olduklarını,kendi çıkarlarını düşünen, başkalarının duygularına aldırmayan ve hükmedici kişiler olduklarını bildirmişlerdir (Akt: Arı ve Bacanlı, 1996).

Koruyan Ebeveyn ise; çocuğun doğal, yaratıcı, kibar, iyi kalpli, düşünceli ve saygılı olması için çocuğa izin vererek istikrar sağlar, metheder, yatıştırır, sakinleştirir ve rahatlatarak t eselli e der (Roberts, 1975). B erne (1986), ko ruyucu anne-baba b en durumuna göre davranan kişinin diğer insanlara karşı şefkatli, besleyici, koruyucu, anlayışlı ve sevecen davrandığını; bu kişileri geleneklere bağlı, ilişkilerinde nezaket ve saygı kurallarına önem veren, yardım sever, sadık ve gerçekten sorumluluk alabilen kişiler olarak tanımlamaktadır (Akt: Arı & Bacanlı, 1996).

Yetişkin Ego Durumu: Bern (1961)'e göre Yetişkin ego durumu; şu an ki gerçekliğe uydurulmuş olan bir dizi bağımsız duygu, düşünce ve davranış örüntüsü tarafından nitelendirilmekte; verileri özerk bir biçimde toplamak, işleme sokmak ve eylemlerin temeli olarak olasılıkları değerlendirmekle ilgilidir. Düzenlenmiş, uyarlanabilir ve zekidir. Bu ego durumu ne ebeveynin sınırlayıcı kuralları ne de çocuk duygularının merhameti tarafından kontrol edilir. Bununla birlikte yetişkin ego durumu, her iki ego durumundan gelen mesajları dikkate alır ve kabul eder, gerçekliğe karşı bu verileri değerlendirir ve "doğru" olduğunu düşündükleri üzerine karar verir (Roberts, 1975).

Her bireyin bir yetişkin ben durumu vardır ve beyin ciddi bir biçimde zarar görmedikçe herkes yetişkin veri işleme yeteneğinden yararlanabilir. Ancak Yetişkin ego durumu olgun olmakla ilgili değildir. Çünkü ben durumları yaşa bağlı değildir.

James ve Jongeward (1993)'a göre; Yetişkin ego durumunun, gerçekleri deneyden geçirme ve olasılıkları değerlendirme görevleri, başarısızlık ve pişmanlık olasılıklarını en aza indirgemeye ve yaratıcı başarı olasılığını artırmaya yardımcı olur. Kararların niteliği, yetişkin ben durumunun ne derece bilgili olduğuyla, Yetişkin ben durumunun Ebeveyn ve Çocuk ben durumundan gelen ilgileri seçme ve bunlardan yararlanma konusundaki yeteneğiyle ilişkilidir. Ancak, kişinin kararları, bilgisayar gerçeklerine dayansa da illaki "doğru" olacak diye bir şey söz konusu değildir. İnsan olarak bazen yetersiz verilerle kararlar alınabilmekte ve yanlış sonuçlar çıkarılabilmektedir.

Çocuk Ego Durumu: Berne (1961) Çocuk ego durumunu; bireyin kendi çocukluğunun kalıntıları olan bir dizi duygu, düşünce ve davranış örüntüsü olarak tanımlamaktadır. Çocuk ego durumu çoğunlukla herhangi bir ebeveyn ego durumundan iletişime bir cevap olarak ortaya çıkmaktadır. Ebeveyn ego durumunda oluğu gibi Çocuk da Doğal Çocuk ve Uygulu Çocuk olmak üzere iki çeşit ego durumu sergilemektedir.

Doğal Çocuk; yapmak istediği şeyleri ne zaman isterse o zaman yapabilme özgürlüğü için çalışır, kendi ihtiyaçlarına, isteklerine ve kurallarına göre davranır. O; sevgi, aşk, duygulanım, muhabbet, yaratıcılık, saldırganlık, kızgınlık, başkaldırma, isyan etme gibi durumlarda doğal tepkilere sahiptir ve spontan bir şekilde hareket eder (Roberts, 1975). Sevecen, içinden geldiği gibi davranan, duyarlı, davranışları kısıtlanmamış ve meraklı olan Doğal Çocuk aynı zamanda korkaktır, zevkine düşkündür ve sürekli kendisiyle ilgilidir. James ve Jongeward (1993) a göre; sağlıklı mutlu bir kişi her gün içindeki Doğal Çocuğun kendisini uygun biçimde açığa vurmasına izin verir.

Uygulu Çocuk ise; Çocuk ben durumunun öncelikle Ebeveyn tarafından etkilenen bölümüdür, ebeveyn ego durumunun dileklerine,davranış örüntülerine ve kurallarına göre hareket eder. Mantıklı ya da mantıksız da olsa, anne-babasının zorladığı şeyleri yapma eğilimindedir ve ke ndini yeterli hi ssetmeyebilir. Otorite f igürleri s ürekli kendisini kontrol ediyormuş gibi davranmaktadır. Uygulu Çocuk ya uyum sağlayarak; boyun eğme, içine kapanma, uslu durma ve işi geciktirme gibi uyum sağlamanın yaygın özelliklerini gösterir ya da asidir. Boyce (2000) ve Grimes (1988) Asi davranışın başkalarının beklentilerine bir tepki olarak ortaya çıktığı için Uygulu Çocuk davranış örüntüleri içinde yer aldığını, Doğal çocuğun ise; içinden geldiği için karşı çıktığını belirtir (Akt: Gültekin ve Voltan-Acar, 2004).

Genel olarak bakıldığında bireylerin genelde Uygulu Çocuğa göre fonksiyon gösterdiği görülmektedir. Kendi isteklerine göre davranan, spontan ve yaratıcı olan Doğal Çocuğa göre davranma, bireylerin spontanlığı, yaratıcılığı vb. h em ai lede ebeveynler tarafından, hem okulda öğretmenler tarafından hem de çalışma hayatında amirleri ve çalışma arkadaşları tarafından engellenmektedir (Gültekin ve Voltan-Acar, 2004).

1.1.9. Egogram

Eleştiren Ebeveyn, Koruyan Ebeveyn, Yetişkin, Doğal Ç ocuk ve U ygulu Ç ocuk sırasıyla olmak üzere, göreceli olarak bir kimsenin başkasıyla ilişki kurarken harcadığı gözlenen enerjinin grafik olarak çiziminin yapılmasına ise Egogram denilmektedir. Ego durumlarından gönderilen uyarıcıların yoğunluğunu ve frekanslarını göstermektedir. Böylece ego durumlarındaki yetersizlikler ve aşırılıklar kolayca görülmektedir (Akkoyun, 2001).

Dusay ve Dusay (1989)'ın belirttiğine göre; Egogram ile sembolize edilen TA'nın kişilik yapısında ego durumları içinde bir miktar enerji yer alır. Buna göre bireyin sahip olduğu enerji değişik durumlarda akışkandır ancak miktarı sabittir. Bir etkileşim sırasında bireyin beş ego durumunda yer alan enerji miktarı sütun grafiği ile gösterilir. En uzun sütun en fazla enerjinin bulunduğu ve bi reyin f onksiyon

gösterdiği ego durumunu gösterir. Egogram, bireyin kişiliğindeki olası problem tiplerini, zayıflıklarını, güçlü yönlerini yansıtır. Değişim ve gelişim için kişisel gelişim sağlar. Her ne kadar ideal bir ego durumu yoksa da bireyin bir ego durumu çok düşük, diğeri çok yüksekse bireyin güçlük yaşadığını söylemek mümkündür (Akt: Gültekin ve V oltan-Acar, 2004). Dusay ve Dusay (1984)'ın çan eğresi şeklindeki egogramı konuya açıklık getirmesi açısından incelenebilir (Akt: Akbağ, 2000).

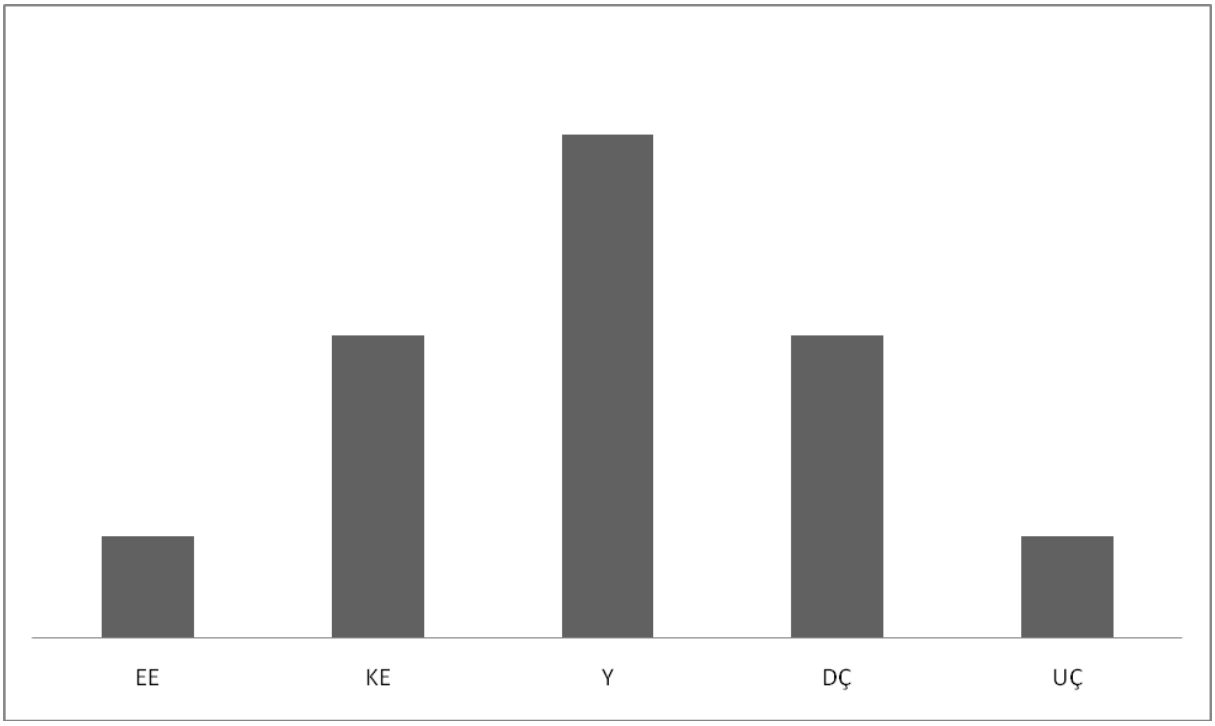

Şekil 3. Çan Eğrisi Biçimindeki Egogram

Çan eğrisini andıran bu egogramda psişik enerji oldukça düzenli dağıldığından iyi dengelenmiş bir enerji sistemine sahip kişilik yapısına işaret etmektedir.

Çiftin ilişkisi açısından bakıldığında ise, Dusay ve Dusay (1989), ç iftin bi rbirini çekici bulması ve birlikte olabilmesi için en az iki enerji alanını paylaşmaları gerektiğini belirtmektedir (Akt: Velidedeoğlu, 2006).

1.1.10. Ego Durumlarını Tanılama

Eric Berne (1961), ego durumlarını tanılamak için dört yaklaşım öne sürmüştür. Bu yaklaşımlar şunlardır:

- Davranışsal tanılama
- Sosyal tanılama
- Tarihsel tanılama
- Fenomenolojik tanılama

Davranışsal Tanılama: Burada içsel ip uçları yerine kelimeler, ses ton u, jest ve mimikler,yüz ifadeleri, beden duruşu, el-kol h areketleri gibi dışsal ip uçlarına bakılmaktadır. Ancak bunlarla beraber nefes alma veya kalp atışındaki değişiklikler gibi psikolojik ip uçlarını da değerlendirmek daha iyi olacaktır.

Ebeveyn, Yetişkin ve Çocuk ego durumlarını tanılamaya yardımcı olmak için bir çok ip ucu vardır. Yukarıda belirtilen ip uçları fiziksel ve sözel ip uçları olarak iki kategoride ele alınabilir. Kelimeler ve konuşma sözel ip uçlarıyken; ses tonu, jest ve mimikler, vücut hareketleri ve yüz ifadeleri fiziksel ip uçlarıdır.

Alın kırışıklığı, dudakları büzüştürmek, işaret parmağıyla işaret etmek, başı sallamak, kor kutucu b akmak, a yak s allamak (hafifçe yere vur ma), e lleri be le koymak, kolları göğüs üzerinde kavuşturmak, elleri oğuşturmak, iç çekmek vb. hareketler Ebeveyn e go dur umunun fiziksel ip uçları arasındadır. Bununla beraber kişinin kendi ebeveynine özgü fiziksel ip uçları vardır. Bu ip uçlarında kültürel farklılıklar da olabilmektedir. Ebeveyn ego durumuna ait sözel ip uçları ise; eleştirmeyi ve desteklemeyi değerlendiren bir çok kelime ile teşhis edilebilmektedir. “Bunu her zaman hatırla!”, “Sana kaç kere söyledim.”, “ Eğer senin yerinde olsaydım….” gibi ifadeler ile içinde “her zaman” ve “asla” gibi kelimeleri içeren cümleler eğer iletişimin içeriği ve fiziksel ip uçlarıyla değerlendirilirse ebeveyn ego durumu daha doğru bir şekilde tanılanabilmektedir (Haris, 1973).

Ağlamak, dudak titretmek, dudak bükmek, çok tiz ve mızmızlanan bir ses tonu kullanmak, gözleri yuvarlamak, omuz silkmek, gözlerle yere doğru bakmak, muziplik yapmak, kahkaha atmak, konuşmak için izin alırken el kaldırmak, tırnak yemek, baş parmakla burna dokunmak, kıpır kıpır kıpırdanmak ve kıkırdamak Çocuk ego durumunun fiziksel ip uçlarıyken; bebekçe konuşmaya eklenmiş "keşke, istiyorum, bilmiyorum, yapacağım, umurumda değil, tahmin ediyorum, ben büyüdüğüm zaman" gibi ifadelerle " daha iyi, en iyi, daha büyük, en büyük" gibi derecelendirilmiş sıfatlar bu ego durumunu tanılamada yardımcı sözel ip uçlarıdır (Haris, 1973).

Yetişkin ego durumunu tanılayan fiziksel ip uçları arasında; dik duruş, göz teması kurma, ilgili görünme, bir şeyin olduğu yönü parmakla gösterme, geri bildirim vererek dinleme, ne anladığını kontrol etme ve hiçbir şeyi gizlemeyen, net bir yüz vardır. Ses tonu; açık, sakin, net, güvenli, araştırıcı ve bilgi vericidir. Bununla beraber "niçin, ne, nerede, kim ve nasıl" gibi soru kelimeleri ile "doğru, yanlış, büyük bir ihtimal, büyük bir olasılıkla, bence, benim düşünceme göre, anlıyorum" gibi kelimeler sözel ip uçları arasındadır.

Sosyal Tanılama: Burada iki kişi arasındaki etkileşimde neler olduğu incelenir. Gönderilen uyarıcının kişinin hangi ego durumundan karşıdaki kişinin hangi ego durumuna yönelik olduğuna bakılır. Gönderilen uyarıcıya verilen tepkinin sonucunun ne olduğu incelenir. K işilerarası iletişimin mesaj alışverişinin sonucunda bireyler üzerinde nasıl bir psikolojik işlevinin olduğuna ve ne gibi tepkilerin oluştuğuna dikkat e dilir (Çam, 199 7). Çiftlerin arasındaki etkileşimin nasıl olduğu ve ne gibi etkilerinin olduğu da sosyal tanılama yöntemiyle belirlenerek çiftler arasındaki iletişim geliştirilebilir. Terapi sürecinde yapılan bu tanılama da çiftlerin kişiliklerinin TA Ego Durumlarına göre değerlendirilmesi önemlidir.

Tarihsel Tanılama: Bu tanılama için bireyin geçmişi araştırılır. Tarihsel tanılamada; kişinin çocukluğu ve ondan sorumlu olmuş insanlar hakkında sorular sorarken ego durumlarının davranışsal ip uçları kontrol edilir. Boylece bireyin kişilik yapılarının organizesinde hangi ego durumlarının etkili olduğu anlaşılır (Stewart,1989).

Örneğin; birey şuanda yaşadığı duyguları daha önce ebeveynlerine karşı da yaşamış ise, büyük olasılıkla Çocuk ego durumunda olduğu; eğer şuanda konuşurken ebeveynleri gibi konuşuyorsa aynı jest ve mimikleri gösteriyorsa büyük olasılıkla bireyin ebeveyn ego durumunda olduğu söylenebilir (Çam, 1997).

Fenomenolojik Tanılama: Bireyin geçmişte yaşamış olduğu bir olayı şuan aynı yoğunlukta tekrar deneyimlemesi durumudur. Birey böyle bir yaşantıya maruz kaldığında fenomenolojik tanılama için materyal elde edilir. Mesela; Danışan danışma seansında bir çocukluk kayıbı hakkında konuşurken o zamanki hissettiği üzüntü onda birden ağlama krizi başlatabilir. O, bu durumda sadece çocukluğundan davranışsal ip uçları (jest, mimik, sözcük ve ifadelerin seçimi gibi) s ergilemez. Gittiği o zamanda yaşadığı çocukluk sahnesini tekrar deneyimler. Böylece bireyin hangi ego durumunda olduğuna karar verilir (Stewart, 1989).

Bir ego durumunu tanılamak için bunlardan seçilecek tek bir yaklaşım tanılamada yetersiz ka labilir. Doğru tanılama yapabilmek için birden çok yaklaşımın bir arada kullanılmasında yarar vardır (Çam, 1997).

1.1.11. Transaksiyon Türleri

İki kişinin birbiriyle temasa geçtiği sosyal ilişkinin bir birimi olan Transaksiyonlar komplementer oldukları sürece, kişilerden her birinin bir sonraki transaksiyon için uyaran görevi görüşüyle kominikasyon belirsiz bir şekilde devam etmektedir (Dokur ve P rofeta, 2006). Aynı zamanda transaksiyonlar, bireylerin hayatta kalma ihtiyaçlarını karşıladıkları temel yollardır ve bireyler arası iletişimi tanımlamanın bir yoludur. Transaksiyonlar, bir bireyin Ebeveyn, Yetişkin ve Çocuk ego durumlarının herhangi birisiyle, diğer bireyin ego durumları arasında yer almaktadır. Bireylerarası, tamamlayıcı, karşıt ve gizil olmak üzere üç çeşit transaksiyon vardır (Hansen, Stevic ve Warner, 1977).

Tamamlayıcı Transaksiyon: Belirli bir ben durumundan gönderilen bir ileti, bir başka kişideki belirli bir ben durumundan beklenen tepkiyi gördüğü zaman ortaya

çıkmaktadır. İki bireyin arasındaki iletişim devam ediyorsa transaksiyonun tamamlayıcı olduğu söylenebilir. Burada uyarıcı-tepki transaksiyonlarının yönü birbiriyle tutarlıdır ve bu tutarlılık devam ettikçe iletişim de devam eder. Böyle bir iletişimde bulunan taraflar karşılıklı olarak birbirlerinin beklentilerini karşılamaktadırlar.

Karşıt Transaksiyon: İleti gönderilen ego durumundan değil de başka bir ego durumundan tepki alınır. İletişim esnasında uygun olmayan bir ben durumu devreye sokulur ve kişilerarasındaki iletişim karşıt duruma geçer. Örneğin; bir kişi Yetişkin ego durumundan diğer bir kişinin Yetişkin ego durumuna mesaj gönderiyor fakat karşı tarafın cevabı Çocuk ego durumundan geliyorsa uyarıma beklenmeyen bir ego durumundan yanıt geldiği için karşıt iletişim ortaya çıkar.Bu durum kişilerin birbirlerinden uzaklaşmalarına ve iletişimin kesilmesine neden olabilmektedir. "Beni yanlış anladı. Öyle söylemek istememiştim. Neden kızdığını anlamadım."şeklinde ifade edilen iletişim durumlarının kapalı transaksiyonlardan kaynaklandığını söylemek mümkündür.

Gizil Transaksiyon: Burada iki tür mesaj vardır; kabul edilebilir sosyal mesajların altında örtülü bir şekilde psikolojik mesajlar saklıdır ve bu durumda sosyal mesaja bakılarak davranış önceden tahmin edilemez. Davranışın anlaşılabilmesi için psikolojik m esajlara ba kmak ge reklidir (Gültekin ve V oltan-Acar, 2 004). B u transaksiyonlar en karmaşık olanlarıdır ve daima ikiden fazla ben durumunu kapsarlar. Kişiler karşılarındaki kişiye gerçek duygu ve isteklerini söylediklerinde olumsuz bir tavır ile karşılanacaklarını düşündüklerinde gizil transaksiyonlara başvurmakta ve ima etmektedirler. Bu durumda psikolojik mesaj açıkça söylenmediği için karşı taraf psikolojik mesajı anlasa ve bunu ifade etse bile kabul etmeyerek s orumluluktan ka çmak m ümkündür (Gültekin ve V oltan-Acar, 2004). Gizil transaksiyonları çok kullanan kişilerin zamanlarını psikolojik oyunlarla yapılandırdığı söylenebilir.

Sonuç itibariyle iki kişi arasındaki iletişimin devam edebilmesi için gerekli olan üç kural şu şekilde özetlenebilir (Berne, 1961):

1. Transaksiyonlar tamamlayıcı olduğu sürece iletişim sonsuza kadar devam edebilir.
2. Bir transaksiyon kapalı olduğunda iletişim duraksar veya kesilir. İletişimin devam edebilmesi için, taraflardan birinin ya da ikisinin birlikte başka bir ego durumundan tepkide bulunması gerekir.
3. Gizil transaksiyondan sonra ortaya çıkacak olan davranışı sosyal düzeydeki mesaj değil, psikolojik düzeydeki mesaj belirler.

Kişilerarası ilişkilerin sağlıklı olabilmesi için TA kuramı, ego durumlarının duruma uygun kullanılması gerektiğini söylemektedir. Ebeveyn, Yetişkin ve Çocuk ego durumlarını yerine ve zamanına göre kullanmamanın sağlıksız iletişimi ortaya çıkarabildiği bir önceki bölümde üzerinde durulan bir konuydu. Aynı zamanda bir insanın benlik durumları arasındaki sınırlar aşırı katı ya da aşırı geçirgen olursa da, bu insanın kişilerarası ilişkilerinde birtakım sorunlar ortaya çıkabilmektedir.

1.1.12.Ego Durumlarının Yapısal Özellikleri

İnsanların niçin zaman zaman duruma uygun tepki vermediği ya da yanlış davrandıklarını hissetmelerine rağmen niçin benzer durumlarda farklı tepki vermediği soruları Dusay ve Dusay (1979) ile Barker ve Philips (1980) tarafından ego durumlarının yapısal özellikleriyle açıklanmaktadır. Ego durumları yapı bakımından üç farklı özellik göstermektedir. Bunlar bütünleşmiş ego durumu, ego durumlarında bulaşma ve ego durumlarında dışlamadır (Akt: Arı, 1989).

Bütünleşmiş ben durumunda Anne-baba, yetişkin ve çocuk ben durumları bütünleşmiştir ve ben durumları arasında etkileşim vardır. Tepkiler davranışa yansırken yetişkin ben durumunun seçiciliğinden geçmektedir (Arı, 1989).
Grimes (1988), Egolar arasındaki sınırlar bozulduğunda, yetişkin ego durumuna Çocuk ego durumu ya da Ebeveyn ego durumlarından biri ya da her ikisiyle bulaşma meydana geldiğini, Yetişkinin, gerçekliğini test etmeden Çocuk ya da Ebeveyn gibi düşünmeye başladığını belirtir (Akt: Gültekin ve V oltan- Acar, 2004). B ireyin, Ebeveyn ego durumundaki bilgileri gerçeklerle karıştırması yani Yetişkin ego durumunun, Ebeveyn ego durumuyla bulaşması sonucu “genellemeler, önyargılar ve

sloganlar" ortaya çıkmaktadır. "kadınlar düşünemez, sarışınlar aptaldır, erkeklere güvenilmez" gibi önyargı ve genelleme göstergesi olan ifadelerin birey tarafından gerçekmiş gibi yaşanmasıyla Ebeveyn Bulaşması gerçekleşir. Birey geçmiş yaşantılarını gerçekten olduğu gibi belirleyemediği, burada ve şimdi gerçeğini yanlış değerlendirdiği zaman ise Çocuk Bulaşması ortaya çıkmaktadır. Böylece fobiler, batıl inançlar ve delüsyonlar meydana gelmektedir. Kişi Çocuk ego durumunun geçmişte o anki kapasitesine göre yaptığı değerlendirmesini bugüne taşıyarak değerlendirmeyi Yetişkin ego durumu ve bugünkü kapasitesiyle yapamamaktadır. Geçmişte kurduğu neden-sonuç ilişkisini hala gerçek olarak algılamaktadır.

Bazı insanlar da, bir ego durumlarını dışlayarak diğer ikisini kullanmaktadırlar. Çocuk ego durumunun dışlanarak, Yetişkin ve Ebeveyn ego durumlarının kullanıldığı durumlarda bu kişiler, duygusuz, çocukluğun hoş ve eğlenceli anılarına karşı kendini kapatmış ve aşırı uyumdan dolayı uyumsuz olarak nitelendirilen kişiler olurlar (Gültekin ve Voltan-Acar, 2004). Ebeveyn ego durumunun enerjisini dışlayan bir birey, çevrenin kurallarına uymayarak her durumda kendi kuralını yaratır ve çevresinde olup bitenleri kendi istediği gibi düzenlemeye çalışır. Yetişkin ego durumunun enerjisini dışlayan bir kimse ise; bir yetişkin olarak gerçeği test etme gücünü kul lanamaz bu nun yerine E beveyn- Çocuk diyaloglarını işitir. Bunun sonucunda da tuhaf davranışlar sergileyerek psikotik tanısı alabilir(Akkoyun, 2001).

TA kuramı, bir kişilik ve sosyal etkileşim kuramı olduğu kadar aynı zamanda bir iletişim kuramı da olduğundan çiftler arasındaki iletişim sürecine farklı bir açıdan bakabilmemize imkan tanımaktadır.

Karşı cinsle sağlıklı bir ilişki kurmanın önemli bir gelişim görevi olduğu ve kazanılan deneyimlerin olgunlaşma için önemli bir adım sayıldığı genç yetişkinlik dönemindeki bireylerin aşka ilişkin bakış açıları kişilerin ilişkilerindeki yaklaşımlarının birer tercih olduğunu ortaya çıkaracaktır. Özellikle bu dönemde bu bakış açılarının neler olduğunun ve sahip olunan aşkın birer tercih olduğunun, her ilişki de bu tercihin değişebileceğinin bilinmesi genç yetişkinlerin sağlıklı yakın ilişkiler kurabilmeleri açısından önemlidir. Bireylerin etkili iletişim kurmasını

engelleyen, kişilerarası veya kişiden kaynaklanan etkileşim örüntülerinin analizini yapan böylece etkileşim örüntülerini anlayarak yakın ilişki kurmuş olan bireylerin birbirleriyle da ha sağlıklı iletişim kurmalarına ve dolayısıyla birbirlerini anlamalarına yardımcı olan TA'in bu gibi özelliklerinin yakın ilişki içinde olan bireylere iletişimlerini geliştirme konusunda yardımcı olacağı düşünüldüğü için genç yetişkinlerin aşka ilişkin tercihleri TA'in ego durumlarıyla açıkladığı kişilik yapısıyla tekrar değerlendirilecektir.

Bu bilgilerin ışığında araştırmanın problemi; genç yetişkinlerin romantik ilişkiler kapsamındaki aşka ilişkin tutumları ve onların kişilik özelliklerini TA ego durumları açısından değerlendirmektir.

1.2.Amaç

Bu araştırmanın genel amacı; genç yetişkinlerin aşka ilişkin tutumları ve kişilik özelliklerini Transaksiyonel Analiz ego durumları açısından değerlendirmektir. Bu amaca yönelik olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Genç yetişkinlerin aşka ilişkin tutumlarıyla ilgili amaçlar:
    - 1.1. Genç yetişkinlerin aşka ilişkin tutumları nasıl bir dağılım göstermektedir?
    - 1.2. Genç yetişkinlerin cinsiyetlerine göre aşk tutumları farklılaşmakta mıdır?
    - 1.3. Genç yetişkinlerin aşk tutumları halihazırda yaşadıkları ilişkilerinin olup olmamasına göre farklılaşmakta mıdır?
2. Genç yetişkinlerin ego durumlarıyla ilgili amaçlar:
    - 2.1. Genç yetişkinlerin bulundukları ego durumları nasıl bir dağılım göstermektedir?
    - 2.2. Genç yetişkinlerin cinsiyetlerine göre ego durumları farklılaşmakta mıdır?
    - 2.3. Genç yetişkinlerin ego durumları ilişkilerinin olup olmamasına göre farklılaşmakta mıdır?

3. Genç yetişkinlerin karşı cinsi değerlendirdikleri ego durumlarıyla ilgili amaçlar:

3.1. Genç yetişkinlerin karşı cinsi değerlendirdikleri ego durumları nasıl bir dağılım göstermektedir?

3.2. Genç yetişkinlerin karşı cinsi değerlendirdikleri ego durumları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?

3.3. Genç yetişkinlerin karşı cinsi değerlendirdikleri ego durumları halihazırda yaşadıkları ilişkilerinin olup olmamasına göre farklılaşmakta mıdır?

4. Genç yetişkinlerin aşka ilişkin tutumları ve baskın ego durumlarıyla ilgili amaçlar:

4.1. Genç yetişkinlerin baskın ego durumları nelerdir?

4.2. Genç yetişkinlerin aşka ilişkin tutumları baskın ego durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?

5. Genç yetişkinlerin aşka ilişkin tutumlarıyla ego durumları arasında nasıl bir ilişki vardır?

6. Genç yetişkinlerin aşka ilişkin tutumları ve karşı cinsi değerlendirdikleri baskın ego durumlarıyla ilgili amaçlar:

6.1. Genç yetişkinlerin karşı cinsi değerlendirdiği baskın ego durumları nelerdir?

6.2. Genç yetişkinlerin aşka ilişkin tutumları karşı cinsi değerlendirdikleri baskın ego durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?

7. Genç yetişkinlerin aşka ilişkin tutumlarıyla karşı cinsi değerlendirdikleri ego durumları arasında bir ilişki var mıdır?

8. Genç yetişkinlerin karşı cinsi değerlendirdikleri ego durumları baskın egodurumlarına göre farklılaşmakta mıdır?

9. Genç yetişkinlerin kendi ego durumlarıyla, karşı cinsi değerlendirdikleri ego durumları arasında bir ilişki var mıdır?

1.3. Önem

Öncelikle çalışmanın teorik ve pratik açıdan bazı katkılar getireceği umulmaktadır. Bu çalışmada; genç yetişkinlerin aşka ilişkin tutumlarının, Transaksiyonel Analiz ego durumlarına göre değerlendirmesinin, aşk duygusunun olgunlaşma için önemli bir basamak olarak görüldüğü genç yetişkinlik dönemindeki ilişkilerin gidişatına ve geleceğine bir öngörü sağlayacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda genç yetişkinlerin sahip oldukları aşk tutumlarının neler olduğunun bilinmesi, aşk tutumlarının birer kişisel tercih olduğunun ve geçmişte yaşanılan olumsuz deneyimlerin birer hata olarak değil de birer kişisel tercih olarak görülmesini, bu tercihlerin değişebileceğinin farkına varılmasını ve bir sonraki ilişki için daha sağlıklı bir aşk tutumu tercihinde bulunulmasını sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca yakın ilişki kuran veya kurmak isteyen genç yetişkinlerin ilişkilerinde sağlıklı bir iletişim ortamının geliştirilmesine katkıda bulunabileceği düşünülmektedir. Ayrıca genç yetişkinlerin yakın ilişki kapsamında aşka dair farkındalık düzeylerinin yükselmesine, duruma uygun ego durumlarından tepki verilmesinin sağlanmasına, gerekli danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin gerçekleştirilmesine yol gösterici olacağı ve bu alanda yapılacak yeni çalışmalara da yararlı olabileceği düşünülmektedir.

1.4. Sayıtlılar

Bu araştırmanın temel aldığı bazı sayıtlılar şunlardır:

1. Aşka ilişkin tutumlar ve ego durumları bilimsel olarak ölçülebilen kavramlardır.
2. Araştırmanın örnekleminin araştırma evrenini temsil edeceği,
3. Kullanılan ölçme araçlarının , ilgili oldukları özellikleri ölçtüğü,

4. Deneklerin, bilgi formu ve ölçekteki soruları yanıtlarken içten oldukları, gerçek duygu ve düşüncelerini yansıttıkları varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları şunlardır:

1. Araştırma, İstanbul'da üniversitede lisans ve lisans üstü eğitim gören genç yetişkinlerle sınırlıdır.
2. Araştırma, 2007-2008 eğitim ve öğretim yılıyla sınırlıdır.
3. Araştırmada elde edilecek olan veriler, deneklerin bilgi formu ve ölçeklere verecekleri yanıtlarla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Ego Durumları: Belirli bir davranış modeli ile ilişkili olan tutarlı duygu ve düşünce örüntüsüdür (Berne, 1988).

Ebeveyn Ego Durumu: Kişilerin kendi ebeveyn figürlerine benzeyen duygu, tutum ve davranış örüntüleridir. Aynı zamanda çocuğa anne baba betileri olarak katkıda bulunan ve duygusal yönden önemli olan tüm kişilerin tutum ve davranışlarının karışımıdır (James & Jongeward, 1993). Eleştiren veya kontrol eden ebeveyn ile koruyan ebeveyn olmak üzere iki çeşit ebeveyn mesajı ve bu iki çeşitte de ebeveynden kaydedilmiş olan davranışlar bulunmaktadır (Roberts, 1975).

Yetişkin: Gerçekliğe uydurulmuş olan bir dizi bağımsız duygu, düşünce ve davranış örüntüsü tarafından nitelendirilmekte; verileri özerk bir biçimde toplamak, işleme sokmak ve eylemlerin temeli olarak olasılıkları değerlendirmekle ilgilidir. Düzenlenmiş, uyarlanabilir ve zekidir. (Roberts,1975).

Çocuk Ego Durumu: Bireyin kendi çocukluğunun kalıntıları olan bir dizi duygu, düşünce ve davranış örüntüsü olarak tanımlamaktadır. Çocuk ego durumu

çoğunlukla herhangi bir ebeveyn ego durumundan iletişime bir cevap olarak ortaya çıkmaktadır. Ebeveyn ego durumunda oluğu gibi Çocuk da Doğal Çocuk ve Uygulu Çocuk olmak üzere iki çeşit ego durumu sergilemektedir (Roberts, 1975).

Baskın Ben Durumu: TA uzmanlarına göre bireyin Ebeveyn, Yetişkin ve Çocuk Ego durumlarından birisinin diğerini dışlayarak, duruma uygun olmasa bile daha baskın olarak kullanılmasıdır (Dusay ve Dusay,1979)

Egogram: Eleştiren Ebeveyn, Koruyucu Ebeveyn, Yetişkin, Doğal Çocuk ve Uygulu Çocuk sırasıyla olmak üzere, göreceli olarak bir kimsenin başkasıyla ilişki kurarken harcadığı gözlenen enerjinin grafik olarak çizimidir (Akkoyun, 2001).

Aşk Tutumları: Lee, "uzmanlar aşkın doğası hakkında her zaman farklı fikirde oldukları" için aşk tutumlarının da çok sayıda olduğunu ve birçok farklı aşk türünü ayırt etmemizi sağlayacak sistematik farklılıklar olduğunu öne sürmüştür (Lee,1973). Lee, bu bağlamda çok boyutlu aşk sınıflandırması önermiş ve aşk stili tipolojisinde tutkulu aşk (eros), oyun gibi aşk (ludus) ve arkadaşça aşk (storge) olmak üzere üç temel birincil aşk çeşidi olduğunu belirtmiştir. Lee,bu üç aşk çeşidinin bir araya getirilmesiyle mantıklı aşk, sahiplenici aşk ve özgeci aşk olmak üzere ikinci bir aşk stili oluşturulabileceğini belirtmektedir.Bunlardan Mantıklı aşk (Pragma), arkadaşça aşk ve oyun gibi aşk; Sahiplenici aşk (Mania), tutkulu aşk ve oyun gibi aşk; Özgeci aşk (Agape) ise tutkulu aşk ve arkadaşça aşk türlerinin bileşimidir.

Tutkulu Aşk: Eros'un aşk türü romantik aşktır. Bu aşk türünü tercih eden aşıklar ilk görüşte aşka inanırlar ve aşık olmak çok arzulanan bir durumdur.

Oyun gibi Aşk: Bu aşk tutumuna sahip olan aşıklar, karşılarındaki kişi bir oyunmuşçasına aşkla oynayan, benmerkezci oyunculardır.

Arkadaşça Aşk: Dostça ilişki, kendini ortaya koyma, birbirine muhtaç olma ve karşılıklı ihtiyaçların giderilmesi özelliklerine sahiptir. Bu tür aşk, samimi bir ilişki içerisinde gelişmiş iyi bir dostluktan doğar.

Mantıklı Aşk: Devam edileceğine ve olumlu gelecek sağlayabileceğine inanılan ilişkilerdeki eşlere duyulan aşk türüdür.

Sahiplenici Aşk: Kıskanç, güvensiz, obsesif, biraz da patolojik aşk türüdür.

Özgeci Aşk: Karşısındakini kusurlarına rağmen seven, onun iyiliğini kendi iyiliğinden çok düşünen aşk türüdür.

1.7. Kısaltmalar

TA: Transaksiyonel Analiz
EE1: Eleştirel Ebeveyn (Ego Durumları Ölçeği: Kendini Değerlendirme)
KE1: Koruyucu Ebeveyn (Ego Durumları Ölçeği: Kendini Değerlendirme)
Y1: Yetişkin (Ego Durumları Ölçeği: Kendini Değerlendirme)
UÇ1: Uygulu Çocuk (Ego Durumları Ölçeği: Kendini Değerlendirme)
DÇ1: Doğal Çocuk (Ego Durumları Ölçeği: Kendini Değerlendirme)
EE2: Eleştirel Ebeveyn (Ego Durumları Ölçeği: Karşı cinsi Değerlendirme)
KE2: Koruyucu Ebeveyn (Ego Durumları Ölçeği: Karşı cinsi Değerlendirme)
Y2: Yetişkin (Ego Durumları Ölçeği: Karşı cinsi Değerlendirme)
UÇ2: Uygulu Çocuk (Ego Durumları Ölçeği: Karşı cinsi Değerlendirme)
DÇ2: Doğal Çocuk (Ego Durumları Ölçeği: Karşı cinsi Değerlendirme)
EDÖ: Ego Durumları Ölçeği

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu böl ümde sırasıyla; araştırmada kullanılan araştırma modeli, araştırma evreni, araştırma örneklemi, araştırmada kullanılan ölçme araçları ve t oplanan ve rilerin çözümlenmesinde uygulanılan istatistiksel tekniklere ilişkin açıklamalara ye r verilmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Genç yetişkinlerin aşka ilişkin tutumları ve kişilik özellikleri arasındaki ilişki Transaksiyonel Analiz ego durumlarıyla değerlendirilerek betimlenmeye çalışılmıştır.

İlişkisel tarama modeli, iki yada daha fazla değişken arasındaki birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modeli olarak tanımlanmaktadır. İlişkisel tarama modellerinde, değişkenler arasındaki ilişkiler; korelasyon türü ve karşılaştırma türü olmak üzere iki şekilde incelenmektedir. Korelasyon türü ilişkisel tarama, değişkenlerin birlikte değişip değişmediğini, birlikte değişim söz konusu ise bunun nasıl olduğunu saptamaya çalışır. Karşılaştırma türü ilişkisel tarama modelinde ise; en az iki değişken bulunur ve bunlardan birine (bağımsız değişkene) göre gruplar oluşturularak, öteki değişkene (bağımlı değişken) göre aralarında bir değişme olup olmadığı incelenir (Karasar,1999).

Bu araştırmada genç yetişkinlerin aşk tutumları, kendi kişilikleri (ego durumları) ve karşı cinste olmasını istenen ego durumları arasındaki ilişkiler korelasyon türü tarama modeli şeklinde incelenirken; cinsiyet, halihazırda yaşanan ilişkinin olup olmadığı, baskın ego durumları (kendi baskın ego durumu ve karşı cinste olmasını istediği baskın ego durumu) gibi bağımsız değişkenler açısından aşk tutumları,

kişinin kendi ego durumları ve karşı cinste olmasını istediği ego durumlarının farklılaşıp farklılaşmadığı da, karşılaştırma türü ilişkisel tarama modeli kapsamında incelenmiştir.

2.2. Evren ve Örneklem

2.2.1. Evren

Bu araştırmanın evreni; 2007-2008 öğretim yılında İstanbul ilindeki Marmara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi,Yıldız Teknik Üniversitesi, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul Kültür Üniveristesi, Kadirhas Üniversitesi, Fatih Üniversitesi, Haliç Üniversitesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi, Maltepe Universitesi lisans (3. sınıf ve üstü) ve lisans üstü programlarında öğrenim görmekte olan öğrencilerdir.

2.2.2 Örneklem

Bu araştırmanın örneklemini, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi (Tarih Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Biyoloji Öğretmenliği, Kimya Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği) İstanbul Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi (Psikoloji Bölümü) İstanbul Teknik Üniversitesi İşletme Fakültesi (Endüstri Mühendisliği, İşletme Mühendisliği),Yıldız Teknik Üniversitesi İşletme Fakültesi (İşletme Bölümü) Bahçeşehir Üniversitesi İşletme Fakültesi (İşletme ve İktisat Bölümleri) İstanbul Kültür Üniveristesi Edebiyat Fakültesi (Sanat Yönetmenliği), Kadirhas Üniversitesi İşletme Fakültesi (İşletme ve Kamu Yönetimi Bölümleri), Fatih Üniversitesi Edebiyat Fakültesi (Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü), Haliç Üniversitesi Fen Fakültesi (Moleküler Biyoloji ve Genetik Bölümü), İstanbul Bilgi Üniversitesi İşletme Fakültesi (İşletme ve İktisat Bölümleri) ve Maltepe Universitesi Edebiyat Fakültesi (Psikoloji Bölümü) lisans (3. sınıf ve üstü) ve lisans üstü programlarında öğrenim görmekte olan 20-30 yaş arasındaki genç yetişkin öğrenciler oluşturmaktadır.

Uygulama gerekli izinler alınarak gönüllü katılım ile gerçekleştirilmiştir. Toplam 410 öğrenciye ulaşılmış ancak ölçek maddelerini yanıtlamayan veya eksik yanıtlayan 60 öğrencinin uygulaması değerlendirmeye alınmamıştır. Bu araştırmada toplam 350 öğrencinin uygulaması değerlendirmeye alınmıştır.

Örneklemi oluşturan öğrencilerden kişisel bilgiler formu aracılığıyla elde edilen cinsiyet, ilişki durumu, öğrenim gördükleri üniversite ve bölümler gibi örneklem grubunun genel yapısı ve demografik özelliklerini tanıtıcı ve bağımsız değişkenlere ait frekans ve yüzde değerleri tablolar halinde ifade edilmiştir.

Örneklemi oluşturan genç yetişkinlerin öğrenim gördükleri üniversite ve bölümlerin cinsiyete göre dağılımına ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1.
Örneklem Grubunun Üniversite ve Okudukları Bölümlere ilişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Üniversite Türü	Bölüm Türü	Kız		Erkek		
		f	%	*f*	%	Toplam
Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi	Tarih Öğrt..	12	5.71	10	7.14	106
	Sosyal Bilgiler Öğrt.	13	6.19	21	15.00	
	Biyoloji Öğrt.	9	4.28	8	5.71	
	Kimya Öğrt	13	6.19	5	3.57	
	Matematik Öğrt	8	3.80	7	5.00	
İstanbul Üni.	Psikoloji	14	6.66	5	3.57	19
İstanbul Teknik Üni.	Endüstri Müh.	8	3.80	15	10.71	38
	İşletme Müh.	7	3.33	8	5.71	
Yıldız Teknik Üni.	İşletme	15	7.14	5	3.57	20
Bahçeşehir Üni	İşletme	9	4.28	6	4.28	28
	İktisat	10	4.76	3	2.14	
İstanbul Kültür Üni.	Sanat Yönetmenliği	12	5.71	5	3.57	17
Kadirhas Üni.	İşletme	9	4.28	5	3.57	26
	Kamu Yönetimi	9	4.28	3	2.14	
Fatih Üni.	Türk Dili ve Edb	16	7.61	4	2.85	20
Haliç Üni	Moleküler Biyoloji	14	6.66	10	7.14	24
	İşletme	10	4.76	4	2.85	
İstanbul Bilgi Üni	İktisat	7	3.33	6	4.28	27
Maltepe Üni	Psikoloji	15	7.14	10	7.14	25
Toplam		210	100.00	140	100.00	350

Örneklemi oluşturan genç yetişkinlerin cinsiyetlerine ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2.
Cinsiyet Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Cinsiyet	f	%
Kız	210	60.00
Erkek	140	40.00
Toplam	350	100.00

Tablo 2 'de görüldüğü gibi örneklem grubu 210 (% 60)'u kız, 140 (% 40)'ı erkek olmak üzere toplam 350 genç yetişkin üniversite öğrencisinden oluşmaktadır.

Örneklemi oluşturan genç yetişkinlerin ilişki durumuna ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3.
İlişki Durumu Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

İlişki Durumu	f	%
İlişki var	187	53.40
İlişki yok	163	46.60
Toplam	350	100.00

Tablo 2'de görüldüğü gibi örneklem grubunu oluşturan genç yetişkinlerin 187 (% 53.4)'sinin halihazırda bir ilişkisi varken, 163 (% 46.6)'ünün halihazırda bir ilişkisi bulunmamaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada konuyla ilgili veri toplamak amacıyla kullanılacak araçlar şunlardır:

1.Kişisel Bilgi Formu
2.Ego Durumları Ölçeği
3.Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği: Kısa Form

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Genç yetişkinlerin özelliklerini betimlemek amacıyla aşka ilişkin tutumlar ve ego durumları ile ilişkili olabileceği düşünülen bazı değişkenlere ait verilerin elde edilebilmesi için araştırmacı tarafından hazırlanmış olan bir "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Hazırlanan bu formda üniversite öğrencilerine cinsiyet, yaş, üniversite, fakülte, bölüm türü ve sınıf düzeyi gibi demografik özelliklerine ilişkin sorular sorulmuştur. Ardından katılımcılara şu anda duygusal ilişkilerinin olup olmadığı ve var ise ne zamandan beri birlikte oldukları, şu anda duygusal ilişkisi olmayanlara ise; daha önce bir duygusal ilişki yaşayıp yaşamadıkları sorulmuştur. Hazırlanan bu form EK-I'de verilmiştir.

2.3.2.Ego (Ben) Durumları Ölçeği

Ölçek, yapılan ön çalışmalar sonucunda yurt dışında uyarlanan ölçeklerin kullanışlı bulunmaması nedeniyle kendi kültürümüze özgü bir test oluşturmanın gerekliliğinden hareketle Arı (1989) tarafından ülkemizde yapılacak olan çalışmalarda kullanılması amacıyla geliştirilmiştir (Akt:Akbağ, 2000).

"Ego Durumları Ölçeği" belli aşamalardan geçerek geliştirilmiştir. Türkçe'de insanı niteleyen sıfatları belirlemek amacıyla Türkçe sözlükler taranarak 228 sıfat belirlenmiştir. Daha sonra bu sıfatlar Türk Dili, Psikolojik Danışma, Sosyal Hizmetler ve Halkla İlişkiler konusunda uzman on hakeme verilerek günlük dilde kullanılan ve insanı niteleyen sıfatları işaretleyip, eklemeyi düşündükleri sıfatlar varsa eklemeleri istenmiştir. Sonuçta hakemlerden sekiz ve üstünde kredi alan 141 sıfattan yeni bir sıfat listesi oluşturulmuştur. İkinci aşamada elde edilen bu 141 sıfat Transaksiyonel Analiz kuramıyla ilgili doktorada ders vermiş veya çalışma yapmış altı hakeme verilerek her sıfatı beş ego durumu için beşli likert tipi bir ölçek üzerinden değerlendirmeleri istenmiştir. Hakemler bu değerlendirmeyi tamamen birbirinden bağımsız olarak yapmışlardır. Altı hakemin bir ego durumu için belirli bir sıfata verdiği puanlar toplanarak hakem sayısına bölünmüş, böylece o sıfatın ilgili ego durumunu temsil edebileceği ortalama puan elde edilmiştir. Söz konusu sıfatın diğer ego durumlarını temsil edebileceği ortalama puanlar da aynı yöntemle

bulunmuştur. Böylece hakemlerin değerlendirmeleri sonucu herhangi bir ego durumundan 3,6 ve üstünde ortalama puan alan 95 sıfatlık "Ego Durumları Ölçeği (EDÖ)" elde edilmiştir (Arı ve Bacanlı,1996).

"Ego Durumları Ölçeği" insanı niteleyen 95 sıfattan oluşan bir listedir. Denekten serbest seçme tekniği ile "kendisini tanımlayan ve kendisinin bir özelliği olarak gördüğü sıfatları" işaretlemesi istenmektedir. İşaretlenmesi gereken sıfat sayısı ile ilgili bir sınırlama olmamakla birlikte yapılan çalışmalarda işaretlenen sıfat sayısının 11 ile 63 arasında değiştiği gözlenmiştir. Ölçekteki her sıfatın her ego durumu için 0-4 arasında değişen standart beş ayrı değeri bulunmaktadır. Bu değerler altı kişilik bir hakem grubunun bir sıfata her ego durumu için verdikleri puanların ortalamalarıdır. İşaretlenen her sıfatın beş ego durumu için aldığı puanlar toplanarak beş ayrı toplam puana ulaşılır. Daha sonra bu puanlar her ego durumu için ölçekten alınabilecek en yüksek puana (katsayıya) bölünür. Bu işlemden elde edilen beş ego durumu puanı toplanır ve her bölme sonucunun bu genel toplama bölünmesiyle her ego durumunun bir bütün içindeki oranlarını gösteren ego durumu puanları elde edilir. Beş ego durumu puanlarının toplamı 1'e eşittir ve bu puanlar aracılığıyla egogram çizilebilmektedir. Ölçeğin elle puanlaması zaman alıcı olduğundan zaman ve emek bakımından kolaylık sağlaması amacıyla bilgisayarla puanlanabilmesi için BASIC ortamında bir bilgisayar programı yazılmıştır. Bilgisayarla puanlamada işaretlenen sıfatların numaralarını vermek yeterli olmaktadır (Arı ve Bacanlı,1996).

Bu aşamadan sonra ölçeğin geçerlik çalışmalarına geçilmiş, geçerlilik çalışmasında mantıksal ve istatistiksel yaklaşımdan yararlanılmıştır. Mantıksal geçerlikle ilgili uzman kanısına başvurulmuştur. Transaksiyonel Analiz konusunda doktora düzeyinde ders vermiş veya çalışma yapmış sekiz uzman ölçeği oluşturacak sıfatların seçiminde görünüş ve kapsam geçerliliği açısından yardımcı olmuşlardır. Ayrıca ölçeği oluşturan sıfatların puanlamasında yararlanılan altı hakemin değerlendirmeleri arasındaki yüksek tutarlılık, EDÖ'nün mantıksal geçerliliği için önemli bir kanıt sayılmıştır. Bunlara ek olarak EDÖ'nün kapsam geçerliliğiyle ilgili olarak Williams ve Williams (1980), James ve Jongeward (1984)'in çalışmalarından da yararlanılmıştır. EDÖ'nün yapı geçerliliğini kontrol etmek amacıyla ölçeğin beş

ego durumu arasındaki ilişki Transaksiyonel Analiz'deki beş ego durumunun teorik tanımlarıyla karşılaştırılmıştır. Ego durumlarının teorik tanımları dikkate alınarak aralarındaki korelasyonun miktarı ve yönü incelendiğinde elde edilen sonuçların tutarlı olduğu görülmüştür. EDÖ'nün benzer ölçekler geçerliği ise, Akkoyun ve Bacanlı (1988) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Gough ve Heilbrun Sıfat Tarama Listesi" kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Her iki ölçeğin benzer alt ölçekleri karşılaştırıldığında r = 0.70 ile r=0.93 arasında değişen korelasyon katsayıları bulunmuştur (Arı ve Bacanlı,1996).

Ölçeğin güvenirliğiyle ilgili çalışmalarda ise, uzman değerlendirmeleri arasındaki tutarlılık ve testin aralıklı tekrarı olmak üzere iki farklı yöntemden yararlanılmıştır. Güvenirlik çalışmasını birinci aşaması, testin tekrarı yöntemiyle yapılmıştır. İki uygulamadan elde edilen ego durumu puanları karşılaştırıldığında r = 0.74 ile r= 0.83 arasında değişen tutarlılık katsayıları elde edilmiştir. Güvenirlik çalışmasının ikinci aşamasında hakemlerin her ego durumu için verdikleri puanlar arasındaki korelasyon "sınıflar-içi" korelasyon tekniğiyle hesaplanmış, bu hesaplamalar sonucu hakem değerlendirmeleri arasında r = 0.89 ile r = 0.9 6 arası tutarlılık katsayıları elde edilmiştir (Arı, 1989).
Sonuç olarak, EDÖ'nün geçerliği ve güvenirliği ile ilgili çalışmalar ölçeğin araştırmalarda kullanılması için gerekli niteliklere sahip olduğunu göstermektedir. Sahip olduğu psikometrik özelliklerin yanında kültürümüze özgü geliştirilmiş bir ölçek olması ve uygulamadaki pratikliği açısından "Ego Durumları Ölçeği"nin bu araştırmada kullanılması uygun görülmüştür.

2.3.3. Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği: Kısa Form

Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği: Kısa Formu (LAS) insanların ikili ilişkilerindeki aşk biçimlerini belirlemek amacıyla, Lee (1973)'nin aşk sınıflandırması temel alınarak Hendrick, Hendrick ve Dicke (1998) tarafından geliştirilmiştir (Büyükşahin ve Hovardaoğlu, 2004).

LAS: Kısa Form, tutkulu aşk, özgeci aşk, sahiplenici aşk, oyun gibi aşk, arkadaşça aşk, mantıklı aşk olmak üzere altı farklı aşk biçimini ölçmektedir. LAS her bir aşk biçimini öl çmeye yönelik dör t m adde ol mak üz ere t oplam 24 m addeden oluşmaktadır. Ölçekten altı ayrı puan elde edilmekte ve her bir alt ölçek için en az 4 en fazla 20 puan alınmaktadır. Bir alt ölçekteki puanların artması, o aşk biçiminin tercih edildiği anlamına gelmektedir. Katılımcıların her bir ifadeyi şuan birlikte oldukları kişiyi düşünerek ya da şuan birlikte oldukları biri yoksa, en son birlikte oldukları kişiyi; bugüne kadar romantik ilişki yaşantıları olmadıysa, ideallerindeki kişiyi düşünerek, beş basamaklı ölçek üzerinden (kesinlikle yanlış- yanlış- kararsızım- doğru- kesinlikle doğru) değerlendirmeleri istenmektedir (Büyükşahin ve Hovardaoğlu, 2004).

Bu ölçek ilk kez 1986 yılında Hendrick ve Hendrick'ler tarafından geliştirilmiş ve psikometrik özellikleri açısından yeterli bulunmuştur. Ancak ölçek maddelerinin genel aşk ilişkileri tutumunu ölçtüğü ileri sürülmüş ve bu tür eleştirileri gidermek amacıyla Hendrick ve Hendrick (1990) bütün maddeleri ilişkiye özgü uyarlamışlardır. Böylece ilişkiye özgü LAS uyarlanmış ve geçerlik çalışması yeniden yapılmıştır. Daha sonra ise pek çok araştırmacı uygulama ve zaman kullanımı açısından LAS'ın kısa versiyonunu oluşturmanın daha yararlı olacağına inanmış ve bu amaçla alt ölçeklerin her birinden belirli maddeleri seçmişlerdir. Ancak bu çalışmaların madde seçimi yönünden yeterli olmadığının ileri sürülmesiyle Hendrick, Hendrick ve Dicke (1998) yeniden bu yönde çalışma başlatmışlardır. Bu amaçla Hendrick, Hendrick ve Dicke (1998) üniversite öğrencilerinin katıldığı üç ayrı çalışma ile LAS: Kısa Formu'nun geçerliği ve güvenirliğini sınamışlardır. Bu çalışmalarında LAS'ın Kısa formunu oluşturabilmek amacıyla her bir alt ölçekteki yedi maddenin en iyi dördünü ya da üçünü seçmişlerdir. Varimaks eksen döndürme yöntemiyle yaptıkları faktör analizi sonucunda, LAS: Kısa formu'nun uzun formunda olduğu gibi tutkulu aşk, özgeci aşk, sahiplenici aşk, oyun gibi aşk, arkadaşça aşk, mantıklı aşk olmak üzere altı faktör yapısını temsil ettiğini bulmuşlardır. Bir başka deyişle LAS: Kısa Formu'nun yeterli geçerliği olduğunu belirlemişlerdir. LAS: Kısa Formu'nun üç ayrı çalışmadaki faktör analizine bağlı olarak elde edilen dört ya da üç maddeden oluşan alt ölçeklerinin, Cronbach Alpha

güvenirlik katsayıları tüm çalışmalarda, her bir alt boyut dikkate alındığında, 0.62 ile 0.88 arasında değişmektedir ve hepsi anlamlıdır (Büyükşahin ve Hovardaoğlu, 2004).

Bu çalışmada Hendrick, Hendrick ve Dicke (1998)'in geliştirdikleri LAS: Kısa Formu'nun Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin aşk biçimlerini ya da tutumlarını ölçmede yeterli geçerlik ve güvenirliğe sahip olup olmadığı araştırılmıştır. Ölçeğin Türkiye'deki geçerlik ve güvenirlik çalışması, ölçeğin farklı üniversitelerde görev yapan üç öğretim elemanı tarafından Türkçe'ye çevrilmesiyle başlamıştır. Ardından bu üç öğretim üyesinin önerdiği çeviri maddeleri karşılaştırılarak, ortak olan ve olmayan maddeler belirlenmiştir. Daha sonra ise; önerilen tüm maddeler bir araya getirilip, beş öğretim elemanına çeviri maddeleri tekrar verilmiş, uygun ve uygun olmayan maddeleri saptamaları, varsa önerilerini belirtmeleri istenmiştir. Bu işlemler yapıldıktan sonra, beş öğretim üyesinin kararları ve önerileri karşılaştırılmış ve çoğunluğun yanıtları temel alınarak, ölçeğin Türkçe versiyonu oluşturulmuştur (Büyükşahin ve Hovardaoğlu, 2004).

Sonuç olarak, LAS: Kısa Formu'nun geçerliği, güvenirliği ve Türkçe'ye adaptasyonuyla ilgili çalışmalar, ölçeğin araştırmalarda kullanılması için gerekli niteliklere sahip olduğunu göstermektedir. Psikometrik özelliklerin yanında uygulamadaki pratikliği açısından da "Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği: Kısa Formu (LAS: Kısa Formu)"nun bu araştırmada kullanılması uygun görülmüştür. Bu ölçeğe EK-III'de yer verilmiştir.

2.4.Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin toplanmasından sonra "Ego Durumları Ölçeği" ve "Aşk Tutumları Ölçeği" puanlanmıştır. "Ego Durumları Ölçeği" kendini değerlendirme ve karşı cinsi değerlendirme olmak üzere iki kez doldurtulmuştur. İki kez doldurtulan "Ego Durumları Ölçeği"nin alt ölçeklerinin birbirine karışmaması için "Ego Durumları Ölçeği (Kendini Değerlendirme)" alt ölçekleri; Eleştirel Ebeveyn 1 (EE1), Koruyucu Ebeveyn 1 (KE1), Yetişkin 1 (Y1), Uygulu Çocuk 1 (UÇ1), Doğal Çocuk

1 (DÇ1) şeklinde, “Ego Durumları Ölçeği (Karşı Cinsi Değerlendirme)” alt ölçekleri ise; Eleştirel Ebeveyn 2 (EE2), Koruyucu Ebeveyn 2 (KE2), Yetişkin 2 (Y2), Uygulu Çocuk 2 (UÇ2), Doğal Çocuk 2 (DÇ2) şeklinde isimlendirilmiş ve kısaltılmıştır. “Ego Durumları Ölçeği”nin elle puanlaması zaman alıcı olduğundan zaman ve emek bakımından kolaylık sağlaması amacıyla bilgisayarla puanlanabilmesi için BASIC ortamında bir bilgisayar programı yazılmıştır ve puanlama bu programda yapılmıştır. “Aşk Tutumları Ölçeği”nin puanlaması da aynı şekilde BASIC ortamında yazılan bir bilgisayar programıyla yapılmıştır. Araştırma verilerinin çözümünde “Kişisel Bilgi Formu”, “Ego Durumları Ölçeği” ve “Aşk Tutumları Ölçeği”nden toplanan verilerin işlenmesi ve yorumlanması için SPSS for WINDOWS 15.00 paket programı kullanılmıştır.

İstatistiksel çözümlemelerde grubun “Ego Durumları Ölçeği (Kendini Değerlendirme)”, “Ego Durumları Ölçeği (Karşı cinsi Değerlendirme)” ve “Aşk Tutumları Ölçeği”nden aldıkları puanların ortalamaları (x), standart sapma (ss) ve ölçmenin s tandart ha ta (Shx) değerleri hesaplanmıştır ve egogram olarak da gösterilmiştir.

Örneklem grubunu oluşturan genç yetişkin üniversite lisans (3.sınıf ve üstü) ve yüksek lisans öğrencilerini, araştırmada ele alınan değişkenler bazında tanımlamak üzere bu betimsel istatistik işlemleri, araştırmanın amaçlarına ve değişkenlerine uygun olarak gerçekleştirilen aşağıda belirtilen istatistiksel çözümlemelerle incelenmiştir.

1. Örneklem grubunu oluşturan genç yetişkin üniversite lisans (3.sınıf ve üstü) ve yüksek lisans öğrencilerinin; Ego Durumları Ölçeği (Kendini Değerlendirme), Ego Durumları Ölçeği (Karşı Cinsi Değerlendirme) ve Aşk Tutumları alt ölçek puanlarının cinsiyet ve halihazırda yaşanan ilişki durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla, iki grup ortalamaları arasında farkın anlamlılığını test etmek amacıyla İlişkisiz Grup t Testi tekniği uygulanmıştır.

2. Örneklem grubunu oluşturan genç yetişkin üniversite lisans (3.sınıf ve üstü) ve yüksek lisans öğrencilerinin ego durumları (kendini değerlendirme) ve aşk tutumları iki sürekli değişken olarak değerlendirilmiş ve Ego Durumları Ölçeği (Kendini

Değerlendirme)'den aldıkları puanlar (Eleştirel E beveyn1, K oruyucu Ebeveyn1, Yetişkin1, Uygulu Çocuk1, Doğal Çocuk1) ile Aşk Tutumları Ölçeği'nden aldıkları puanlar (Tutkulu Aşk, oyun Gibi Aşk, Arkadaşça Aşk, Mantıklı Aşk, Sahiplenici Aşk, Özgeci Aşk) arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere Pearson Momentler Çarpım Korelasyon tekniği kullanılmıştır.

3. Örneklem grubunu oluşturan genç yetişkin üniversite lisans (3.sınıf ve üstü) ve yüksek lisans öğrencilerinin ego durumları (karşı cinsi değerlendirme) ve aşk tutumları iki sürekli değişken olarak değerlendirilmiş ve Ego Durumları Ölçeği (Karşı Cinsi Değerlendirme)'den aldıkları puanlar (Eleştirel Ebeveyn2, Koruyucu Ebeveyn2, Yetişkin2, Uygulu Çocuk2, Doğal Çocuk2) ile Aşk Tutumları Ölçeği'nden aldıkları puanlar (Tutkulu Aşk, oyun Gibi Aşk, Arkadaşça Aşk, Mantıklı Aşk, Sahiplenici Aşk, Özgeci Aşk) arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere Pearson Momentler Çarpım Korelasyon tekniği kullanılmıştır.

4. Örneklem grubunu oluşturan genç yetişkin üniversite lisans (3.sınıf ve üstü) ve yüksek lisans öğrencilerinin ego durumları (kendini değerlendirme) ve ego durumları (karşı cinsi değerlendirme) iki sürekli değişken olarak değerlendirilmiş ve Ego Durumları Ölçeği (Kendini Değerlendirme)'den aldıkları puanlar (Eleştirel Ebeveyn1, Koruyucu Ebeveyn1, Yetişkin1, Uygulu Çocuk1, Doğal Çocuk1) ile Ego Durumları Ölçeği (Karşı Cinsi Değerlendirme)'den aldıkları puanlar (Eleştirel Ebeveyn2, Koruyucu Ebeveyn2, Yetişkin2, Uygulu Çocuk2, Doğal Çocuk2) arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere Pearson Momentler Çarpım Korelasyon tekniği kullanılmıştır.

5. Örneklem grubunu oluşturan genç yetişkin üniversite lisans (3.sınıf ve üstü) ve yüksek lisans öğrencilerinin Aşk Tutumları alt ölçek puanlarının kişinin kendi baskın ego durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Tek Yönlü V aryans Analizi'nin N on-Parametrik karşılığı olan Kruskal Wallis-H T esti uygulanmıştır. Bu tekniğin uygulanmasının sebebi ise grupların N sayıları arasında büyük bir farklılığın olması ve gruplardan birinin N sayısının 30'un altında olmasındır.

6. Örneklem grubunu oluşturan genç yetişkin üniversite lisans (3.sınıf ve üstü) ve yüksek lisans öğrencilerinin Aşk Tutumları alt ölçek puanlarının karşı cinste değerlendirilen baskın ego durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi'nin Non-Parametrik karşılığı olan Kruskal Wallis-H Testi uygulanmıştır. Bu tekniğin uygulanmasının sebebi ise grupların N sayıları arasında büyük bir farklılığın olması ve gruplardan birinin N sayısının 30'un altında olmasındır.

7. Örneklem grubunu oluşturan genç yetişkin üniversite lisans (3.sınıf ve üstü) ve yüksek lisans öğrencilerinin karşı cinste olmasını istediği özelliklerin kişinin kendi baskın ego durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi'nin Non-Parametrik karşılığı olan Kruskal Wallis-H Testi uygulanmıştır. Bu tekniğin uygulanmasının sebebi ise grupların N sayıları arasında büyük bir farklılığın olması ve gruplardan birinin N sayısının 30'un altında olmasındır.

8. Kruskal Wallis-H Testleri sonucunda grup ortalamaları arasındaki farkın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır.

Elde edilen istatistiklerin anlamlılığı $p<.05$ düzeyinde çift yönlü olarak sınanmıştır. Bulgular araştırmanın amaçlarının veriliş sırasına göre uygun olarak tablolar halinde sunulmuştur.

. BÖLÜM III

BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın amaçları doğrultusunda ölçeklerden elde edilen veriler ve bu verilerin istatistiksel olarak çözümlenmesi sonucu elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu çerçevede, ölçeklerden elde edilen puanların analizi sonucu tespit edilen aritmetik ortalama, aritmetik ortalamanın standart hatası, standart sapma gibi merkezi eğilim ve dağılım ölçülerine dair bulgular tablolar halinde sunulmuştur.

4.1. Örneklem Grubuna Ait Bağımlı/Sürekli Değişkenlerin Merkezi Eğilim ve Dağılım Ölçülerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde, örneklemi oluşturan genç yetişkinlere uygulanan Aşk Tutumları Ölçeği ve Ego Durumları Ölçeği'nden elde edilen alt ölçek puanlarının aritmetik ortalama (*x*), aritmetik ortalamanın standart hatası (*Shx*) ve standart sapma (*ss*) değerleri tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 4.
Aşk Tutumları Ölçeği Alt Ölçek Puanlarının *N*, *x*, *Shx* ve *ss* Değerleri

Aşk Tutumları	N	*x*	*Shx*	*ss*
Tutkulu Aşk	350	15.78	.17	3.28
Oyun gibi Aşk	350	10.02	.17	3.36
Arkadaşça Aşk	350	12.75	.24	4.63
Mantıklı Aşk	350	11.78	.20	3.84
Sahiplenici Aşk	350	13.85	.18	3.36
Özgeci Aşk	350	12.56	.23	4.32

Araştırmanın ilk amacı "Genç yetişkinlerin aşka ilişkin tutumları nasıl bir dağılım göstermektedir?" sorusuna cevap vermektir. Tabloda görüldüğü gibi, öğrencilerin en yüksek puan ortalamasını Tutkulu aşk tutumundan ($x = 27.06$); en düşük ortalamayı ise Oyun gibi aşk tutumundan ($x = 21.17$) aldıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 5.
Ego Durumları Ölçeği (Kendini Değerlendirme) Alt Ölçek Puanlarının *N*, *x*, *Shx* ve *ss* Değerleri

Ego durumları	N	*x*	*Shx*	*ss*
EE1	350	.16	.001	.03
KE1	350	.22	.001	.02
Y1	350	.22	.000	.01
UÇ1	350	.18	.001	.02
DÇ1	350	.19	.001	.03

Araştırmanın ikinci amacı, genç yetişkinlerin ego durumlarının nasıl bir dağılım gösterdiğini belirlemeye yöneliktir. Tablo incelendiğinde, öğrencilerin en yüksek ortalamayı Koruyucu Ebeveyn (KE) Ego Durumu alt ölçeğinden ($x = .22$); en düşük ortalamayı ise Eleştirel Ebeveyn (EE) Ego Durumu alt ölçeğinden ($x = .16$) el de ettikleri görülmektedir.

Elde edilen bu ortalama değerleri ışığında; ego durumları arasında enerji dağılımını gözlemleyebilmek için ör neklem g rubunun kendisini değerlendirdiği ego durumu ölçeğine ait egogram Şekil 4'te verilmiştir

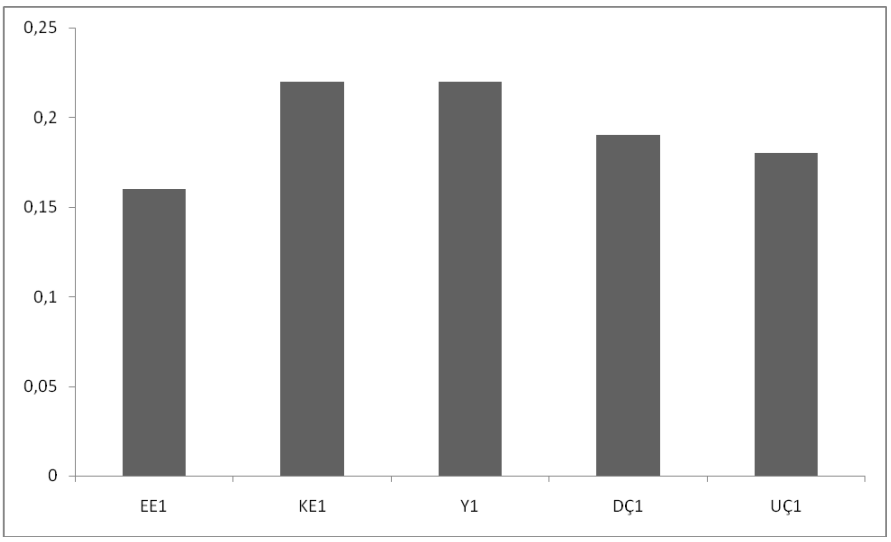

Şekil 4. Örneklem Grubunun Kendini Değerlendirme Egogramı

Egogramdan anlaşılacağı gibi enerjinin en yoğun olduğu ego durumları, Koruyan Ebeveyn ve Yetişkin ego durumlarıdır.Onu Doğal Çocuk takip etmektedir. Bu grup

için enerjinin diğer ego durumlarına göre daha az yoğun olduğu ego durumları ise; Uygulu Çocuk ve Eleştirel Ebeveyn ego durumlarıdır.

Tablo 6.
Karşı Cinsi Değerlendirmeye Yönelik Olan Ego Durumları Ölçeği Alt Ölçek Puanlarının *N*, *x*, *Shx* ve *ss* Değerleri

Ego durumları	N	*x*	*Shx*	ss
EE2	350	.15	.001	.03
KE2	350	.23	.001	.02
Y2	350	.22	.001	.01
UÇ2	350	.18	.001	.02
DÇ2	350	.19	.001	.03

Araştırmanın üçüncü amacı, genç yetişkinlerin karşı cinste değerlendirilen ego durumlarının nasıl bir dağılım gösterdiğini belirlemeye yöneliktir. Tablo incelendiğinde, genç yetişkinlerin en yüksek ortalamayı Koruyucu Ebeveyn (KE) Ego Durumu alt ölçeğinden (x = .23); en düşük ortalamayı ise Eleştirel Ebeveyn (EE) Ego Durumu alt ölçeğinden (x = .15) elde ettikleri görülmektedir. Elde edilen bu ortalama değerleri ışığında ise; ego durumları arasında enerji dağılımını gözlemleyebilmek için örneklem grubunun karşı cinsi değerlendirdiği ego durumu ölçeğine ait egogram Şekil 5'te verilmiştir.

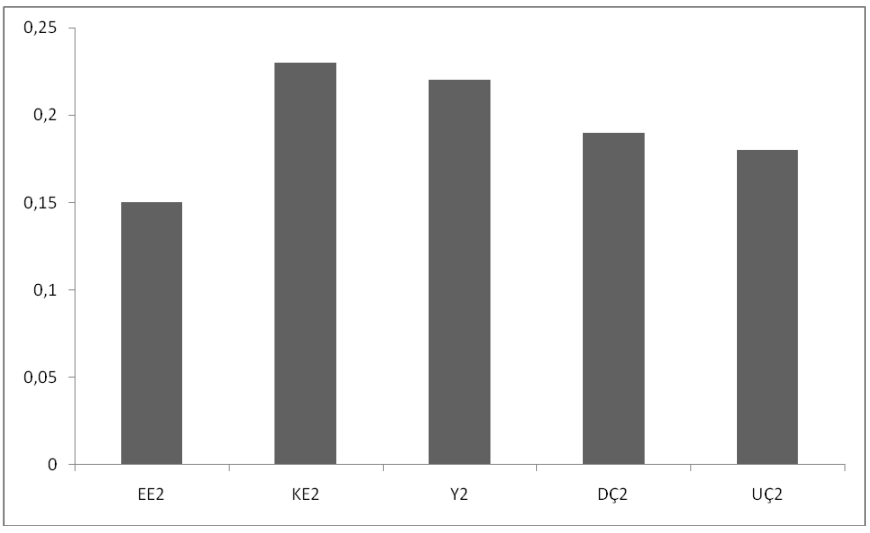

Şekil 5. Örneklem Grubunun Karşı Cinsi Değerlendirme Egogramı

Bu Egogramda da enerjinin en yoğun olduğu ego durumu Koruyan Ebeveyn ego durumudur. Onu Yetişkin ve Doğal Çocuk ego durumları takip etmektedir. Bu grup için enerjinin diğer ego durumlarına göre daha az yoğun olduğu ego durumları ise; Uygulu Çocuk ve Eleştirel Ebeveyn ego durumlarıdır.

4.2. Örneklem Grubuna Ait Bağımlı/Sürekli Değişkenlerin Bağımsız/Süreksiz Değişkenler Açısından Farklılaşma Durumlarını Belirlemeye Yönelik İstatistiksel Analizler

Bu başlık altında, araştırmanın bağımlı değişkenlerini oluşturan aşk tutumları ve ego durumları alt ölçek puanlarının bağımsız değişkenleri oluşturan cinsiyet ve ilişki durumu açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik analizler sonucu elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Araştırma amaçlarının sırasına uygun olarak öncelikle aşk tutumlarının bağımsız değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir.

4.2.1. Aşk Tutumlarının Bağımsız Değişkenler Açısından İncelenmesi

Araştırmanın aşk tutumlarına yönelik alt amaçlarından ilki, aşk tutumları alt ölçek puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını sınamaktır. Bu hipotezi sınamak üzere, örneklemi oluşturan genç yetişkinlerin aşk tutumları alt ölçeklerinden elde ettikleri puanların cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için Bağımsız Grup t testi (Independent Samples t test) kullanılmış ve sonuçlar Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7.
Aşk Tutumları Alt Ölçek Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Bağımsız Grup t testi Sonuçları

Puan	Cinsiyet	*N*	*x*	*ss*	*Shx*	*t* testi		
						sd	*t*	*p*
Tutkulu Aşk	Kız	210	16.19	3.20	.22.	348	2.83	.005**
	Erkek	140	15.18	3.32	.28			
Oyun gibi Aşk	Kız	210	9.62	3.28	.22	348	-2.74	.006**
	Erkek	140	10.62	3.40	.28			
Arkadaşça Aşk	Kız	210	12.40	4.51	.31	348	-1.70	.088
	Erkek	140	13.27	4.78	.40			
Mantıklı Aşk	Kız	210	11.80	3.72	.25	348	.06	.946
	Erkek	140	11.77	4.02	.34			
Sahiplenici Aşk	Kız	210	14.02	3.35	.23	348	1.15	.249
	Erkek	140	13.60	3.38	.28			
Özgeci Aşk	Kız	210	11.88	4.30	.29	348	-3.686	.000***
	Erkek	140	13.59	4.15	.35			

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Tabloda görüleceği üzere, aşk tutumları alt ölçek puanlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonucunda kız ve erkek genç yetişkinlerin tutkulu aşk tutumu puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı (*t = .83; p<.01*) bir farklılık saptanmıştır. Söz konusu farklılık kızların lehine gerçekleşmiştir. Kız genç yetişkinler, erkek genç yetişkinlere göre tutkulu aşk tutumuna daha fazla sahiptirler.

Yine tablodan anlaşılacağı üzere, kız ve erkek genç yetişkinlerin oyun gibi aşk tutumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı (*t = -.74; p<.01*) bir farklılık vardır. Bu fark ise erkeklerin lehine gerçekleşmiştir. Erkekler, oyun gibi aşk tutumuna kızlardan daha fazla eğilim göstermektedir.

Kız ve erkek genç yetişkinlerin özgeci aşk tutumları arasında da istatistiksel açıdan anlamlı (*t = -3,686; p<.001*) bir farklılık tespit edilmiştir. Bu fark da erkeklerin lehine gerçekleşmiştir. Erkekler, özgeci aşk tutumuna kızlardan daha fazla sahiptirler.

Araştırmanın aşk tutumlarına yönelik ikini alt amacı, örneklemi oluşturan genç yetişkinlerin halihazırdaki ilişki durumuna göre aşk tutumlarının farklılaşıp

farklılaşmadığını incelemektir. Bu amaca yönelik olarak Bağımsız Grup t testi (Independent Samples t Test) kullanılmış ve sonuçlar Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8.
Aşk Tutumları Alt Ölçek Puanlarının Halihazırdaki İlişki Durumu Değişkenine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bağımsız Grup t - testi Sonuçları

Puan	İlişki durumu	*N*	*x*	*ss*	*Shx*	*t* testi		
						sd	*t*	*p*
Tutkulu Aşk	Var	187	16.64	2.76	.20	348	5.40	.000***
	Yok	163	14.80	3.56	.27			
Oyun gibi Aşk	Var	187	9.95	3.28	.23	348	-.42	.672
	Yok	163	10.11	3.46	.27			
Arkadaşça Aşk	Var	187	13.12	4.86	.35	348	1.59	.111
	Yok	163	12.33	4.32	.33			
Mantıklı Aşk	Var	187	11.45	3.95	.28	348	-1.74	.082
	Yok	163	12.17	3.69	.28			
Sahiplenici Aşk	Var	187	14.01	3.46	.25	348	.93	.353
	Yok	163	13.67	3.25	.25			
Özgeci Aşk	Var	187	13.30	4.11	.30	348	3.46	.001***
	Yok	163	11.72	4.40	.34			

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Tablo 8'de görüldüğü üzere, halihazırdaki ilişki durumu değişkenine göre aşk tutumları alt ölçek ortalamalarının farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek üzere yapılan ilişkisiz grup t testi sonucunda, halihazırda bir ilişkisi olan ve olmayan genç yetişkinlerin tutkulu aşk tutumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu görülmektedir (*t =5.40; p< .001*). Bu fark, halihazırda bir ilişkisi olan genç yetişkinlerin lehinedir. Halihazırda bir ilişkisi bulunan genç yetişkinler, ilişkisi bulunmayan genç yetişkinlere kıyasla daha çok tutkulu aşk tutumunu tercih etmektedir.

Yine t ablodan anlaşılacağı gibi, halihazırda bir ilişkisi olan ve olmayan genç yetişkinlerin özgeci aşk tutumları arasında istatistiksel açıdan .001 düzeyinde *(t = 3.46)* anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Söz konusu fark, halihazırda bir ilişki yaşayan genç yetişkinler lehine gerçekleşmiştir. Halihazırda bir ilişki yaşayan genç yetişkinler, ilişki yaşamayan genç yetişkinlere göre özgeci aşk tutumuna daha fazla sahiptirler.

Diğer aşk tutumlarının halihazırdaki ilişki durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir.

4.2.2. Ego Durumlarının Bağımsız Değişkenler Açısından İncelenmesi

Araştırmanın Ego Durumlarına yönelik alt amaçlarından ilki, öğrencilerin sahip olduğu ego durumlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Bu hipotezi sınamak üzere örneklemi oluşturan genç yetişkinlerin ego durumları alt ölçeklerinden elde ettikleri puanların cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için Bağımsız Grup t testi (Independent Samples t test) kullanılmış ve sonuçlar Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9.
Ego Durumları Alt Ölçek Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Bağımsız Grup t testi Sonuçları

Puan	Cinsiyet	*N*	*x*	*ss*	*Shx*	*t* testi		
						sd	*t*	*p*
EE1	Kız	210	.16	.03	.002	348	-2.74	.006**
	Erkek	140	.17	.03	.002			
KE1	Kız	210	.23	.02	.001	348	3.21	.001***
	Erkek	140	.22	.02	.001			
Y1	Kız	210	.22	.01	.001	348	-2.81	.005**
	Erkek	140	.22	.01	.001			
UÇ1	Kız	210	.19	.02	.001	348	2.53	.012*
	Erkek	140	.18	.02	.002			
DÇ1	Kız	210	.19	.03	.002	348	.16	.866
	Erkek	140	.19	.03	.002			

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Tablo 9'dan anlaşılacağı gibi, genç yetişkinlerin Ego Durumu alt ölçek puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan ilişkisiz grup t – testi sonucunda, ilk olarak kız ve erkek genç yetişkinlerin Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($t = -2.74; p < .01$). Söz konusu farklılık erkeklerin lehine gerçekleşmiştir. Erkeklerin Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu kızlardan daha yüksektir.

Tabloda görüldüğü gibi genç yetişkinlerin Koruyan Ebeveyn E go D urumu ortalamaları arasında da istatistiksel açıdan anlamlı bir fark tespit edilmiştir (*t = 3.21; p < .001*). Burada ise söz konusu farklılık kızların lehine gerçekleşmiştir. Kızların Koruyan Ebeveyn Ego Durumu erkeklerden daha yüksektir.

İstatistiksel olarak anlamlı bir diğer bulgu Yetişkin Ego Durumu ortalamaları arasında tespit edilmiştir (*t = -2.81; p < .01*). Söz konusu farklılık erkeklerin lehine gerçekleşmiştir. Erkeklerin Yetişkin Ego Durumu kızlardan daha yüksektir.

Son olarak ise istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın Uygulu Çocuk Ego Durumu ile ilgili olduğu görülmektedir. Kızların ve erkeklerin Uygulu Çocuk Ego Durumları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir (*t = 2.78; p<.05*). B u f ark i se, kızların lehine gerçekleşmiştir. Kızların Uygulu Çocuk Ego Durumu erkeklerden daha yüksektir.

Doğal Çocuk Ego Durumunun ise; cinsiyete göre anlamlı bir farklılık sergilemediği görülmektedir.

Araştırmanın ego durumları değişkenine ilişkin bir diğer alt amacını sınamaya yönelik olarak genç yetişkinlerin ego durumu puan ortalamalarının ilişki durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10.
Ego Durumları Alt Ölçek Puanlarının Halihazırdaki İlişki Durumu Değişkenine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bağımsız Grup t - testi Sonuçları

Puan	İlişki Durumu	*N*	*x*	*ss*	*Shx*	*t* testi		
						sd	*t*	*P*
EE1	Var	187	.16	.03	.002	348	1.62	.104
	Yok	163	.16	.03	.002			
KE1	Var	187	.22	.02	.001	348	-1.20	.228
	Yok	163	.23	.02	.001			
Y1	Var	187	.22	.01	.001	348	.75	.453
	Yok	163	.22	.01	.001			
UÇ1	Var	187	.18	.02	.001	348	-2.42	.016*
	Yok	163	.19	.02	.002			
DÇ1	Var	187	.19	.03	.002	348	.56	.571
	Yok	163	.19	.03	.002			

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Halihazırdaki ilişki durumu değişkenine göre genç yetişkinlerin Ego Durumu puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan ilişkisiz grup t-testi sonucunda sadece Uygulu Çocuk Ego Durumu ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($t = -2.42;\ p < .05$). Söz konusu farklılık halihazırda ilişkisi olmayanların lehine gerçekleşmiştir. Halihazırda ilişkisi olmayan genç yetişkinlerin Uygulu Çocuk Ego Durumu ilişkisi olanlardan daha yüksektir.

4.2.3. Örneklem Grubunun Karşı Cinsi Değerlendirdiği Ego Durumlarının Bağımsız Değişkenler Açısından İncelenmesi

Araştırmanın karşı cinsin değerlendirildiği Ego Durumlarına yönelik alt amaçlarından ilki, genç yetişkinlerin sahip olduğu ego durumlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Bu hipotezi sınamak üzere örneklemi oluşturan genç yetişkinlerin karşı cinsi değerlendirdikleri ego durumları alt ölçeklerinden elde ettikleri puanların cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için Bağımsız Grup t testi (Independent Samples t test) kullanılmış ve sonuçlar Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11.
Karşı Cinsin Değerlendirildiği Ego Durumları Alt Ölçek Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bağımsız Grup t testi Sonuçları

Puan	Cinsiyet	*N*	*x*	*ss*	*Shx*	*t* testi		
						Sd	*t*	*p*
EE2	Kız	210	.15	.03	.002	348	3.06	.002**
	Erkek	140	.14	.03	.002			
KE2	Kız	210	.23	.02	.001	348	-1.90	.057
	Erkek	140	.24	.02	.002			
Y2	Kız	210	.23	.01	.001	348	2.40	.017*
	Erkek	140	.22	.01	.001			
UÇ2	Kız	210	.18	.02	.001	348	-6.07	.000***
	Erkek	140	.19	.02	.002			
DÇ2	Kız	210	.19	.03	.002	348	1.15	.247
	Erkek	140	.19	.03	.002			

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Tablodan anlaşılacağı gibi, genç yetişkinlerin karşı cinsi değerlendirdiği Ego Durumu alt ölçek puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan ilişkisiz grup t – testi sonucunda, ilk olarak kız ve erkek genç yetişkinlerin Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark tespit edilmiştir (*t = 3.06; p < .01*). Söz konusu farklılık kızların lehine gerçekleşmiştir. Başka bir deyişle; kızların karşı cinste olmasını istedikleri özellikleri temsil eden Eleştirel Ebeveyn Ego durumu puanları erkeklerinkinden daha yüksektir.

İstatistiksel olarak anlamlı bir diğer bulgu Yetişkin Ego Durumu ortalamaları arasında tespit edilmiştir (*t = 2.40; p < .05*). Söz konusu farklılık kızların lehine gerçekleşmiştir. Kızlar erkekleri daha fazla Yetişkin Ego Durumunda görmektedirler.

Son olarak ise istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın Uygulu Çocuk Ego Durumu ile ilgili olduğu görülmektedir. Kızların ve erkeklerin karşı cinsi değerlendirdiği Uygulu Çocuk Ego Durumları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir (*t = -6.07; p<.001*). Bu fark ise, erkeklerin lehine gerçekleşmiştir. Erkekler karşı cinste Uygulu Çocuk Ego Durumunu kızlardan daha fazla görmektedir.

Diğer Ego Durumlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık sergilemediği görülmektedir.

Genç yetişkinlerin karşı cinsi değerlendirdiği Ego Durumu Alt Ölçek Puanlarının Halihazırdaki ilişki durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları Tablo 12'de sunulmuştur.

Tablo 12.
Karşı Cinsin Değerlendirildiği Ego Durumları Alt Ölçek Puanlarının Halihazırdaki İlişki Durumu Değişkenine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bağımsız Grup t - testi Sonuçları

Puan	Cinsiyet	*N*	*x*	*ss*	*Shx*	*t* testi		
						sd	*t*	*P*
EE2	Var	187	.15	.03	.002	348	-.847	.398
	Yok	163	.15	.03	.003			
KE2	Var	187	.23	.02	.001	348	1.084	.279
	Yok	163	.23	.03	.002			
Y2	Var	187	.22	.01	.001	348	-.551	.582
	Yok	163	.22	.02	.001			
UÇ2	Var	187	.19	.02	.001	348	1.825	.069
	Yok	163	.18	.02	.001			
DÇ2	Var	187	.19	.03	.002	348	-.956	.340
	Yok	163	.19	.03	.002			

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Halihazırdaki ilişki durumu değişkenine göre genç yetişkinlerin karşı cinsi değerlendirdiği Ego Durumu puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan ilişkisiz grup t-testi sonucunda genç yetişkinlerin halihazırdaki ilişki durumuna göre karşı cinsi değerlendirdiği ego durumu puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir.

4.3. Baskın Ego Durumlarına Göre Aşk Tutumlarına İlişkin Farklılaşmalar

Araştırmanın dördüncü amacı, genç yetişkinlerin aşk tutumlarının baskın ego durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Bu amaca yönelik olarak ego durumları süreksiz değişken haline getirilmiştir. Bunun için Ego Durumları Ölçeği'nden en yüksek puan alan ego durumunun daha çok geliştiği ve kullanılma olasılığının daha fazla olduğu dikkate alınarak örneklem grubu ego durumları açısından beş gruba (Eleştirel Ebeveyn1, Koruyucu Ebeveyn1, Yetişkin1, Uygulu Çocuk1, Doğal Çocuk1) ayrılmıştır.

Tablo 13.
Örneklemi Oluşturan Genç Yetişkinlerin Baskın Ego Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Ego Durumları	*f*	%
EE1	19	5,40
KE1	182	52,00
Y1	90	25,70
UÇ1	16	4,60
DÇ1	43	12,30
Toplam	350	100,00

Tablo 13 'de de görüldüğü gibi örneklem grubu içerisinde frekansı en yüksek olan baskın ego durumu, Koruyan Ebeveyn'dir *(f = 182; % 52*). Bunu 90 *(% 25.7*) kişi ile Yetişkin ego durumu takip etmektedir. Örneklem grubunu oluşturan ego durumları içerisinde en az frekansa sahip baskın ego durumunun Uygulu Çocuk olduğu görülmektedir *(f = 16; % 4.6).* Tablodan anlaşıldığı gibi ego durumu kategorileri arasında frekansı 30'un altında olan birkaç kategori (Uygulu Çocuk ve Eleştirel Ebeveyn) olduğundan, baskın ego durumlarına göre aşk tutumlarının incelenmesinde, dağılımı normal olmayan (n<30) örneklemlerde üç veya daha fazla bağımsız değişken ortalaması arasındaki farkın test edilmesine ilişkin Kruskal Wallis – H testi kullanılmıştır.

Genç yetişkinlerin Tutkulu Aşk tutumu puanlarının baskın ego durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal – Wallis H T esti sonuçları Tablo 14'de sunulmuştur.

Tablo 14.
Tutkulu Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	*N*	*xsıra*	χ^2	*sd*	*p*
Tutkulu Aşk	EE1	19	159.92	7.63	4	.106
	KE1	182	188.82			
	Y1	90	164.22			
	UÇ1	16	137.59			
	DÇ1	43	163.74			
	Toplam	350				

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Tutkulu a şk tutumu puanı sıralamalar ortalamalarının baskın ego durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal – Wallis H testi sonucunda ego durumu gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı tespit edilmiştir (χ^2 *= 7,63; sd = 4; p>.05).*

Genç yetişkinlerin oyun gibi aşk tutumu puanlarının baskın ego durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal – Wallis H T esti sonuçları Tablo 15'de sunulmuştur.

Tablo 15.
Oyun gibi Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	*N*	*xsıra*	χ^2	*sd*	*p*
Oyun gibi Aşk	EE1	19	185.45	7.43	4	.115
	KE1	182	163.92			
	Y1	90	187.15			
	UÇ1	16	157.19			
	DÇ1	43	202.56			
	Toplam	350				

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Oyun gibi a şk tutumu puanı sıralamalar ortalamalarının baskın ego durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal – Wallis H testi sonucunda da ego durumu gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı tespit edilmiştir (χ^2 *= 7.43; sd = 4; p>.05).*

Genç yetişkinlerin arkadaşça aşk tutumu puanlarının baskın ego durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal – Wallis H T esti sonuçları Tablo 16'da sunulmuştur.

Tablo 16.
Arkadaşça Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	*N*	*xsıra*	χ^2	*sd*	*p*
Arkadaşça Aşk	EE1	19	234.00	9.60	4	.048*
	KE1	182	170.24			
	Y1	90	180.82			
	UÇ1	16	193.72			
	DÇ1	43	154.00			
	Toplam	350				

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Arkadaşça aşk tutumu puanı sıralamalar ortalamalarının baskın ego durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal – Wallis H testi sonucunda ego durumu gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($\chi^2 = 9.60; sd = 4; p<.05$). Söz konusu farkın hangi ikili gruplardan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla ikili karşılaştırmalarda kullanılan Mann – Whitney U Testi uygulanmıştır. Uygulama sonrası istatistiksel açıdan anlamlı bulunan farklılıklar Tablolarda sırasıyla açıklanmıştır.

Tablo 17.
Arkadaşça Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları

Arkadaşça Aşk	*N*	*xsıra*	*∑sıra*	*U*	*z*	*p*
EE1	19	133.68	2540.00			
KE1	182	97.9	17761.00	1108.00	-2.58	.010**
Toplam	201					

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Kruskal W allis H T esti sonucu, arkadaşça aşk tutumu puanları sıra ortalamaları arasında tespit edilen anlamlı farkın hangi ikili gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann – Whitney U Testi sonucunda, baskın ego

durumu Eleştirel Ebeveyn ve baskın ego durumu Koruyan Ebeveyn olan grupların sıra ortalamaları arasında, Eleştirel Ebeveyn ego durumu lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir *(z = -2.58; p<.01).* Buna göre, baskın ego durumu Eleştirel Ebeveyn olan genç yetişkinler arkadaşça aşk tutumuna baskın ego durumu Koruyan Ebeveyn olan genç yetişkinlerden daha fazla sahiptirler.

Tablo 18.
Arkadaşça Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları

Arkadaşça Aşk	*N*	*xsıra*	*∑sıra*	*U*	*z*	*p*
EE1	19	69.05	1312.00			
Y1	90	52.03	4683.00	588.00	-2.139	.032*
Toplam	109					

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Mann – Whitney U Testi sonucunda, baskın ego durumu Eleştirel Ebeveyn ve baskın ego durumu Yetişkin olan grupların arkadaşça aşk tutumu sıra ortalamaları arasında, Eleştirel Ebeveyn ego durumu lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir *(z = -2.13; p<.05).* Buna göre, baskın ego durumu Eleştirel Ebeveyn olan genç yetişkinler, arkadaşça aşk tutumunu baskın ego durumu Yetişkin olan genç yetişkinlere göre daha fazla sergilemektedirler.

Tablo 19.
Arkadaşça Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları

Arkadaşça Aşk	*N*	*xsıra*	*∑sıra*	*U*	*z*	*p*
EE1	19	42.16	782.00			
DÇ1	43	27.23	1171.00	225.00	-2.80	.005**
Toplam	62					

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Mann – Whitney U Testi sonucunda, baskın ego durumu Eleştirel Ebeveyn ve baskın ego du rumu Doğal Çocuk olan grupların arkadaşça aşk tutumu sıra ortalamaları arasında, Eleştirel Ebeveyn ego durumu lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir *(z = -2.80; p<.01).* Buna göre, baskın ego durumu Eleştirel Ebeveyn olan genç yetişkinler, arkadaşça aşk tutumunu baskın ego durumu Doğal Çocuk olan genç yetişkinlere göre daha fazla tercih etmektedirler.

Genç yetişkinlerin Mantıklı Aşk Tutumu puanlarının baskın ego durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal – Wallis H T esti sonuçları Tablo 20'de sunulmuştur.

Tablo 20.
Mantıklı Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	*N*	*xsıra*	χ^2	*sd*	*p*
Mantıklı Aşk	EE1	19	142.50	7.71	4	.103
	KE1	182	182.32			
	Y1	90	181.97			
	UÇ1	16	186.31			
	DÇ1	43	143.63			
	Toplam	350				

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Mantıklı Aşk tutumu puanı sıralamalar ortalamalarının baskın ego durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal – Wallis H testi sonucunda da ego durumu gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı tespit edilmiştir (χ^2 *= 7.71; sd = 4; p>.05).*

Genç yetişkinlerin Sahiplenici Aşk Tutumu puanlarının baskın ego durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal – Wallis H T esti sonuçları Tablo 21'de sunulmuştur.

Tablo 21.
Sahiplenici Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	*N*	*xsıra*	χ^2	*sd*	*p*
Sahiplenici Aşk	EE1	19	143.26	16.77	4	.002**
	KE1	182	196.47			
	Y1	90	151.37			
	UÇ1	16	155.88			
	DÇ1	43	158.78			
	Toplam	350				

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Sahiplenici Aşk Tutumu puanı sıralamalar ortalamalarının baskın ego durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal – Wallis H testi sonucunda ego durumu gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($\chi^2 = 16.77$; $sd = 4$; $p<.01$). Söz konusu farkın hangi ikili gruplardan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla ikili karşılaştırmalarda kullanılan Mann – Whitney U Testi uygulanmıştır. Uygulama sonrası istatistiksel açıdan anlamlı bulunan farklılıklar Tablolarda sırasıyla sunulmuştur.

Tablo 22.
Sahiplenici Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları

Sahiplenici Aşk	*N*	*xsıra*	∑*sıra*	*U*	*z*	*p*
EE1	19	70.50	1339.50			
KE1	182	104.18	18961.50	1149.50	-2.41	.016*
Toplam	201					

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Mann – Whitney U Testi sonucunda, baskın ego durumu Eleştirel Ebeveyn ve baskın ego durumu Koruyan Ebeveyn olan grupların sahiplenici aşk tutumu sıra ortalamaları arasında, Koruyan Ebeveyn ego durumu lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark

olduğu tespit edilmiştir *(z = -2.41; p<.05).* Buna göre, baskın ego durumu Koruyan Ebeveyn olan genç yetişkinler, sahiplenici aşk tutumuna baskın ego durumu Eleştirel Ebeveyn olan genç yetişkinlere göre daha fazla sahiptir.

Tablo 23.
Sahiplenici Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları

Sahiplenici Aşk	*N*	*xsıra*	*∑sıra*	*U*	*z*	*p*
KE1	182	148.01	26938.00			
Y1	90	113.22	10190.00	6095.00	-3.44	.001***
Toplam	272					

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Mann – Whitney U Testi sonucunda, baskın ego durumu Koruyan Ebeveyn ve baskın ego durumu Yetişkin olan grupların sahiplenici aşk tutumu sıra ortalamaları arasında, Koruyan E beveyn e go durumu lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir *(z = -3.44; p<.001).* Buna göre, baskın ego durumu Koruyan Ebeveyn olan genç yetişkinler, sahiplenici aşk tutumunu baskın ego durumu Yetişkin olan genç yetişkinlere göre daha fazla tercih etmektedirler.

Tablo 24.
Sahiplenici Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları

Sahiplenici Aşk	*N*	*xsıra*	*∑sıra*	*U*	*z*	*p*
KE1	182	117.58	21399.50			
DÇ1	43	93.62	4025.50	3079.50	-2.18	.029*
Toplam	225					

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Mann – Whitney U Testi sonucunda, baskın ego durumu Koruyan Ebeveyn ve baskın ego du rumu Doğal Çocuk olan grupların sahiplenici aşk tutumu sıra ortalamaları arasında, Koruyan Ebeveyn ego durumu lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark

olduğu tespit edilmiştir *(z = -2.41; p<.05).* Buna göre, baskın ego durumu Koruyan Ebeveyn olan genç yetişkinler, sahiplenici aşk tutumunu baskın ego durumu Doğal Çocuk olan genç yetişkinlere göre daha fazla kullanmaktadır.

Genç yetişkinlerin Özgeci Aşk Tutumu puanlarının baskın ego durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal – Wallis H Testi sonuçları Tablo 25'de sunulmuştur

Tablo 25.
Özgeci Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	*N*	*xsıra*	χ^2	*sd*	*p*
Özgeci Aşk	EE1	19	150.53	24.79	4	.000***
	KE1	182	201.04			
	Y1	90	150.78			
	UÇ1	16	131.84			
	DÇ1	43	146.40			
	Toplam	350				

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Özgeci Aşk Tutumu puanı sıralamalar ortalamalarının baskın ego durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal – Wallis H testi sonucunda ego durumu gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu tespit edilmiştir (χ^2 *= 24.79; sd = 4; p<.001).* Söz konusu farkın hangi ikili gruplardan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla ikili karşılaştırmalarda kullanılan Mann – Whitney U Testi uygulanmıştır. Uygulama sonrası istatistiksel açıdan anlamı bulunan farklılıklar tablolar halinde sırasıyla verilmiştir.

Tablo 26.
Özgeci Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları

Özgeci Aşk	*N*	*xsıra*	*∑sıra*	*U*	*z*	*p*
EE1	19	72.76	1382.50			
KE1	182	103.95	18918.50	1192.50	-2.23	.026*
Toplam	201					

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Mann – Whitney U Testi sonucunda, baskın ego durumu Eleştirel Ebeveyn ve baskın ego durumu Koruyan Ebeveyn olan grupların özgeci aşk tutumu sıra ortalamaları arasında, Koruyan Ebeveyn ego durumu lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir *(z = -2.23; p<.05).* Buna göre, baskın ego durumu Koruyan Ebeveyn olan genç yetişkinler, özgeci aşk tutumuna baskın ego durumu Eleştirel Ebeveyn olan genç yetişkinlere göre daha fazla sahiptirler.

Tablo 27.
Özgeci Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları

Özgeci Aşk	*N*	*xsıra*	*∑sıra*	*U*	*z*	*p*
KE1	182	149.41	27192.00			
Y1	90	110.40	9936.00	5841.00	-3.86	.000***
Toplam	272					

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Mann – Whitney U Testi sonucunda, baskın ego durumu Koruyan Ebeveyn ve baskın ego durumu Yetişkin olan grupların özgeci aşk tutumu sıra ortalamaları arasında, Koruyan Ebeveyn ego durumu lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir *(z = -3.86; p<.001).* Buna göre, baskın ego durumu Koruyan Ebeveyn olan genç yetişkinler, özgeci aşk tutumunu baskın ego durumu Yetişkin olan genç yetişkinlere göre daha fazla tercih etmektedirler.

Tablo 28.
Özgeci Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları

Özgeci Aşk	*N*	*xsıra*	*∑sıra*	*U*	*z*	*p*
KE1	182	102.70	18690.50			
UÇ1	16	63.16	1010.50	874.50	-2.65	.008**
Toplam	198					

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Mann – Whitney U Testi sonucunda, baskın ego durumu Koruyan Ebeveyn ve baskın ego dur umu Uygulu Çocuk olan grupların özgeci aşk tutumu sıra ortalamaları arasında, Koruyan Ebeveyn ego durumu lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir *(z = -2.65; p<.01).* Buna göre, baskın ego durumu Koruyan Ebeveyn olan genç yetişkinler, özgeci aşk tutumuna baskın ego durumu Uygulu Çocuk olan genç yetişkinlere göre daha fazla sahiptirler.

Tablo 29.
Özgeci Aşk Tutumu Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları

Özgeci Aşk	*N*	*xsıra*	*∑sıra*	*U*	*z*	*p*
KE1	182	119.49	21748.00			
DÇ1	43	85.51	3677.00	2731.00	-3.08	.002**
Toplam	225					

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Mann – Whitney U Testi sonucunda, baskın ego durumu Koruyan Ebeveyn ve baskın ego dur umu Doğal Çocuk olan grupların özgeci aşk tutumu sıra ortalamaları arasında, Koruyan Ebeveyn Ego Durumu lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir *(z = -3.08; p<.01).* Buna göre, baskın ego durumu Koruyan

Ebeveyn olan genç yetişkinler, özgeci aşk tutumunu baskın ego durumu Doğal Çocuk olan genç yetişkinlere göre daha fazla tercih etmektedir.

4.4. Aşk tutumları ve Ego Durumları Arasındaki İlişkiler

Araştırmanın temel amacında, genç yetişkinlerin aşk tutumları ve ego durumları arasında ilişki olup olmadığının sınanması hedeflenmiştir. Bu hedef doğrultusunda genç yetişkinlerin aşk tutumları ve ego durumları arasındaki ilişkiler Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Katsayısı ile analiz edilmiş ve analiz sonuçları Tablo 30'da sunulmuştur.

Tablo 30.
Genç Yetişkinlerin Aşk Tutumları ile Ego Durumları Arasındaki İlişkileri Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Katsayısı Analizleri

Değişkenler	**AŞK TUTUMLARI**						**EGO DURUMLARI**				
	Tutkulu	Oyun gibi	Arkadaşça	Mantıklı	Sahiplenici	Özgeci	EE1	KE1	Y1	UÇ1	DÇ1
Tutkulu	1.00	-0.94	.16**	-.01	.05	.20**	-.09	.13*	.01	-.02	.02
Oyun gibi		1.00	.04	.08	.13*	.02	.05	-.10	-.01	-.08	.08
Arkadaşça			1.00	.13*	.02	.09	.15**	-.08	.06	.03	-.15**
Mantıklı				1.00	.08	.08	-.01	.02	.05	.12*	-.12*
Sahiplenici					1.00	.42***	-.11*	.10	-.19**	.12*	.05
Özgeci						1.00	-.13*	.18**	-.07	.18**	-.10
EE1							1.00	-.88**	,14*	-.26**	-.29
KE1								1.00	.04	.37**	-.07
Y1									1.00	-.25**	-.48
UÇ1										1.00	-.59**
DÇ1											1.00

***P<.05 **P<.01 ***P<.001**

Tablo 30'da görüldüğü üzere öğrencilerin tutkulu aşk tutumu ile Koruyan Ebeveyn ego durumu arasında istatistiksel açıdan .05 düzeyinde (r = .13) anlamlı bir ilişki vardır.

Arkadaşça aşk tutumunun ego durumları ile ilişkisi incelendiğinde, genç yetişkinlerin Arkadaşça Aşk Tutumunun Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu ile .01 düzeyinde (r = .15) anlamlı bir ilişki içinde olduğu; Doğal Çocuk Ego Durumuyla .01 düzeyinde (r = .14) ters yönde anlamlı bir ilişki içinde olduğu görülmektedir.

Mantıklı Aşk Tutumu ile Uygulu Çocuk (r = .12) Ego durumları arasında .05 düzeyinde anlamlı doğrusal ilişki; Doğal Çocuk Ego durumu ile arasında ise, istatistiksel açıdan .05 düzeyinde (r = -.12) anlamlı ters yönlü ilişkiler tespit edilmiştir.

Sahiplenici Aşk Tutumu ile Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu (r = -.11) arasında .05 düzeyinde, Yetişkin Ego durumu arasında ise .01 düzeyinde (r =-.19) ters yönlü bir ilişki olduğu tespit edilirken yine Sahiplenici Aşk Tutumu ile Uygulu Çocuk Ego durumu arasında .05 düzeyinde anlamlı (r = .12) doğrusal bir ilişki olduğu görülmektedir.

Özgeci Aşk Tutumu ile Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu (r = -.13) arasında .05 düzeyinde ters yönlü bir ilişki olduğu tespit edilirken; Koruyucu Ebeveyn (r = .18) ve Uygulu Çocuk (r = .18) Ego durumları arasında .01 düzeyinde anlamlı doğrusal ilişkiler olduğu bulunmuştur.

4.5. Karşı Cinsin Değerlendirildiği Baskın Ego Durumlarına Göre Aşk Tutumlarına İlişkin Farklılaşmalar

Araştırmanın bir diğer amacı, genç yetişkinlerin aşk tutumlarının karşı cinsi değerlendirdiği baskın ego durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Bu amaca yönelik olarak karşı cinsin değerlendirildiği ego durumları süreksiz değişken haline getirilmiştir. Bunun için karşı cinsin değerlendirildiği Ego Durumları Ölçeği'nden en yüksek puan alan ego durumunun daha çok geliştiği ve

kullanılma olasılığının daha fazla olduğu dikkate alınarak örneklem grubu ego durumları açısından beş gruba (Eleştirel Ebeveyn2, Koruyucu Ebeveyn2, Yetişkin2, Uygulu Çocuk2, Doğal Çocuk2) ayrılmıştır.

Tablo 31.
Örneklemi Oluşturan Genç Yetişkinlerin Karşı Cinsi Değerlendirdiği Baskın Ego Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Ego Durumları	*f*	*%*
EE2	11	3.1
KE2	236	67.4
Y2	72	20.6
UÇ2	5	1.4
DÇ2	26	7.4
Toplam	350	100.0

Tablo 31'de ise örneklem grubunun karşı cinsi değerlendirdiği frekansı en yüksek olan ego durumunun yine Koruyan Ebeveyn *(f = 236; % 6.4*) olduğu görülmüştür. Bunu 72 *(% 20.6*) kişi ile Yetişkin ego durumu takip etmektedir. Örneklem grubunun karşı cinsi değerlendirdiği ego durumları içerisinde en az frekansa sahip baskın ego durumunun Uygulu Çocuk olduğu görülmektedir *(f = 5; % 1.4).* Tablodan anlaşıldığı gibi ego durumu kategorileri arasında frekansı 30'un altında olan birkaç kategori (Eleştirel Ebeveyn, Uygulu Çocuk ve Doğal Çocuk) olduğundan, baskın ego durumlarına göre aşka ilişkin tutumların incelenmesinde, dağılımı normal olmayan (n<30) örneklemlerde üç veya daha fazla bağımsız değişken ortalaması arasındaki farkın test edilmesine ilişkin Kruskal Wallis – H testi kullanılmıştır.

Genç yetişkinlerin Tutkulu Aşk tutumu puanlarının karşı cinsin değerlendirildiği baskın ego durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal – Wallis H Testi sonuçları Tablo 32'de sunulmuştur.

Tablo 32.
Tutkulu Aşk Tutumu Puanlarının Karşı Cinsin Değerlendirildiği Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	*N*	*xsıra*	χ^2	*sd*	*p*
Tutkulu Aşk	EE2	11	72.00	19.21	4	.001***
	KE2	236	186.37			
	Y2	72	172.24			
	UÇ2	55	155.70			
	DÇ2	26	133.42			
	Toplam	350				

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Tutkulu aşk tutumu puanı sıralamalar ortalamalarının karşı cinsin değerlendirildiği baskın ego durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal – Wallis H testi sonucunda ego durumu gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu tespit edilmiştir (χ^2 *= 19.20; sd = 4; p<.001).* Söz konusu farkın hangi ikili gruplardan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla ikili karşılaştırmalarda kullanılan Mann – Whitney U Testi uygulanmıştır. Uygulama sonrası istatistiksel açıdan anlamlı bulunan farklılıklar tablolarda sırasıyla açıklanmıştır.

Tablo 33.
Tutkulu Aşk Puanlarının Karşı Cinsin Değerlendirildiği Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları

Tutkulu Aşk	*N*	*xsıra*	*∑sıra*	*U*	*z*	*p*
EE2	11	46.55	512.00			
KE2	236	127.61	30116.00	446.00	-3.70	.000***
Toplam	247					

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Mann – Whitney U Testi sonucunda, karşı cinste baskın ego durumu olarak Eleştirel Ebeveyn ve Koruyan Ebeveyn ego durumunu değerlendiren grupların tutkulu aşk tutumu sıra ortalamaları arasında, Koruyan Ebeveyn ego durumu lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir *(z = -3.70; p<.001).* Buna göre, karşı

cinste değerlendirilen baskın ego durumu Koruyan Ebeveyn olan genç yetişkinler, tutkulu aşk tutumuna baskın ego durumu Eleştirel Ebeveyn olan genç yetişkinlere göre daha fazla sahiptirler.

Tablo 34.
Tutkulu Aşk Puanlarının Karşı Cinsin Değerlendirildiği Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları

Tutkulu Aşk	*N*	*xsıra*	*∑sıra*	*U*	*z*	*p*
EE2	11	23.09	254.00			
Y2	72	44.89	3232.00	188.00	-2.81	.005**
Toplam	83					

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Mann – Whitney U Testi sonucunda, karşı cinste baskın ego durumu olarak Eleştirel Ebeveyn ve Yetişkin ego durumunu değerlendiren grupların tutkulu aşk tutumu sıra ortalamaları arasında, Yetişkin ego durumu lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir *(z = -2.81; p<.01).* Buna göre, karşı cinste Yetişkin baskın ego durumunun olduğunu değerlendiren genç yetişkinler, tutkulu aşk tutumunu karşı cinste Eleştirel Ebeveyn baskın ego durumunun olduğunu değerlendiren genç yetişkinlere göre daha fazla tercih etmektedir.

Tablo 35.
Tutkulu Aşk Puanlarının Karşı Cinsin Değerlendirildiği Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları

Tutkulu Aşk	*N*	*xsıra*	*∑sıra*	*U*	*z*	*p*
EE2	11	12.95	142.50			
DÇ2	26	21.56	560.50	76.50	-2.22	.026*
Toplam	37					

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Mann – Whitney U Testi sonucunda, karşı cinste baskın ego durumu olarak Eleştirel Ebeveyn ve Doğal Çocuk ego durumunu değerlendiren grupların tutkulu aşk tutumu sıra ortalamaları arasında, Doğal Çocuk Ego Durumu lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir *(z = -2.22; p<.05).* Buna göre, karşı cinste Doğal Çocuk baskın ego durumunun olduğunu değerlendiren genç yetişkinler, tutkulu aşk tutumuna, karşı cinste Eleştirel Ebeveyn baskın ego durumunun olduğunu değerlendiren genç yetişkinlere göre daha fazla sahiptirler.

Tablo 36.
Tutkulu Aşk Puanlarının Karşı Cinsin Değerlendirildiği Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları

Tutkulu Aşk	*N*	*xsıra*	*∑sıra*	*U*	*z*	*p*
KE2	236	135.51	31979.50			
DÇ2	26	95.13	2473.50	2122.50	-2.60	.009**
Toplam	262					

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Mann – Whitney U Testi sonucunda, karşı cinste baskın ego durumu olarak Koruyan Ebeveyn ve Doğal Çocuk ego durumunu değerlendiren grupların tutkulu aşk tutumu sıra ortalamaları arasında, Koruyan Ebeveyn ego durumu lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir *(z = -2.60; p<.01).* Buna göre, karşı cinste Koruyan Ebeveyn baskın ego durumunun olduğunu değerlendiren genç yetişkinler, tutkulu aşk tutumunu, karşı cinste Doğal Çocuk baskın ego durumunun olduğunu değerlendiren genç yetişkinlere göre daha fazla tercih etmektedirler.

Genç yetişkinlerin Oyun gibi Aşk tutumu puanlarının karşı cinsin değerlendirildiği baskın ego durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal – Wallis H Testi sonuçları Tablo 37'de sunulmuştur.

Tablo 37.
Oyun gibi Aşk Puanlarının Karşı Cinsin Değerlendirildiği Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	*N*	*xsıra*	χ^2	*sd*	*p*
Oyun gibi Aşk	EE2	11	178.82	3.67	4	.452
	KE2	236	174.83			
	Y2	72	171.22			
	UÇ2	55	118.70			
	DÇ2	26	202.92			
	Toplam	350				

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Oyun gibi Aşk tutumu puanı sıralamalar ortalamalarının karşı cinsin değerlendirildiği Ego Durumu Ölçeği'nde baskın ego durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal – Wallis H testi sonucunda da ego durumu gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($\chi^2 = 3.67; sd = 4; p>.05$).

Genç yetişkinlerin arkadaşça aşk tutumu puanlarının karşı cinsin değerlendirildiği baskın ego durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal – Wallis H Testi sonuçları Tablo 38'de sunulmuştur.

Tablo 38.
Arkadaşça Aşk Puanlarının Karşı Cinsin Değerlendirildiği Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	*N*	*xsıra*	χ^2	*sd*	*p*
Arkadaşça Aşk	EE2	11	153.18	1.10	4	.894
	KE2	236	177.61			
	Y2	72	171.95			
	UÇ2	55	200.80			
	DÇ2	26	170.71			
	Toplam	350				

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Arkadaşça aşk tutumu puanı sıralamalar ortalamalarının karşı cinsin değerlendirildiği Ego Durumu Ölçeği'nde baskın ego durumu değişkenine göre farklılaşıp

farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal – Wallis H testi sonucunda da ego durumu gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($\chi^2 = 1.10; sd = 4; p>.05$).

Genç yetişkinlerin mantıklı aşk tutumu puanlarının karşı cinsin değerlendirildiği baskın ego durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal – Wallis H Testi sonuçları Tablo 39'da sunulmuştur.

Tablo 39.
Mantıklı Aşk Puanlarının Karşı Cinsin Değerlendirildiği Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	*N*	*xsıra*	χ^2	*sd*	*p*
Mantıklı Aşk	EE2	11	158.91	1.44	4	.837
	KE2	236	178.06			
	Y2	72	177.26			
	UÇ2	55	163.80			
	DÇ2	26	156.69			
	Toplam	350				

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Mantıklı aşk tutumu puanı sıralamalar ortalamalarının karşı cinsin değerlendirildiği Ego Durumu Ölçeği'nde baskın ego durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal – Wallis H testi sonucunda da ego durumu gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($\chi^2 = 1.44; sd = 4; p>.05$). Genç yetişkinlerin sahiplenici aşk tutumu puanlarının karşı cinsin değerlendirildiği baskın ego durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal – Wallis H Testi sonuçları Tablo 40'da sunulmuştur.

Tablo 40.
Sahiplenici Aşk Tutumu Puanlarının Karşı Cinsin Değerlendirildiği Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	*N*	*xsıra*	χ^2	*sd*	*p*
Sahiplenici Aşk	EE2	11	167.41	3.28	4	.512
	KE2	236	177.82			
	Y2	72	171.07			
	UÇ2	55	100.90			
	DÇ2	26	184.48			
	Toplam	350				

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Sahiplenici a şk tutumu puanı sıralamalar ortalamalarının karşı cinsin değerlendirildiği Ego Durumu Ölçeği'nde baskın ego durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal – Wallis H te sti sonucunda d a e go dur umu g ruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($\chi^2 = 3.28.; sd = 4; p>.05$).

Genç yetişkinlerin özgeci aşk tutumu puanlarının karşı cinsin değerlendirildiği baskın ego durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal – Wallis H Testi sonuçları Tablo 41'de sunulmuştur.

Tablo 41.
Özgeci Aşk Puanlarının Karşı Cinsin Değerlendirildiği Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	*N*	*xsıra*	χ^2	*sd*	*p*
Özgeci Aşk	EE2	11	174.95	9.09	4	.059
	KE2	236	184.57			
	Y2	72	160.92			
	UÇ2	55	82.80			
	DÇ2	26	151.56			
	Toplam	350				

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Özgeci Aşk tutumu puanı sıralamalar ortalamalarının karşı cinste olması istenen baskın ego durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal – Wallis H testi sonucunda da ego durumu gruplarının

sıralamalar ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($\chi^2 = 9{,}09;\ sd = 4;\ p>.05$).

4.6. Aşk tutumları ve Karşı Cinsin Değerlendirildiği Ego Durumları Arasındaki İlişkiler

Araştırmanın amaçlarından birinde de, genç yetişkinlerin aşk tutumları ve karşı cinsi değerlendirdikleri ego durumları arasında ilişki olup olmadığının sınanması hedeflenmiştir. Bu hedef doğrultusunda genç yetişkinlerin aşk tutumları ve karşı cinsi değerlendirdikleri ego durumları arasındaki ilişkiler Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Katsayısı ile analiz edilmiş ve analiz sonuçları Tablo 42'de sunulmuştur.

Tablo 42.
Genç Yetişkinlerin Aşk Tutumları ile Karşı Cinsin Değerlendirildiği Ego Durumları arasındaki İlişkileri Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Katsayısı Analizleri

Değişkenler	AŞK TUTUMLARI						EGO DURUMLARI				
	Tutkulu	Oyun gibi	Arkadaşça	Mantıklı	Sahiplenici	Özgeci	EE2	KE2	Y2	UÇ2	DÇ2
Tutkulu	1.00	-0,94	,169**	-,008	,058	,198**	-,154**	,214**	,190**	-,072	-,058
Oyun gibi		1.00	,048	,089	,130*	,029	-,002	-,066	-,148**	,017	,123*
Arkadaşça			1.00	,131*	,019	,099	-,054	,081	,046	,118*	-,117*
Mantıklı				1.00	,081	,084	,001	,047	,091	,066	,136*
Sahiplenici					1.00	,427***	-,038	,021	-,070	-,024	,081
Özgeci						1.00	-,048	,067	-,041	,052	-,017
EE2							1.00	-,901**	-,351**	-,165**	-035
KE2								1.00	,538**	,255**	-,314**
Y2									1.00	-,197**	-,465**
UÇ2										1.00	-,639**
DÇ2											1.00

***P<.05** ****P<.01** *****P<.001**

Tablo 42'de görüldüğü üzere genç yetişkinlerin tutkulu aşk tutumu ile karşı cinste değerlendirilen Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu arasında istatistiksel açıdan .01 düzeyinde (r = -.15) anlamlı ters yönde bir ilişki olduğu, karşı cinste değerlendirilen Koruyan Ebeveyn (r = .21) ve Yetişkin (r = .19) Ego Durumları arasında istatistiksel açıdan .01 düzeyinde anlamlı doğrusal bir ilişki olduğu görülmektedir.

Oyun gibi aşk tutumunun karşı cinste değerlendirilen Ego Durumları ile ilişkisi incelendiğinde, genç yetişkinlerin Oyun gibi Aşk Tutumunun karşı cinste değerlendirilen Yetişkin Ego Durumu ile .01 düzeyinde (r = -.15) ters yönde anlamlı bir ilişki içinde olduğu; karşı cinste değerlendirilen Doğal Çocuk Ego Durumuyla ise, .05 düzeyinde (r = .12) anlamlı bir ilişki içinde olduğu görülmektedir.

Arkadaşça aşk tutumunun karşı cinste değerlendirilen Ego Durumları ile ilişkisi incelendiğinde ise, genç yetişkinlerin Arkadaşça Aşk Tutumunun karşı cinste değerlendirilen Uygulu Çocuk Ego Durumu ile .05 düzeyinde (r = .12) anlamlı bir ilişki içinde olduğu; Doğal Çocuk Ego Durumuyla .05 düzeyinde (r = -.12) ters yönde anlamlı bir ilişki içinde olduğu görülmektedir.

Mantıklı Aşk Tutumu ile karşı cinste değerlendirilen Doğal Çocuk (r = -.14) ego durumu arasında istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı ters yönlü ilişkiler tespit edilmiştir.

4.7. Karşı Cinsin Değerlendirildiği Ego Durumlarıyla Baskın Ego Durumlarına İlişkin Farklılaşmalar

Araştırmanın bir diğer amacı da, genç yetişkinlerin karşı cinsi değerlendirdiği ego durumlarının baskın ego durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Bu amaca yönelik olarak kişilerin kendilerini değerlendirdikleri ego durumları süreksiz değişken haline getirilmiştir. Bunun için kendilerini değerlendirdikleri Ego Durumları Ölçeği'nden en yüksek puan alan ego durumunun daha çok geliştiği ve kullanılma olasılığının daha fazla olduğu dikkate alınarak örneklem grubu ego

durumları açısından beş gruba (Eleştirel Ebeveyn1, Koruyucu Ebeveyn1, Yetişkin1, Uygulu Çocuk1, Doğal Çocuk1) ayrılmıştır.

Genç yetişkinlerin Karşı cinste değerlendirdikleri Eleştirel Ebeveyn ego durumu puanlarının genç yetişkinin kendi baskın ego durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal – Wallis H Testi sonuçları Tablo 43'de sunulmuştur.

Tablo 43.
Karşı Cinste Değerlendirilen Eleştirel Ebeveyn 2 Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	*N*	*xsıra*	χ^2	*sd*	*p*
EE 2	EE1	19	206.26	4.19	4	.381
	KE1	182	172.91			
	Y1	90	166.38			
	UÇ1	16	168.81			
	DÇ1	43	194.47			
	Toplam	350				

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Karşı cinste değerlendirilen Eleştirel Ebeveyn ego durumu puanı sıralamalar ortalamalarının baskın ego durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal – Wallis H testi sonucunda ego durumu gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($\chi^2 = 4,19$; $sd = 4$; $p>.05$).

Tablo 44.
Karşı Cinste Değerlendirilen Koruyan Ebeveyn 2 Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	*N*	*xsıra*	χ^2	*sd*	*p*
KE2	EE1	19	136.26	12.24	4	.016*
	KE1	182	183.53			
	Y1	90	184.56			
	UÇ1	16	190.75			
	DÇ1	43	134.23			
	Toplam	350				

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Karşı cinste değerlendirilen Koruyan Ebeveyn ego durumu puanı sıralamalar ortalamalarının baskın ego durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal – Wallis H testi sonucunda ego durumu gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($\chi^2 = 12.24; sd = 4; p<.05$). Söz konusu farkın hangi ikili gruplardan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla ikili karşılaştırmalarda kullanılan Mann – Whitney U Testi uygulanmıştır. Uygulama sonrası istatistiksel açıdan anlamı bulunan farklılıklar Tablolarda sırasıyla açıklanmıştır.

Tablo 45.
Karşı Cinste Değerlendirilen Koruyan Ebeveyn 2 Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları

KE2	*N*	*xsıra*	*∑sıra*	*U*	*z*	*p*
KE1	182	119.27	21707.00			
DÇ1	43	86.47	3718.00	2772.00	-2.97	.003**
Toplam	225					

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Mann – Whitney U Testi sonucunda, baskın ego durumu Koruyan Ebeveyn ve Doğal Çocuk olan grupların karşı cinste değerlendirdikleri Koruyan Ebeveyn ego durumu puanları sıra ortalamaları arasında, Koruyan Ebeveyn ego durumu baskın olanların lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir *($z = -2.97; p<.01$).* Buna göre, K oruyan Ebeveyn baskın ego durumuna sahip olan genç yetişkinler, karşı cinste Koruyan Ebeveyn ego durumunun olduğunu, Doğal Çocuk baskın ego durumuna sahip olan genç yetişkinlere göre daha fazla değerlendirmektedir.

Tablo 46.
Karşı Cinste Değerlendirilen Koruyan Ebeveyn 2 Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları

KE2	*N*	*xsıra*	*∑sıra*	*U*	*z*	*p*
Y1	90	72.91	6562.00			
DÇ1	43	54.63	2349.00	1403.00	-2.56	.010**
Toplam	133					

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Mann – Whitney U Testi sonucunda, baskın ego durumu Yetişkin ve Doğal Çocuk olan grupların karşı cinste değerlendirdikleri Koruyan Ebeveyn ego durumu puanları sıra ortalamaları arasında, Yetişkin ego durumu lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir *(z = -2,56; p<.01).* Buna göre, Yetişkin baskın ego durumuna sahip olan genç yetişkinler, karşı cinste Koruyan Ebeveyn ego durumunun olduğunu, Doğal Çocuk baskın ego durumuna sahip olan genç yetişkinlere göre daha fazla değerlendirmektedir.

Tablo 47.
Karşı Cinste Değerlendirilen Yetişkin 2 Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	*N*	*xsıra*	χ^2	*sd*	*p*
Y2	EE1	19	161.58	4.67	4	.323
	KE1	182	178.02			
	Y1	90	186.08			
	UÇ1	16	178.06			
	DÇ1	43	147.88			
	Toplam	350				

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Karşı cinste değerlendirilen Yetişkin ego durumu puanı sıralamalar ortalamalarının baskın ego durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal – Wallis H testi sonucunda ego durumu gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı tespit edilmiştir (χ^2 *= .,67; sd = 4; p>.05).*

Tablo 48.
Karşı Cinste Değerlendirilen Uygulu Çocuk 2 Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	*N*	*xsıra*	χ^2	*sd*	*p*
UÇ2	EE1	19	179.37	12.45	4	.014*
	KE1	182	177.19			
	Y1	90	190.97			
	UÇ1	16	194.06			
	DÇ1	43	127.37			
	Toplam	350				

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Karşı cinste değerlendirilen Uygulu Çocuk ego durumu puanı sıralamalar ortalamalarının baskın ego durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal – Wallis H testi sonucunda ego durumu gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($\chi^2 = 12{,}45$; $sd = 4$; $p<.05$). Söz konusu farkın hangi ikili gruplardan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla ikili karşılaştırmalarda kullanılan Mann – Whitney U Testi uygulanmıştır. Uygulama sonrası istatistiksel açıdan anlamlı bulunan farklılıklar tablolar halinde sırasıyla sunulmuştur.

Tablo 49.
Karşı Cinste Değerlendirilen Uygulu Çocuk 2 Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları

UÇ2	*N*	*xsıra*	∑*sıra*	*U*	*z*	*p*
KE1	182	119.63	21773.00			
DÇ1	43	84.93	3652.00	2706.00	-3.14	.002**
Toplam	225					

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Mann – Whitney U Testi sonucunda, baskın ego durumu Koruyan Ebeveyn ve Doğal Çocuk olan grupların karşı cinste değerlendirilen Uygulu Çocuk ego durumu puanları sıra ortalamaları arasında, Koruyan Ebeveyn ego durumu lehine istatistiksel

açıdan anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir *(z = -3.14; p<.01).* Buna göre, Koruyan Ebeveyn baskın ego durumuna sahip olan genç yetişkinler, karşı cinste Uygulu Çocuk ego durumunu, Doğal Çocuk baskın ego durumuna sahip olan genç yetişkinlere göre daha fazla değerlendirmektedir..

Tablo 50.
Karşı Cinste Değerlendirilen Uygulu Çocuk 2 Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları

UÇ2	*N*	*xsıra*	*∑sıra*	*U*	*z*	*p*
Y1	90	74.12	6671.00			
DÇ1	43	52.09	2240.00	1294.00	-3.08	.002**
Toplam	133					

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Mann – Whitney U Testi sonucunda, baskın ego durumu Yetişkin ve Doğal Çocuk olan grupların karşı cinste değerlendirdikleri Uygulu Çocuk ego durumu puanları sıra ortalamaları arasında, Yetişkin ego durumu lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir *(z = -3.08; p<.01).* Buna göre, Yetişkin baskın ego durumuna sahip olan genç yetişkinler, karşı cinste Uygulu Çocuk ego durumunu, Doğal Çocuk baskın ego durumuna sahip olan genç yetişkinlere göre daha fazla düşünmektedir.

Tablo 51.
Karşı Cinste Değerlendirilen Uygulu Çocuk 2 Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları

UÇ2	*N*	*xsıra*	*∑sıra*	*U*	*z*	*p*
UÇ1	16	38.19	611.00			
DÇ1	43	26.95	1159.00	213.00	-2.23	.026*
Toplam	59					

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Mann – Whitney U Testi sonucunda, baskın ego durumu Uygulu Çocuk ve Doğal Çocuk olan grupların karşı cinste değerlendirdikleri Uygulu Çocuk ego durumu puanları sıra ortalamaları arasında, Uygulu Çocuk ego durumu lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir *(z = -2.23; p<.05)*. Buna göre, Uygulu Çocuk baskın ego durumuna sahip olan genç yetişkinler, karşı cinste Uygulu Çocuk ego durumunun, Doğal Çocuk baskın ego durumuna sahip olan genç yetişkinlere göre daha fazla değerlendirmektedir.

Tablo 52.
Karşı Cinste Değerlendirilen Doğal Çocuk 2 Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal – Wallis H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	*N*	*xsıra*	χ^2	*sd*	*p*
DÇ2	EE1	19	161.05	14,42	4	.006**
	KE1	182	173.89			
	Y1	90	160.20			
	UÇ1	16	157.06			
	DÇ1	43	227.58			
	Toplam	350				

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Karşı cinste değerlendirilen Doğal Çocuk Ego Durumu puanı sıralamalar ortalamalarının baskın ego durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal – Wallis H testi sonucunda ego durumu gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu tespit edilmiştir (χ^2 *= 14.42; sd = 4; p<.01)*. Söz konusu farkın hangi ikili gruplardan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla ikili karşılaştırmalarda kullanılan Mann – Whitney U Testi uygulanmıştır. Uygulama sonrası istatistiksel açıdan anlamlı bulunan farklılıklar tablolarda sırasıyla açıklanmıştır.

Tablo 53.
Karşı Cinste Değerlendirilen Doğal Çocuk 2 Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları

DÇ2	*N*	*xsıra*	*∑sıra*	*U*	*z*	*P*
KE1	182	105.96	19284.00			
DÇ1	43	142.81	6141.00	2631.00	-3.34	.001***
Toplam	225					

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Mann – Whitney U Testi sonucunda, baskın ego durumu Koruyan Ebeveyn ve Doğal Çocuk ol an g rupların karşı cinste değerlendirdikleri Doğal Çocuk ego durumu puanları sıra ortalamaları arasında, Doğal Çocuk ego durumu lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir *(z = -3.34; p<.001).* Buna göre, Doğal Çocuk baskın ego durumuna sahip olan genç yetişkinler, karşı cinste Doğal Çocuk ego durumunu, Koruyan Ebeveyn baskın ego durumuna sahip olan genç yetişkinlere göre daha fazla düşünmektedir.

Tablo 54.
Karşı Cinste Değerlendirilen Doğal Çocuk 2 Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları

DÇ2	*N*	*xsıra*	*∑sıra*	*U*	*z*	*p*
Y1	90	59.24	5332.00			
DÇ1	43	83.23	3579.00	1237.00	-3.36	.001***
Toplam	133					

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Mann – Whitney U Testi sonucunda, baskın ego durumu Yetişkin ve Doğal Çocuk olan grupların karşı cinste değerlendirdikleri Doğal Çocuk ego durumu puanları sıra ortalamaları arasında, Doğal Çocuk ego durumu lehine istatistiksel açıdan anlamlı

bir fark olduğu tespit edilmiştir *(z = -3,36; p<.001).* Buna göre, Doğal Çocuk baskın ego durumuna sahip olan genç yetişkinler, karşı cinste Doğal Çocuk ego durumunu, Yetişkin baskın ego durumuna sahip olan genç yetişkinlere göre daha fazla değerlendirmektedir.

Tablo 55.
Karşı Cinste Değerlendirilen Doğal Çocuk 2 Puanlarının Baskın Ego Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann – Whitney U Testi Sonuçları

DÇ2	*N*	*xsıra*	*∑sıra*	*U*	*z*	*p*
UÇ1	16	20.75	332.00			
DÇ1	43	33.44	1438.00	196.00	-2.52	.012*
Toplam	59					

***p<.05 **p< .01 ***p<.001**

Mann – Whitney U Testi sonucunda, baskın ego durumu Uygulu Çocuk ve Doğal Çocuk olan grupların karşı cinste değerlendirdikleri Doğal Çocuk ego durumu puanları sıra ortalamaları arasında, Doğal Çocuk ego durumu lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir *(z = -2.52; p<.05).* Buna göre, Doğal Çocuk baskın ego durumuna sahip olan genç yetişkinler, karşı cinste Doğal Çocuk ego durumunu, Uygulu Çocuk baskın ego durumuna sahip olan genç yetişkinlere göre daha fazla değerlendirmektedir.

4.8. Genç Yetişkinlerin Kendi Ego Durumları ve Karşı Cinsi Değerlendirdikleri Ego Durumları Arasındaki İlişkiler

Araştırmanın amaçlarından biri de, genç yetişkinlerin kendi ego durumları ve karşı cinsi değerlendirdikleri ego durumları arasında ilişki olup olmadığının sınanmasını hedeflenmiştir. Bu hedef doğrultusunda genç yetişkinlerin ego durumları ve karşı cinsi değerlendirdikleri ego durumları arasındaki ilişkiler Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Katsayısı ile analiz edilmiş ve analiz sonuçları Tablo 56'da sunulmuştur.

Tablo 56.
Genç Yetişkinlerin Kendi Ego Durumları ile Karşı Cinsi Değerlendirdikleri Ego Durumları Arasındaki İlişkileri Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Katsayısı Analizleri

Değişkenler	EGO DURUMLARI 1					EGO DURUMLARI 2				
	EE1	KE1	Y1	UÇ1	DÇ1	EE2	KE2	Y2	UÇ2	DÇ2
EE1	1.00	-.88**	.14*	-.26**	-.29**	.06	-.07	-.06	.07	-.03
KE1		1.00	.04	.37**	-07	-07	.13*	,13*	.01	-.11*
Y1			1.00	-.25**	-48**	-.26**	.25**	.14**	.12*	-09
UÇ1				1.00	-59**	.08	-.02	.07	.03	-.13*
DÇ1					1.00	.05	-.13*	-.15**	-.16**	.24**
EE2						1.00	-.90**	-.35**	-.17**	-.04
KE2							1.00	.54**	.26**	-.31**
Y2								1.00	-.20**	-,465**
UÇ2									1.00	-.64**
DÇ2										1.00

***P<.05** ****P<.01** *****P<.001**

Tablo 56' da da görüldüğü üzere genç yetişkinlerin kendi Koruyan Ebeveyn ego durumu ile karşı cinste değerlendirilen Koruyan Ebeveyn (r = .13) ve Yetişkin(r = .13) ego durumu puanları arasında istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu, Doğal Çocuk (r = -.11) Ego Durumuyla ise; istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı ters yönde bir ilişki olduğu görülmektedir.

Genç yetişkinlerin kendi Yetişkin ego durumlarının karşı cinste değerlendirdikleri ego durumları ile ilişkisi incelendiğinde, genç yetişkinlerin Yetişkin ego durumunun karşı cinste değerlendirdikleri Eleştirel Ebeveyn ego durumu ile .01 düzeyinde (r = -.26) ters yönde anlamlı bir ilişki içinde olduğu; karşı cinste değerlendirdikleri Koruyan Ebeveyn (r = .25) ve Yetişkin (r = ,14) ego durumuyla .01 düzeyinde anlamlı bir ilişki içinde olduğu, karşı cinste değerlendirdikleri Uygulu Çocuk (r = .12) ego durumuyla ise .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki içinde olduğu görülmektedir.

Genç yetişkinlerin kendi Uygulu Çocuk ego durumu ile karşı cinste değerlendirdikleri Doğal Çocuk (r = -.13) ego durumları arasında istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı ters yönlü bir ilişki tespit edilmiştir.

Genç yetişkinlerin kendi Doğal Çocuk ego durumunun karşı cinste değerlendirdikleri ego durumları ile ilişkisi incelendiğinde ise; genç yetişkinlerin Doğal Çocuk ego durumunun karşı cinste değerlendirdikleri Koruyan Ebeveyn ego durumu ile .05 düzeyinde (r = -.13), Yetişkin (r = -.15) ve Uygulu Çocuk (r = -.16), ego durumlarıyla .01 düzeyinde ters yönde anlamlı bir ilişki içinde olduğu; karşı cinste değerlendirilen Doğal Çocuk Ego Durumuyla .01 düzeyinde (r = .24) anlamlı bir ilişki içinde olduğu görülmektedir.

BÖLÜM IV

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

4.1. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada, üniversitede lisans ve yüksek lisans eğitimi gören genç yetişkinlerin aşk tutumları ve ego durumları; cinsiyet ve halihazırda yaşanan ilişki durumu değişkenleri açısından incelenmiş; ego durumları ölçeği hem kişinin kendisini değerlendirmesi için hem de karşı cinsi değerlendirmesi için iki kez doldurtulmuş, ego durumlarıyla aşk tutumları ve doldurulan iki ego durumu ölçeği arasındaki ilişki araştırılmış, genç yetişkinlerin sahip olduğu aşk tutumları, baskın ego durumları açısından değerlendirilmiştir. Bu bölümde, araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen bulguların yorumlanmasına, Türkiye'de ve yurtdışında yapılmış araştırmalar ve ilgili literatür ışığında tartışılmasına yer verilmiştir.

Aşk Tutumları ve Cinsiyet ile İlgili Bulguların Tartışma ve Yorumu: Aşk tutumları yönünden cinsiyetler arasındaki farklar konusunda çelişik bulgular ileri sürülmektedir.Bu araştırmanın aşk tutumlarına yönelik ilk alt amacı, genç yetişkinlerin aşk tutumlarının cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek olarak belirlenmiştir. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular incelendiğinde;

Tutkulu Aşk tutumu bu araştırma bulgularında kızlarda erkeklerden anlamlı düzeyde yüksek görülmüştür. Literatüre bakıldığında; 1984'te Hendrick ve Hendrick, Foote ve S lapion- Foote, erkekler ve kadınların farklı şekilde sevip sevmediklerini belirlemek için yaptıkları çalışmada üç temel aşk tutumunu ele alarak erkeklerin kadınlara göre daha fazla tutkulu aşk tutumuna sahip olduğunu bulmuşlardır. Ancak Hendrick ve Hendrick (1986, 1988, 1991)'in yaptığı başka araştırmalarda bu sefer altı aşk tutumu ele alınmış ve bu araştırmanın bulgularında tutkulu aşk tutumunun cinsiyete göre farklılık göstermediği yer almıştır. Hendrick, Hendrick ve Dicke

(1998), 42 maddelik "Aşk Tutumları Ölçeği"ni 24 maddeye dönüştürdükleri zaman 24 maddelik "Aşk Tutumları Ölçeği"ni kullanarak üniversite öğrencileri örneklemiyle yaptıkları araştırmalar sonucunda ise; cinsiyet değişkeniyle ilgili daha önce yapmış oldukları araştırmalara göre daha farklı bulgulara rastlamışlardır. Mesela; bu çalışmalardan birinde kızların erkeklerden daha fazla tutkulu aşk tutumuna eğilim gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ülkemizde "Aşk Tutumları Ölçeği" kullanılarak yapılan sayılı araştırmalardan biri olan Büyükşahin (2006) yaptığı doktora tezinde ise; kızların tutkulu aşk puanlarının erkeklerden yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Genel olarak özetlenecek olursa; bazı araştırmacılar tutkulu aşkta erkeklerin kızlardan daha yüksek skorlar elde ettiği sonucuna ulaşmıştır (Hatkoff ve Laswell, 1979; Hendrick ve Hendrick, Foote ve Slapion- Foote, 1984). Bazı araştırmacılar, erkek ve kızlar arasında tutkulu aşkta fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır (Hendrick ve Hendrick 1986, 1988, 1991; Contreras-Ramos, 1989; Neto,1994; Risavy, 1995; Wegnes, 1995; Neto, 2007; Şahin 2001; Büyükşahin ve Hovardaoğlu, 2004). Bu çalışma ise; kızların tutkulu aşk ortalamasının erkeklerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşan çalışmalarla örtüşmektedir (Hendrick, Hendrick ve Dicke 1998; Büyükşahin, 2006). Bu bulgu, genç yetişkinlik döneminde erkek ve kızların ilişkiye farklı bakış açılarından yaklaşmalarıyla açıklanabilir. Genç yetişkin kızlar, karşı cinsle kurmak istediği ilişkinin daha ciddi bir boyutta olmasını isteyebilirler. Ayrıca tutkulu aşkın son zamanlarda Türkiye'de yapılan araştırmalarda yüksek çıkmasının sebebi medyayla da açıklanabilir. Medya, özellikle televizyon, yayınladığı dizilerle ve sinemalarla aşkın sadece tutkulu bir şekilde yaşanması gerektiği mesajını vermekte ve bu programların kızlar tarafından daha fazla izlendiği düşünülmektedir. Bu durum kızların aşkı erkeklerden daha fazla tutkulu bir şekilde yaşamak istemesini etkileyebilir.

Oyun gibi Aşk tutumu bu araştırmanın bulgularında erkeklerde kızlardan daha yüksek çıkmıştır. Bu bulgu literatürde bir çok benzer araştırma bulgusuyla örtüşmektedir (Hendrick ve Hendrick, Foote ve Slapion- Foote, 1984; Hendrick ve Hendrick, 1986; Contreras-Ramos, 1989; Neto,1994; Neto, 2007; Şahin 2001). Bu bulgu genç yetişkin erkeklerin bu dönemde henüz ciddi ilişkilere hazır olmadığı ya da ciddi ilişki

yaşamak için henüz erken bir dönemde olduklarını,hayatlarını yaşama düşüncesinin daha baskın olduğunu gösterebilir.

Arkadaşça Aşk tutumunun bu araştırmada cinsiyete göre farklılaşmadığı tesbit edilmiştir. Literatürde bu bulguyu destekleyen bulgular vardır (Neto,1994; Neto, 2007; Şahin 2001; Büyükşahin ve Hovardaoğlu, 2004; Risavy, 1995) Bu aşk tutumunun cinsiyetler arasında farklılaştığı sonucuna ulaşan araştırmalar da bulunmaktadır. Hendrick ve Hendrick, Foote ve Slapion- Foote (1984), Hendrick ve Hendrick (1986), Wegnes (1995) arkadaşça aşk tutumunun kadınlarda daha yüksek olduğunu söylerken, Neto (2007) yaptığı kültürlerarası (Hint, Portekiz; İngiliz) araştırmasında Hintli erkeklerin kadınlardan daha fazla arkadaşça aşk tutumuna sahip olduğunu, İngiliz ve Portekizlilerde bu aşk tutumunda bir fark olmadığını bulmuştur. Dion ve Dion (1988)'da Neto (2007) ile aynı sonuçlara ulaşmıştır.

Mantıklı Aşk tutumunun bu araştırmada cinsiyete göre farklılaşmadığı tesbit edilmiştir. Önceki araştırma sonuçlarına bakıldığında bu bulguyu destekleyen sonuçlara da bu bulguyla örtüşmeyen sonuçlara da rastlanmaktadır. Hendrick ve Hendrick (1986), Contreras-Ramos (1989), Risavy (1995), mantıklı aşk tutumunun kadınlarda daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Hendrick ve Hendrick, Foote ve Slapion- Foote (1984), Neto (1994,2007); Şahin (2001), Büyükşahin ve Hovardaoğlu (2004), Büyükşahin (2006)'in mantıklı aşk tutumunun cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucu ise, bu araştırmanın sonucuyla örtüşmektedir.

Sahiplenici Aşk tutumu da, bu araştırmada cinsiyete göre farklılaşmamaktadır. Önceki araştırma sonuçlarına bakıldığında bir çoğunun sonucu bizim araştırmamın bulgusuyla tutarlılık göstermektedir (Hendrick ve Hendrick, Foote ve Slapion- Foote, 1984; Contreras-Ramos, 1989; Neto,1994; Wegnes, 1995; Risavy, 1995; Hightower, 1996; Şahin 2001; Büyükşahin ve Hovardaoğlu, 2004; Büyükşahin, 2006). Bununla birlikte Hendrick ve Hendrick'in 1986'da yapmış olduğu bir araştırma kadınların erkeklerden daha fazla sahiplenici aşk tutumuna sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Neto (2007) ise yapmış olduğu kültürlerarası (Hint, Portekiz, İngiliz) araştırmasında sadece Hintli kadınların erkeklerden daha fazla sahiplenici aşk tutumuna sahip

olduğu, İngiliz ve Portekizlilerde cinsiyetler arasında fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Schmitz (2004), Dion ve Yee (1987)'de Neto (2007) ile aynı bulgulara ulaşmıştır (Akt: Neto, 2007).

Özgeci Aşk tutumu araştırmamızda cinsiyete göre anlamlı farklılık gösteren son aşk tutumudur. Bu amaca yönelik bulgu, erkeklerin özgeci aşk tutumu ortalamalarının kızlardan anlamlı derecede yüksek olduğunu göstermiştir. Bu bulguyla tutarlı pek çok araştırma bulunmaktadır (Contreras-Ramos, 1989; F eeney ve N oller, 1990; Murstein, 1991; S precher, 1994; N eto,1994; R isavy, 1995; Hightower, 1996; Hendrick, Hendrick ve Dicke, 1998; Şahin, 2001; Büyükşahin ve Hovardaoğlu, 2004; Büyükşahin, 2006; Neto, 2007). Bununla beraber Yurt dışında yapılan bazı çalışmaların bulguları (Meeks, Hendrick ve Hendrick, 1986; Worebay, 2001) ise, kadınlarla erkeklerin özgeci aşk biçimi yönünden farklılaşmadığı yönündedir. Özgeci aşk tutumunu benimseyen aşıklar, başkası merkezli olup kendi istek ve arzularını sevdiklerinin istek ve arzularından sonraya koyarlar. Erkeklerde özgeci aşk tutumunun büyüklüğü ilişkilerdeki romantik kavramına atfedilebilir. Ayrıca bu sonuç, g ünümüzde kadınların ilişkiye çok fazla anlam yüklememeleri, ilişkilerinde kendilerine güvenmeleriyle ve erkeklerin eşlerini kaybetme kaygısı hissetmeleriyle bağlantılı olabilir. Erkekler bu kaygıyla ilişkilerinde daha fedakar olabilirler. Bir başka deyişle, özgeci aşk biçimiyle ilişkilerine bağlanabilirler.

Ülkemizde "Aşk Tutumları Ölçeği" kullanılarak yapılan sayılı araştırmalardan biri olan Şahin (2001), karşı cinsle süre giden bir romantik ilişki içinde bulunan 305 Boğaziçi Üniversitesi öğrencisi ile yaptığı araştırmasında; erkeklerin oyun gibi aşka ve özgeci aşka kadınlardan daha fazla eğilim gösterdiği, erkeklerin ve kadınların; tutkulu, sahiplenici, arkadaşça ve mantıklı aşklarda farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır. Büyükşahin ve Hovardaoğlu (2004)'nun yaptıkları araştırma analizleri ise, erkeklerin kadınlara göre daha fazla özgeci aşk biçimiyle ilişkilerine bağlı olduklarını ve diğer aşk biçimleri yönünden kadınlarla erkekler arasında fark olmadığını göstermiştir. Büyükşahin (2006) yaptığı doktora t ezinde i se; aşk tutumlarından sadece tutkulu aşk ve özgeci aşk tutumlarında cinsiyet farklılıkları

gözlemiştir. Tutkulu aşk biçiminde kadınların puanları erkelerinkinden yüksek iken, özgeci aşk biçiminde erkeklerin puanları kadınlarınkinden yüksektir.

Aşk tutumlarının cinsiyete dair bulgularını ülkemizde yapılan çalışmalar kapsamında değerlendirecek olursak; kadınların tutkulu aşk puanlarının erkeklerden yüksek olduğu bulgusu Büyükşahin (2006)'in bulgularıyla örtüşürken, erkeklerin özgeci aşk tutumuna kadınlardan daha fazla sahip olduğu bulgusu da ülkemizde Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği kullanılarak yapılan tüm araştırma bulgularıyla örtüşmektedir (Şahin, 2001; Büyükşahin ve Hovardaoğlu, 2004; Büyükşahin, 2006). Şaşırtıcı olarak bu çalışmada ve daha önce ülkemizde Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği kullanılarak yapılan çalışmalarda erkeklerin kadınlara göre ilişkilerinde daha çok verici ve fedakar oldukları bulgusu, günümüzde kadınların ilişkiye çok fazla anlam yüklememeleri, ilişkilerinde kendilerine güvenmeleriyle ve erkeklerin eşlerini kaybetme kaygısı hissetmeleriyle bağlantılı olabilir (Büyükşahin ve Hovardaoğlu, 2004). Erkekler bu korkuyla ilişkilerinde daha fedakar olabilirler. Bir başka deyişle, özgeci aşk biçimiyle ilişkilerine bağlanabilirler.

Aşk tutumlarının cinsiyete göre farklılaşmadığını öne süren araştırmalar da bulunmaktadır. Watson (1996), bekâr genç yetişkinlerde ego durumları ve aşk tutumları arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmada, TA ego durumları ve başlıca üç aşk yaklaşımı (eros, ludus ve storge) arasında ilişki olup olmadığını sınamıştır. Buna ek olarak, kadın ve erkeklerin bu ilişkiler açısından farklılaşıp farklılaşmadığına karar vermiş, cinsiyetler arasında aşk tutumları açısından anlamlı bir fark bulamamıştır. Hausmann (1991); önceki çalışmaların tersine aşk tutumlarının cinsiyete göre farklılaşmadığını bulmuştur. Bu sonuçlar kadın ve erkeklerin aşk tutumları arasında daha fazla benzerlik bulan çalışmalarla tutarlıdır. Ancak bu çalışmayla çelişmektedir.

Tüm bunlar bizi hiç kimsenin aşk tutumlarındaki cinsiyet farklılıkları sorularına nihai cevap veremeyeceği sonucuna ulaştırmaktadır. Yakın ilişkilerdeki aşk tutumlarında bazı anlamlı cinsiyet farklılıkları görülse de hayat deneyimlerinin diğer alanlarında

olduğu gibi aşk tutumlarında da bir takım benzerliklerin olduğunu fark etmek önemlidir.

Aşk Tutumları ve Halihazırda yaşanan ilişki durumu ile İlgili Bulguların Tartışma ve Yorumu: Araştırmanın bu amaca yönelik bulgularına bakıldığında sadece tutkulu aşk ve özgeci aşk tutumlarında halihazırda yaşanan ilişki durumuna göre farklılık gözlenmiş, Oyun gibi aşk, arkadaşça aşk, mantıklı aşk ve sahiplenici aşk tutumlarında bir farklılık gözlenmemiştir. Halihazırda bir ilişkisi bulunan genç yetişkinler, ilişkisi bulunmayan genç yetişkinlere kıyasla daha çok tutkulu aşk ve özgeci aşk tutumlarını tercih etmektedir. Bu bulgular beklentilerle ve daha önce yapılmış olan araştırma bulgularıyla tutarlı bulgulardır. Neto (1994) yaptığı araştırmasında ilişkisi olan kişilerin daha fazla tutkulu aşk ve özgeci aşk tutumlarını daha az oyun gibi aşk tutumunu tercih ettiğini tesbit etmiştir. Bizim araştırmamızda Oyun gibi aşk tutumunda ilişki durumuna göre bir farklılık tesbit edilmemiş olsa da ilişkisi bulunan kişilerin tutkulu aşk ve özgeci aşk tutumlarını tercih etmeleri Neto (1994)'nun araştırma bulgularıyla örtüşmektedir. Aynı şekilde Wegnes (1995) yaptığı araştırmasında ilişkisi olan kişilerin olmayanlara göre daha fazla tutkulu aşk tutumunu, daha az oyun gibi aşk tutumunu tercih ettiği sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırmada halihazırda ilişki yaşayanların tutkulu aşk tutumunu daha fazla tercih ettiği bulgusu Wegnes (1995)'in bulgusuyla örtüşmektedir.

Türkiye'de Aşk tutumlarıyla ilgili yapılmış olan araştırmalardan biri olan Büyükşahin (2006)'in yapmış olduğu doktora tezinde ilişki durumuyla ilgili sorduğu daha spesifik soruların bulguları bizim araştırma bulgularımızla örtüşmektedir.Büyükşahin (2006), Tutkulu aşk biçimi boyutunda, sözlü/nişanlı olanların flört ilişkisi olanlardan anlamlı olarak daha yüksek puanlar aldıkları, Özgeci aşk alt boyutunda ise, flört ilişkisi olanların hem sözlü/nişanlılardan hem de evlilerden anlamlı düzeyde daha düşük puanlar aldıkları sonucuna ulaşmıştır. Yani flört ilişkisi olan grup, ilişkilerine en az özgeci aşk biçimiyle bağlanan grubu oluşturmaktadır. Bu sonuçlar göz önüne alındığında, ilişki türünün biçimi değiştikçe yani ilişkilerin resmileştirilme düzeyi arttıkça ilişkiye ve eşe yönelik fedakarlıklar artmaktadır şeklinde yorum yapılabilir.

Ego Durumları ve Cinsiyet ile İlgili Bulguların Tartışma ve Yorumu: Araştırmanın ego durumlarına yönelik ilk alt amacı, örneklemi oluşturan genç yetişkinlerin ego durumlarının cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek olarak belirlenmiştir. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular incelendiğinde;

Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu; erkeklerde kızlardan daha yüksek çıkmıştır. Önceki araştırmalara bakıldığında bu bulguyu destekleyen araştırmalara rastlanmaktadır. Williams ve Best (1982), 25 ülkede yaptıkları araştırma bulgularında erkeklerin Eleştirel Ebeveyn ego durumunun kızlardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bununla beraber; Aşılı (2001), Alisinanoğlu (1995), İlaslan (2001) da Eleştirel Ebeveyn ego durumunun erkeklerde kızlardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ancak Eleştirel Ebeveyn ego durumunda cinsiyetler arası farklılığın olmadığı sonucuna ulaşan ve bu çalışma bulgusuyla çelişen araştırmalarda mevcuttur (Akbağ, 2000; Arı, 1989; Önen Yiğit, 1997; Watson, 1995).

Boverman ve meslektaşları (1972) yaptıkları araştırmada, erkek çocuklar ile ilgili kalıp yargıları; güçlü, sert, kendine güvenen, baskın, duygusuz, tarafsız, kolay karar verir, hırslı ve mantıklı şeklinde belirlemişlerdir. Eleştirel Ebeveyn ego durumuna sahip bireylerin özellikleri de yukarıda sayılan özelliklerle benzerlik gösterir. Bizim kültürümüzde ve pek çok kültürde erkek çocuklar yetiştirilirken bu özelliklere sahip erkek bireyler aileleri ve toplum tarafından daha çok itibar görürler (Akt: Aşılı, 2001). Bu durum erkek çocuklarda Eleştirel Ebeveyn ego durumunun daha baskın olmasına neden olabilir.

Koruyan Ebeveyn Ego Durumu; kızlarda erkeklerden daha yüksektir. Literatürde bu bulguyla örtüşen araştırmalara rastlandığı gibi (Aşılı, 2001; Arı, 1989; Watson, 1995) bu bulguyla çelişerek Koruyan Ebeveyn ego durumunun cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşan araştırmalara da rastlanmıştır (Akbağ, 2000; Alisinanoğlu, 1995; İlaslan, 2001; Önen Yiğit, 1997)

Koruyan E beveyn ego durumuna sahip kişilerin özelliklerine bakıldığında –ki bu özellikler ilgili, merhametli,şefkatli, vefakar, özen gösterici olma gibi özelliklerdir- toplumda kızların yetiştirilirken kazanmaları istenen özelliklerle benzer özellikler olduğu görülür.kızlar ile ilgili toplumsal kalıp yargılar Boverman'ın da tesbit ettiği gibi konuşkan, zarif, başkalarının duygularının farkında olan ve kibar şeklindedir. Ayrıca kızlardan verici, duygusal, kararsız ve güçsüz olmaları da beklenir (Akt: Aşılı, 2001). Ayrıca bu bulgu kızların erkeklere göre daha duygusal oldukları düşüncesini destekler niteliktedir. Bu nedenle kızların Koruyan Ebeveyn ego durumu puanlarının daha yüksek çıkması beklenen bir bulgudur. Bu araştırma sonucunda elde edilen Koruyan Ebeveyn ego durumu puan ortalamalarının kızlarda erkeklerden daha yüksek olduğu bulgusu da beklentilerle örtüşmektedir.

Yetişkin Ego Durumu; erkeklerde kızlardan daha yüksektir. Bu sonuç, pek çok araştırmanın (Arı, 1989; Alisinanoğlu, 1995; Önen Yiğit, 1998; Akbağ, 2000; Aşılı, 2001; İlaslan, 2001; Watson, 1996; Williams, Woodmansee ve W illiams 1977; Williams ve Best, 1982) aynı yöndeki bulgusu ile paralellik göstermektedir. Yetişkin ego durumu, kişiliğin bilgi toplayan, bilgiyi işleyen, değerlendiren ve kararları alan kısmıdır. Nesnel gerçekleri özerk olarak değerlendiren ve k arar ve ren yönüdür; gerçeğe uygun ve problem çözmeye yönelik davranışlar içermektedir. Problemi çözerken nesnel verilerden yola çıkar (Çam, 1997; Akbağ, 2000).

Erkeklerin Yetişkin ego durumu puan ortalamalarının kızlarınkinden daha yüksek olması; erkeklerin kızlara göre daha az duygusal daha fazla gerçekçi ve mantıklı davranmaları, daha fazla sorumluluk almaları ve karar verirken mevcut bilgileri değerlendirmeleri ile açıklanabilir (Akbağ, 2000).

Navara (1999)'a göre bu bulgu, toplumumuzda erkeklerden beklenen cinsiyet rolleri ile de tutarlılık göstermektedir. Toplumumuzda erkeklere kararlı, bağımsız, çözüm getiren, etkin olma gibi özellikler atfedilmektedir (Akt: Akbağ, 2000).

Uygulu Çocuk Ego Durumu; kızlarda erkeklerden daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuç da birçok araştırmanın (Arı, 1989; Alisinanoğlu, 1995; Williams ve Best, 1982; Williams, Woodmansee ve Williams 1977) bulguları ile örtüşmektedir. Ancak bu araştırmanın bulgularıyla çelişen ve uygulu çocuk ego durumunun cinsiyete göre

farklılaşmadığı sonucuna ulaşan araştırmalar da mevcuttur (Akbağ, 2000; Aşılı, 2001; İlaslan, 2001; Önen-Yiğit, 1997; Watson, 1995).

Daha önce de ifade edildiği gibi, cinsiyet rolü, kadının ve erkeğin nasıl düşüneceğini ve hissedeceğini belirleyen ve kısmen çevre tarafından verilen bir roldür. Çoğu kültürde, erkeklerin ve kadınların farklılıkları, neyi yapıp neleri yapamayacakları açıkça belirlenmiştir. Buna uygun olarak kadınlar erkeklere göre başkalarının tepkilerine daha duyarlı ve toplumsal kurallara daha bağlıdır. Yine cinsiyet rolüne uygun olarak, kadınlar erkeklerden daha az rekabetçidirler (Kulaksızoğlu, 2002). Bu bilgi ile tutarlı olarak bu araştırmada kızların Uygulu Çocuk ego durumunun erkeklerden daha yüksek çıkması, cinsiyet rolleri nedeni ile kızların ailevi ve toplumsal kurallara uyma eğiliminin erkeklerden daha yüksek olması ile açıklanabilir. Uygulu Çocuk ego durumundan davranan bireyler, ebeveyn figürlerinin birini referans alarak tepki gösterirler. Boyun eğen Çocuk çalışkandır, usludur, kurallara uyar, kendisinden beklenildiği gibi davranır ve çekingendir. Mantıklı ya da mantıksız da olsa, anne-babasının zorladığı şeyleri yapma eğilimindedir ve kendini yeterli hissetmeyebilir (Akbağ, 2000; Gültekin ve Voltan-Acar, 2004). Görüldüğü gibi bu özellikler, toplumumuzun kızlardan beklediği cinsiyet rolü ile uyumludur. Bu bulgu beklenenden farklı değildir ve bu araştırmadan elde edilen sonuç da beklenenle aynı doğrultudadır.

Doğal Çocuk Ego Durumu'nun ise; cinsiyete göre anlamlı bir farklılık sergilemediği görülmektedir. Bu konuda geçmiş araştırmalara bakıldığında oldukça çelişkili bulgulara rastlanmaktadır. Araştırmamız sonucunda elde edilen bu bulgu da daha önce yapılmış bir çok araştırma ile örtüşmekte iken (Akbağ, 2000; İlaslan, 2001; Arı, 1989; Önen-Yiğit, 1989; Watson, 1995) bazı araştırmalarla da çelişmektedir. Aşılı (2001) ve Alisinanoğlu (1995), uygulu çocuk ego durumunun kızlarda daha yüksek olduğu sonucunu saptamışken; Watson (1995), erkeklerde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Williams ve Best (1982)'in 25 ülkede yaptıkları araştırmalarının bulgularına göre; erkeklerin Eleştirel Ebeveyn ve Yetişkin ego durumu puan ortalamalarının kadınlarınkinden yüksek olduğu, kadınların ise Koruyan Ebeveyn ve Uygulu Çocuk

ego durumu puan ortalamalarının erkeklerin puan ortalamalarına oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır (Alisinanoğlu, 1995). Bu bulgular, bu araştırmadan elde edilen bulgular ile tamamen paralellik göstermektedir.

Ego Durumları ve Halihazırda yaşanan ilişki durumu ile İlgili Bulguların Tartışma ve Yorumu: : Araştırmanın bu amaca yönelik bulgularına bakıldığında sadece Uygulu Çocuk ego durumunda farklılık tesbit edilmiş, Eleştirel Ebeveyn, Koruyan Ebeveyn, Yetişkin ve Doğal Çocuk ego durumlarının ilişki durumu değişkenine göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Halihazırda ilişkisi olmayan genç yetişkinlerin Uygulu Çocuk ego durumu ilişkisi olanlardan daha yüksektir.

Uygulu Çocuk ego durumundan davranan bireyler, ebeveyn figürlerinin birini referans alarak tepki gösterirler. Boyun eğen çocuk çalışkandır, usludur, kurallara uyar, kendisinden beklenildiği gibi davranır ve çekingendir. Mantıklı ya da mantıksız da olsa, anne-babasının zorladığı şeyleri yapma eğilimindedir ve kendini yeterli hissetmeyebilir (Akbağ, 2000; Gültekin ve Voltan-Acar, 2004). Uygulu Çocuğun bu özellikleri dikkate alındığı zaman ilişkisi olan genç yetişkinlerin ilişki içinde kendilerini daha yeterli ve güvende hissetmeleri bu ego durumunun geri plana çekilmesine neden olabilir. İlişkisi olmayan genç yetişkinler ise; daha özel olma duygusunu yaşamıyor oldukları için sosyal normlara, çevreye ve aileye olan ilgisinin daha fazla olmasıyla bu ego durumunu daha baskın bir şekilde hissedebilirler. Aynı zamanda bir ilişki yaşayan genç yetişkin o ilişki içinde kendisini karşı tarafa daha fazla ispatlama çabası içine girebilir ve "ben özel ve dikkate alınması gereken biriyim" mesajını iletme esnasında uygulu çocuk ego durumu özelliklerini esnetebilir ve geri plana itebilir. Ayrıca genç yetişkinin yaşadığı ilişki onun sosyal çevresinin ve imkanlarının genişlemesine bununla beraber kişilerin kendilerini daha özgür ve bağımsız hissetmelerine neden olabilir.

Karşı Cinsin Değerlendirildiği Ego Durumları ve Cinsiyet ile İlgili Bulguların Tartışma ve Yorumu: Araştırmanın karşı cinsin değerlendirildiği ego durumlarına yönelik ilk alt amacı, örneklemi oluşturan genç yetişkinlerin karşı cinsi değerlendirdikleri ego durumlarının cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek olarak belirlenmiştir. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular

incelendiğinde; Kızların karşı cinsi erkeklerden daha çok Eleştirel Ebeveyn ve Yetişkin ego durumlarında değerlendirdiği, erkeklerin ise; karşı cinsi kızlardan daha çok U ygulu Ç ocuk ego durumunda değerlendirdiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Koruyan Ebeveyn ve Doğal Çocuk ego durumlarında herhangi bir farklılık bulunamamıştır.

Kızların karşı cinsi (yani erkekleri) Eleştirel Ebeveyn ve Yetişkin ego durumlarında değerlendirmeleri, bu araştırmada erkeklerde kızlardan daha yüksek çıkan Eleştirel Ebeveyn ve Yetişkin ego durumlarıyla örtüşmektedir. Yani erkekler kendilerini bu ego durumlarında görürken; kızlarda erkekleri bu ego durumunda değerlendirmektedir. Bu durum erkeklerin kendilerini değerlendirirken gerçekçi oldukları, kendilerini görmek istedikleri gibi değil de olduğu gibi değerlendirdikleri şeklinde açıklanabilir. Yine bu bulguyla kızlar erkekleri güçlü, sert, kendine güvenen, baskın, duygusuz, tarafsız, kolay karar verir, hırslı ve mantıklı şeklinde belirlemiş olan Eleştirel Ebeveyn öz elliklerinde ve n esnel gerçekleri öz erk ol arak değerlendiren, karar veren, gerçeğe uygun problem çözmeye yönelik davranışlar içeren ve problemi çözerken nesnel verilerden yola çıkan yetişkin ego durumu özelliklerinde görmektedirler.

Erkeklerin k arşı cinsi kızlardan daha fazla Uygulu Çocuk e go dur umunda değerlendirmeleri de araştırmada kızlarda daha fazla görülen Uygulu Çocuk e go durumuyla örtüşmektedir. Yani erkekler kızları daha fazla boyun eğen, çalışkan, uslu, kurallara uyan, kendisinden beklenildiği gibi da vranan, ç ekingen, mantıklı ya da mantıksız da olsa, anne-babasının zorladığı şeyleri yapma eğiliminde olan ve kendini yeterli hissetmeyen Uygulu Çocuk ego durumu özelliklerinde görmektedir.

Karşı Cinsin Değerlendirildiği Ego Durumları ve Halihazırda yaşanan ilişki durumu ile İlgili Bulguların Tartışma ve Yorumu: Araştırmanın bu amaca yönelik bulgularına bakıldığında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıkların tesbit edilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Baskın Ego Durumlarına Göre Aşk Tutumları Arasındaki Farklılaşmaların Tartışma ve Yorumu: Araştırmanın amaçlarından biri de genç yetişkinlerin aşk tutumlarının baskın ego durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular incelendiğinde, baskın ego durumu Eleştirel Ebeveyn olan genç yetişkinlerin arkadaşça aşk tutumu puan ortalamasının, baskın ego durumu Koruyan Ebeveyn, Yetişkin ve Doğal Çocuk olan genç yetişkinlerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Uyaran, nasihat eden, tembih eden, cezalandıran, kaşlarını çatan, memnuniyetsizliğini belirten, reddeden, çocuktaki sıkıntı, huzursuzluk, rahatsızlık, endişe, kaygı, savunuculuk ve değersizlik duygularını ortaya çıkaran Eleştirel Ebeveyn ego durumunda davranan kişiler genellikle öteki kişileri öfkelendirebilir ve onların uzaklaşmalarına neden olabilir (Roberts, 1975). Bu tarz özelliklere sahip olan Eleştirel Ebeveyn ego durumunun, arkadaşça aşk tutumu puan ortalamasının diğer ego durumlarından yüksek çıkması şaşırtıcı bir bulgudur. Dış dünyaya karşı ön yargılı bir tablo çizen Eleştirel Ebeveyn negatif bakış açısıyla aşık olma deneyimini reddedip "bir aşık olma deneyemi" olmayan arkadaşça aşk tutumunu daha güvenli bir ilişki yaklaşımı olarak görüyor olabilir. Samimi bir ilişki içinde gelişmiş iyi bir dostluktan doğan arkadaşça aşk tutumu, eleştirdiği kişilerden daha iyi olma çabası içine giren Eleştirel Ebeveynin içinde hissettiği huzursuzluğu, tanımadığı kişilerle duygusal deneyim yaşama ve kendini duygularına bırakma riskine girip arttırmasındansa tanıdığı kişiyle beraber olarak o huzursuzluğu azaltması isteği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırma bulgularından bir diğerine göre, baskın ego durumu Koruyan Ebeveyn olan genç yetişkinlerin sahiplenici aşk tutumu ortalaması baskın ego durumu Eleştirel Ebeveyn, Yetişkin ve Doğal Çocuk olan genç yetişkinlerden anlamlı düzeyde yüksektir. Daha önce de ifade edildiği gibi, Doğal Çocuk ego durumu, kendini spontan davranışlarla belli etmektedir. Sevecen, içinden geldiği gibi davranan, duyarlı, davranışları kısıtlanmamış ve meraklı olan, aynı zamanda korkak, zevkine düşkün ve sürekli kendisiyle ilgili olan Doğal Çocuk ego durumu baskın genç yetişkinlerin sahiplenici aşk tutumunu Koruyan Ebeveyn ego durumu baskın

olan genç yetişkinlerden daha az kullanması beklenen bir bulgudur. Aynı şekilde duygusal yaklaşım düzeyi düşük olan Eleştirel Ebeveyn ve Yetişkin Ego durumları baskın olan kişilerin de sahiplenici aşk tutumunu Koruyan Ebeveyn ego durumunda olanlardan daha az kullanması beklenen bir bulgudur.

Koruyan Ebeveyn ego durumu ise ilgili, özen gösterici, bağışlayıcı, destekleyici, izin veren, şefkatli, koruyucu ve endişeli davranışlarla kendini belli etmektedir. Bu tür davranışlar; kıskanç, güvensiz, obsesif, birazda patolojik bir aşk türü olan sahiplenici aşk tutumu ile tutarlıdır. Zira bu aşk tutumundan hareket eden bireyler ilişkilerinde güvensiz olma ve sürekli olarak birlikte oldukları kişiyi kaybetme korkusu yaşama eğilimindedirler. İlişkileri sorunlu bile olsa, genelde bitiremezler, ilişkiyi bitiren genellikle eşleri olur. Ayrıca, ayrılığın olumsuz etkilerini uzun süre üzerlerinden atamazlar, ilişkilerinde ve ilişki bittikten sonra acı çekmekten hoşlanır.

Koruyan Ebeveyn ego durumuna ilişkin bir diğer bulguya göre, baskın ego durumu Koruyan Ebeveyn olan genç yetişkinlerin özgeci aşk tutumu ortalaması, baskın ego durumu Eleştirel Ebeveyn, Yetişkin, Doğal Çocuk ve Uygulu Çocuk olan genç yetişkinlerden anlamlı düzeyde yüksektir. Bu beklenen bir bulgudur. Karşısındakini kusurlarına rağmen seven, onun iyiliğini kendi iyiliğinden çok düşünen özgeci aşıklar; aşkı vermeye inanırlar, çünkü herkes bunu hak eder. Onlar aşkı hissetmeyi görev gibi algılarlar, ancak aşktan hiçbir beklentileri yoktur. Genellikle bağışlayıcı ve destekleyicidirler. Birlikte oldukları kişiyi korumak için yoğun bir gereksinim duyarlar. Bu özellikler ilgili, özen gösterici, bağışlayıcı, destekleyici, izin veren, şefkatli, koruyucu ve endişeli davranışlarla kendini belli eden Koruyan Ebeveyn ego durumu özellikleriyle oldukça tutarlıdır.

Ego Durumları ve Aşk Tutumları Arasındaki İlişkilerin Tartışma ve Yorumu: Araştırmanın bir amacı da, üniversite öğrencisi genç yetişkinlerin aşk tutumları ve ego durumları arasında ilişki olup olmadığının sınanmasıdır. Bu hedef doğrultusunda yapılan analizler sonucu elde edilen bulgular incelendiğinde; tutkulu aşk tutumu puanları ile Koruyan Ebeveyn ego durumu puanları arasında aynı yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu bulgular, araştırmanın baskın ego durumlarına

göre aşk tutumları arasındaki farklılaşmalara ilişkin ortaya koyduğu bulgularla tutarlıdır.

Romantik bir aşk türü olan tutkulu aşk türünü tercih eden aşıklar ilk görüşte aşka inanırlar ve aşık olmak çok arzulanan bir durumdur. Bu tür aşıklar partnerlerini memnun etmek için sürekli yeni yollar ararlar ve her zaman ellerinden gelenin en iyisini sergilerler. Aynı zamanda kendisi ile ilgili her şeyi ortaya koymak ister ve aynısını partnerinden de beklerler. Çok ve hızlı aşık olurlar ve ayrılıkları sancılı ve yıkıcı olur (Lasswell & Lasswell 1976). İlgili, özen gösterici, bağışlayıcı, destekleyici, izin veren, şefkatli, koruyucu ve endişeli davranışlarla kendini belli eden Koruyan Ebeveyn ego durumu özellikleriyle paralellik göstermektedir.

Araştırmanın bu amacı doğrultusunda elde edilen bir diğer bulguya göre, arkadaşça aşk tutumu puanları ile Doğal Çocuk ego durumu puanları arasında ters yönde ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bir başka ifade ile Doğal Çocuk ego durumu düzeyi yükseldikçe arkadaşça aşk tutumu tercihi azalmıştır. Bununla beraber arkadaşça aşk tutumu puanları ile Eleştirel Ebeveyn ego durumu puanları arasında aynı yönde ve anlamlı bir ilişki tesbit edilmiştir. Spontan ve içinden geldiği gibi davranma, zevkine düşkün olma özellikleriyle bilinen Doğal Çocuk ego durumunun arkadaşça aşk tutumuyla anlamlı ters yönde bir ilişki içinde olması beklenen bir bulgudur. Çünkü arkadaşça aşk tutumunun tercih ettiği ve kendini güvende hissettiği rutin aile hayatı Doğal Çocuk için sıkıcı olabilirken bunun tam tersi durumda yani arkadaşça aşkın oluşturduğu hayat rutinliği Eleştirel Ebeveynin kendisini güvende hissetmesini sağlayabilir.

Araştırmanın bir diğer bulgusunda mantıklı aşk tutumu puanları ile Uygulu Çocuk ego durumu puanları arasında aynı yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Öte yandan mantıklı aşk tutumu puanları ile Doğal Çocuk ego durumu puanları arasında ters yönde ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bu bulgular beklenenle paralellik göstermektedir. Uygulu Çocuk ego durumu, otoriteye olan boyun eğici tutumundan dolayı otoritenin (ebeveyn ya da hayatında önemli rol oynayan büyükler) onayını kazanmak için büyük ihtimalle, otorite tarafından onay görecek bir ilişki benimseyerek mantıklı aşk tutumunu tercih edecektir. Diğer yandan doğallığı

ve içinden geldiği gibi davranma özellikleri baskın olan Doğal Çocuk ilişkisinde mantık yerine daha fazla duygularının etkisinde kalarak mantıklı aşk tutumunu daha az tercih edecektir.

Araştırmanın amacına ilişkin bir başka bulguya göre, sahiplenici aşk tutumu puanları ile Eleştirel Ebeveyn ve Yetişkin ego durumu puanları arasında anlamlı ve ters yönlü ilişkiler tespit edilmiştir. Ne Eleştirel Ebeveyn ne de Yetişkin ego durumları kıskanç, güvensiz, obsesif, birazda patolojik bir aşk türü olan, güvensiz ve sürekli olarak birlikte oldukları kişiyi kaybetme korkusu yaşama eğiliminde olan sahiplenici aşk tutumunu tercih edecek kadar duyguların etkisi altındadır. Eleştirel Ebeveyn ego durumu inatçı, güçlü, aşırı koruyucu, ilkeli, cezalandırıcı ve görev yükleyici gibi özellikler taşımaktadır. Bu özelliklere sahip birinin sahiplenici aşk tutumunu benimsemesi beklenemez. Yetişkin ego durumu ise kişiliğin, bilgi toplayan, bilgiyi işleyen, değerlendiren ve kararları alan kısmıdır (Çam, 1997). Yetişkin ego durumunun bu mantıksal boyutu sahiplenici aşk tutumunun patolojik durumuyla oldukça çelişkilidir. Yani bu bulgular oldukça makul görülmektedir. Sahiplenici aşk tutumu puanları ile Uygulu Çocuk ego durumu puanları arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişkilerin olması ise;. Uygulu Çocuk ego durumunda mevcut olan kendini yetersiz hissetme ve başkasının desteğine ihtiyaç duyma eğilimiyle yakından ilişkilidir.

Araştırmadan elde edilen son bulguda, özgeci aşk tutumu puanları ile Eleştirel Ebeveyn ego durumu puanları arasında ters yönlü ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Öte yandan, özgeci aşk tutumu puanları ile Koruyan Ebeveyn ve Uygulu Çocuk ego durumu puanları arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Koruyan Ebeveyn ego durumunun şefkatli, ilgili, özen gösterici, endişeli gibi özellikleri (Akkoyun, 2001) göz önünde bulundurulduğunda, özgeci aşk tutumunu tercihi Koruyan Ebeveyn ego durumu ile ilişkili görülmektedir. Uygulu Çocuk ego durumunda mevcut olan kendini yetersiz hissetme ve başkasının desteğine ihtiyaç duyma eğilimi büyük ihtimalle bu ego durumunun işlevini özgeci aşk tutumu ile ilişkili kılmıştır.

Bu konuda literatür incelendiğinde yurt dışında benzer bir araştırmaya rastlanmaktadır. Watson (1995) tarafından ego durumları ve üç aşk tutumu (tutkulu

aşk, oyun gibi aşk ve arkadaşça aşk) arasındaki ilişkiyi sınamak için yapılan çalışmada ego durumları ve aşk tutumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bulgulara rastlanmamıştır. İkincil aşk tutumlarının araştırma kapsamında olmaması araştırmacı tarafından anlamlı sonuçlara ulaşılamamasının nedeni olarak düşünülmektedir.

Karşı Cinsin Değerlendirildiği Baskın Ego Durumlarına Göre Aşk Tutumları Arasındaki Farklılaşmaların Tartışma ve Yorumu: Araştırmanın amaçlarından biri de genç yetişkinlerin aşk tutumlarının karşı cinsin değerlendirildiği baskın ego durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular incelendiğinde, karşı cinsin değerlendirildiği baskın ego durumu Koruyan Ebeveyn olan genç yetişkinlerin tutkulu aşk tutumu puan ortalamasının, karşı cinsin değerlendirildiği baskın ego durumu Eleştirel Ebeveyn olan genç yetişkinlerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yani Karşı cinsi Koruyan Ebeveyn olarak değerlendiren genç yetişkinler tutkulu aşk tutumunu Eleştirel Ebeveyn olarak değerlendirenlerden daha fazla tercih etmektedir. Karşı cinsi Koruyan E beveyn özelliklerinde değerlendiren kişilerin tutkulu aşkı tercih etmesi oldukça mantıklıdır. Karşı cinsi İlgili, özen gösterici, bağışlayıcı, destekleyici, izin veren, şefkatli, koruyucu ve endişeli davranışlarla kendini belli eden Koruyan Ebeveyn ego durumu özellikleriyle değerlendiren genç yetişkin, karşı cinsle olan aşk ilişkisinde tutku özelliğini büyük bir ihtimalle görmek isteyecektir.

Araştırma bulgularından bir diğerine göre, karşı cinsin değerlendirildiği baskın ego durumu K oruyan Ebeveyn olan genç yetişkinlerin tutkulu aşk tutumu puan ortalamasının karşı cinsin değerlendirildiği baskın ego durumu Doğal Çocuk olan genç yetişkinlerden anlamlı düzeyde yüksektir. Daha önce de ifade edildiği gibi, Doğal Çocuk ego durumu, kendini spontan davranışlarla belli etmektedir. Sevecen, içinden geldiği gibi davranan, duyarlı, davranışları kısıtlanmamış ve meraklı olan, aynı zamanda korkak, zevkine düşkün ve sürekli kendisiyle ilgili olan ve karşı cinsi Doğal Çocuk ego durumu baskın olarak değerlendiren genç yetişkinlerin, tutkulu aşk tutumunu K oruyan Ebeveyn ego durumu baskın olarak değerlendiren genç yetişkinlerden daha az kullanması beklenen bir bulgudur.

Doğal Çocuk ego durumuna ilişkin başka bir bulguya göre ise, karşı cinsin değerlendirildiği baskın ego durumu Doğal Çocuk olan genç yetişkinlerin tutkulu aşk puan ortalaması, karşı cinsin değerlendirildiği baskın ego durumu Eleştirel Ebeveyn olan genç yetişkinlerden daha yüksektir. Karşı cinste Doğal Çocuk ego durumunu baskın olarak değerlendiren genç yetişkinlerin karşı cinsi spontan olma, içinden geldiği gibi davranma, zevkine düşkün olma gibi özellikler ile değerlendirmesi tutkulu aşk tutumunu uyaran, nasihat eden, tembih eden, cezalandıran, kaşlarını çatan, memnuniyetsizliğini belirten, reddeden, çocuktaki sıkıntı, huzursuzluk, rahatsızlık, endişe, kaygı, savunuculuk ve değersizlik duygularını ortaya çıkaran Eleştirel Ebeveyn ego durumunda değerlendiren kişilerden daha fazla tercih etmesi makul bir bulgudur.

Karşı cinsin değerlendirildiği baskın ego durumu Yetişkin olan genç yetişkinlerin tutkulu aşk tutumu puan ortalamasının, karşı cinsin değerlendirildiği baskın ego durumu Eleştirel Ebeveyn, olan genç yetişkinlerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Karşı cinsi Yetişkin ego durumunda değerlendiren genç yetişkinlerin tutkulu aşk tutumu puan ortalamasının karşı cinsi Eleştirel Ebeveyn ego durumunda değerlendiren genç yetişkinlerden d aha yüksek çıkması beklenen bir bulgudur.

Karşı Cinsin Değerlendirildiği Ego Durumları ve Aşk Tutumları Arasındaki İlişkilerin Tartışma ve Yorumu: Araştırmanın bir amacı da , üniversite öğrencisi genç yetişkinlerin aşk tutumları ve karşı cinsin değerlendirildiği ego durumları arasında ilişki olup olmadığının sınanmasıdır. Bu hedef doğrultusunda yapılan analizler sonucu elde edilen bulgular incelendiğinde; tutkulu aşk tutumu puanları ile karşı cinste değerlendirilen Koruyan Ebeveyn ve Yetişkin ego durumu puanları arasında aynı yönde ve anlamlı bir ilişki varken karşı cinste değerlendirilen Eleştirel Ebeveyn e go durumu puanları arasında ters yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu bulgular, araştırmanın karşı cinsin değerlendirildiği baskın e go durumlarına göre aşk tutumları arasındaki farklılaşmalara ilişkin ortaya koyduğu bulgularla tutarlıdır. Karşı cinsi Koruyan Ebeveyn ve Yetişkin ego durumlarında

değerlendirenlerin tutkulu aşkı Eleştirel Ebeveyn olarak değerlendirenlerden daha çok tercih etmesi beklenen bir bulgudur.

Araştırmanın amacına ilişkin bir başka bulguya göre, oyun gibi aşk tutumu puanları ile karşı cinste değerlendirilen Yetişkin ego durumu puanları arasında anlamlı ve ters yönlü ilişkiler tespit edilmişken karşı cinste değerlendirilen Doğal Çocuk ego durumu arasında aynı yönde ve anlamlı bir ilişki tesbit edilmiştir. Karşılarındaki kişi bir oyunmuşçasına aşkla oynayan, benmerkezci oyuncular olan oyun gibi aşk tutumunu tercih eden aşıklar en az bedelle en büyük ödülleri kazanmaya çalışırlar. Stratejilerden hoşlanır ve aynı anda birden çok kişiyle çıkıyor olabilirler. Bağımlılıktan veya vaatte bulunmaktan hoşlanmazlar. Eski sevgilinin zorluklarıyla baş etmek yerine yeni bir partner bulmayı tercih edebilirler. Bu tarz bir aşıkla çıkmak eğlencelidir ancak sürekli bir ilişki için uygun değildir. Bu aşıklar sahiplenici veya kıskanç değildirler. Derinlerde bulunan yanlarını ortaya koymazlar ve partnerlerinden de bunu beklemez veya istemezler. Kendi kendine yeten ve talepte bulunmayan partnerler ararlar (Lasswell & Lasswell, 1976). Karşı cinsi spontan, içinden geldiği gibi davranan ve zevkine düşkün Doğal Çocuk ego durumunda değerlendiren genç yetişkinlerin oyun gibi aşk tutumunu tercih etmesi oldukça mantıklıdır. Bununla beraber karşı cinsi kişiliğin bilgiyi işleyen, mantıklı ve nesnel yanı olan Yetişkin ego durumun da değerlendirenlerin oyun gibi aşk tutumunu daha az tercih etmeleri de beklenen bir bulgudur.

Araştırmanın bu amacı doğrultusunda elde edilen bir diğer bulguya göre, arkadaşça aşk tutumu puanları ile karşı cinste değerlendirilen Doğal Çocuk ego durumu puanları arasında ters yönde ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bir başka ifade ile karşı cinsi Doğal Çocuk ego durumu şeklinde yorumlayanların düzeyi yükseldikçe arkadaşça aşk tutumu tercihi azalmıştır. Bununla beraber arkadaşça aşk tutumu puanları ile Uygulu Çocuk ego durumu puanları arasında aynı yönde ve anlamlı bir ilişki tesbit edilmiştir. Daha önce elde edilen benzer bulgularda ifade ettiğimiz gibi arkadaşça aşkın sağladığı rutin ve tek düze ilişki Doğal Çocuğun zevkine düşkün, spontan ve hareketli kişiliğine ters düşmektedir. Karşı cinsi Doğal Çocuk ego durumunda değerlendirenlerin arkadaşça aşk tutumunu tercih etmemesi mantıklı bir

bulgudur. Ancak mantıklı ya da mantıksız da olsa, anne-babasının zorladığı şeyleri yapma eğiliminde olan ve kendini yeterli hissetmeyen, otorite figürleri sürekli kendisini kontrol ediyormuş gibi davranan ve uyum sağlayan Uygulu Çocuk arkadaşça aşk tutumunun rutininden rahatsız olmayacak belki de kendini daha fazla güvende hissedecektir. Yani karşı cinsi Uygulu Çocuk ego dur umunda değerlendirenlerin arkadaşça aşk tutumunu tercih etmesi de beklenen bir bulgudur.

Araştırmanın bir diğer bulgusunda mantıklı aşk tutumu puanları ile Doğal Çocuk ego durumu puanları arasında ters yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Spontan ve içinden geldiği gibi davranan ve zevkine düşkün olan Doğal Çocuk özelliklerinden dolayı mantıklı aşk tutumunu benimsemeyecektir. Bir başka ifade ile karşı cinsi Doğal Çocuk ego durumunda değerlendirenlerin mantıklı aşk tutumunu tercih etmemesi son derece makul bir bulgudur.

Baskın Ego Durumlarına Göre Karşı cinsin Değerlendirildiği Ego Durumları Arasındaki Farklılaşmaların Tartışma ve Yorumu: Araştırmanın amaçlarından biri de genç yetişkinlerin karşı cinsi değerlendirdiği ego durumlarının kendi baskın ego durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular incelendiğinde, baskın ego durumu Koruyan Ebeveyn olan genç yetişkinlerin karşı cinste değerlendirdikleri Koruyan Ebeveyn E go D urumu pua n ortalamasının, baskın ego durumu Doğal Çocuk olan genç yetişkinlerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kendi baskın ego durumu Koruyan Ebeveyn ol an ge nç yetişkinlerin karşı cinsi, baskın ego durumu Doğal Çocuk olanlardan daha fazla Koruyan Ebevyn olarak değerlendirmeleri oldukça mantıklı bir bulgudur.

Araştırma bulgularından bir diğerine göre, baskın ego durumu Yetişkin olan genç yetişkinlerin karşı cinste değerlendirdikleri Koruyan Ebeveyn E go D urumu pua n ortalamasının baskın ego durumu Doğal Çocuk olan genç yetişkinlerden anlamlı düzeyde yüksektir. Daha önce de ifade edildiği gibi, Doğal Çocuk ego durumu, kendini spontan davranışlarla belli etmektedir. Sevecen, içinden geldiği gibi davranan, duyarlı, davranışları kısıtlanmamış ve meraklı olan, aynı zamanda korkak, zevkine düşkün ve sürekli kendisiyle ilgili olan Doğal Çocuk ego durumu baskın

genç yetişkinlerin, mantık boyutu ön planda olan baskın Yetişkin ego durumuna göre daha az karşı cinsi Koruyan Ebeveyn ego durumunda değerlendirmeleri beklenen bir bulgudur.

Koruyan Ebeveyn ego durumu ise ilgili, özen gösterici, bağışlayıcı, destekleyici, izin veren, şefkatli, koruyucu ve endişeli davranışlarla kendini belli etmektedir. Bu tür davranışlar mantıklı ve bağımlı karar stratejileri ile tutarlıdır. Zira bu ego durumundan hareket eden bireyler karar verirken içlerinden geldiği gibi davranmamakta, tüm seçenekleri göz önünde bulundurarak, seçeneklerin olası tüm sonuçlarını hesaba katarak karar vermektedirler. İlgi, şefkat, endişe gibi duygusal özellikleri de bünyesinde barındıran Koruyan Ebeveyn, muhtemelen bazen de karar verirken kendisinden emin olamamakta ve etrafında, tavsiye alabileceği insanlardan yardım istemektedir.

Bu amaç doğrultusunda elde edilen başka bir bulgu incelendiğinde, baskın ego durumu Koruyan Ebeveyn, Yetişkin ve Uygulu Çocuk olan genç yetişkinlerin karşı cinste değerlendirdikleri Uygulu Çocuk ego durumu puan ortalamasının, baskın ego durumu Doğal Çocuk olan genç yetişkinlerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir spontan ve kısıtlanmamış bir kişiliği olan doğal çocuğun karşı cinsi diğer ego durumlarına göre daha az Uygulu Çocuk ego durumunda değerlendirmesi mantıklı ve beklenen bir sonuçtur.

Karşı Cinste değerlendirilen Doğal Çocuk ego durumuna ilişkin bulgulara göre ise, baskın ego durumu Doğal Çocuk olan genç yetişkinlerin karşı cinste değerlendirdikleri Doğal Çocuk ego durumu puan ortalamasının , baskın ego durumu Koruyan Ebeveyn, Yetişkin ve Uygulu Çocuk olan genç yetişkinlerden daha yüksektir. Kendi baskın ego durumu Doğal Çocuk olan genç yetişkinlerin karşı cinsi diğer ego durumlarına göre daha fazla Doğal Çocuk ego durumunda değerlendirmeleri de beklenen bir bulgudur.

Karşı Cinsin Değerlendirildiği Ego Durumları ve Kendi ego Durumları Arasındaki İlişkilerin Tartışma ve Yorumu: Araştırmanın son amacı da , üniversite öğrencisi

genç yetişkinlerin kendi ego durumları ve karşı cinsin değerlendirildiği ego durumları arasında ilişki olup olmadığının sınanmasıdır. Bu hedef doğrultusunda yapılan analizler sonucu elde edilen bulgular incelendiğinde; genç yetişkinin kendi Koruyan E beveyn e go durumu puanları ile karşı cinste değerlendirilen Koruyan Ebeveyn ve Yetişkin ego durumu puanları arasında aynı yönde ve anlamlı bir ilişki varken karşı cinste değerlendirilen Doğal Çocuk ego durumu puanları arasında ters yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Yani Koruyan Ebeveyn e go durumu yüksek olan kişiler karşı cinsi daha fazla Koruyan Ebeveyn ve Yetişkin ego durumlarında değerlendirirken daha az Doğal Çocuk ego durumunda değerlendirmektedir. Bu bulgular, araştırmanın baskın ego durumlarına göre karşı cinsin değerlendirildiği ego durumları arasındaki farklılaşmalara ilişkin ortaya koyduğu bulgularla tutarlıdır.

Araştırmanın bu son amacı doğrultusunda elde edilen bir diğer bulguya göre, Genç yetişkinin kendi Yetişkin ego durumu puanları ile karşı cinste değerlendirilen Koruyan Ebeveyn, Yetişkin ve Uygulu Çocuk ego durumu pua nları arasında aynı yönde ve a nlamlı bir ilişki tespit edilmişken karşı cinste değerlendirilen Eleştirel Ebeveyn ego durumu puanları arasında ters yönde bir ilişki tesbit edilmiştir. Yetişkin ego durumu, karar verirken bütün seçenekleri araştıran, her birinin ol umlu ve olumsuz yanını göz önünde bulunduran ve kişiliğin bilgiyi işleyen mantıklı ve nesnel yanıdır. Dolayısıyla Yetişkin ego durumu yüksek olan kişilerin karşı cinsi uyaran, nasihat eden, tembih eden, cezalandıran, kaşlarını çatan, memnuniyetsizliğini belirten, reddeden, çocuktaki sıkıntı, huzursuzluk, rahatsızlık, endişe, kaygı, savunuculuk ve değersizlik duygularını ortaya çıkaran Eleştirel Ebeveyn e go durumunda daha az değerlendirmesi mantıklıdır. Araştırmadan elde edilen bulgu da bu y öndedir. B ununla beraber Yetişkin ego durumları yüksek olanların karşı cinsi Yetişkin ego durumunda değerlendirmeleri zaten beklenen bi r s onuç i ken K oruyan Ebeveyn ve U ygulu Çocuk e go d urumlarında değerlendirmeleri de Yetişkin ego durumunun mantıklı yönüyle tutarlıdır. U ygulu Ç ocuk e go dur umu, ot oriteye ol an boyun eğici tutumundan dolayı otoritenin onayını kazanmak için büyük ihtimalle mantıklı yönünü ön plana çıkaracak ve yetişkin ego durumuyla paralellik gösterecektir. Koruyan Ebeveyn e go dur umu i se ilgili, özen gösterici, bağışlayıcı,

destekleyici, izin veren, şefkatli, koruyucu ve endişeli davranışlarla kendini belli etmektedir. Zira bu ego durumundan hareket eden genç yetişkinler içlerinden geldiği gibi davranmamakta, tüm seçenekleri göz önünde bulundurarak, seçeneklerin olası tüm sonuçlarını hesaba katarak karar mantıklarını kullanarak Yetişkin ego durumuyla paralellik göstermektedirler.

Araştırmanın bir diğer bulgusunda genç yetişkinin kendi Uygulu Çocuk ego durumu ile karşı cinste değerlendirdiği Doğal Çocuk ego durumu puanları arasında ters yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Kendisi Uygulu Çocuk ego durumunda olan genç yeişkinin karşı cinsi Doğal Çocuk ego durumunda değerlendirmemesi oldukça mantıklı ve beklenen bir bulgudur. Çünkü Uygulu Çocuk ve Doğal Çocuk ego durumları kişilik özellikleri belli zıtlıklar göstermektedir.

Araştırmanın son amacına ilişkin son bulguya göre, genç yetişkinin Doğal Çocuk ego durumu ile Koruyan Ebeveyn, Yetişkin ve Uygulu Çocuk Ego durumu puanları arasında anlamlı ve ters yönlü ilişkiler tespit edilmişken Doğal Çocuk ego durumu arasında aynı yönde ve anlamlı bir ilişki tesbit edilmiştir. Doğal Çocuk ego durumu yüksek olan kişilerin karşı cinsi Doğal Çocuk ego durumunda değerlendirmeleri ve Doğal Çocuğun kişilik özellikleriyle farklılıklar ve zıtlıklar içeren Koruyan Ebeveyn, Yetişkin ve Uygulu Çocuk Ego durumlarında değerlendirmemeleri oldukça mantıklıdır.

4.2. Öneriler

1. Araştırma sonucunda elde edilen aşk tutumları ve ego durumlarındaki anlamlı cinsiyet farklılıkları, bu konuda aydınlatılması gereken genç yetişkinlerle ilgili projelerde kullanılarak farkındalık düzeyleri arttırılabilir.

2. Psikolojik danışmanlar, bu çalışmadan elde edilen bilgilerle danışanlarının ilişkilerinde ne aradıklarını anlamalarına yardımcı olabilir. Ayrıca bu bilgiler, onların isteklerini ve aruzlarını karşılayacak partneri ile öz farkındalık ve öz kabul bulmasında yardımcı olarak kullanılabilir.

3. Danışman, danışanının aşk tutumları ve ego durumları arasında yaşanan çatışmayı keşfedebilir ve bu konuda bu araştırma bulgularıyla danışanın da bu keşfi yapmasını sağlayabilir.

4. Genç yetişkinler bu bulguları, ilişkilerindeki arzuları, istekleri ve eg o durumlarını tanımlamada kullanabilir. Bu onlara eş seçiminde ve ilişkilerini daha az stresli ve daha çok etkili yaşamada yeterince açıklık sağlayabilir.

5. Genç yetişkinlerin aileleri de bu bulgulardan yararlanabilir. Ebeveynler çocuklarının kendi aşk ilişkilerinde hangi aşk tutumunu tercih edip nasıl davranacaklarını, arzularını, isteklerini ve hassas oldukları noktaların neler olduğunu anlayabilirler. Ayrıca çocuklarının kendilerini anlamalarında (öz farkındalık) ve kendilerini oldukları kabul etmelerinde (öz kabul) yardımcı olabilirler.

6. Danışmanlar hazırlayacakları eğitim programları veya seminerlerde bu bulguları kullanarak genç yetişkinleri ve ailelerini bilgilendirebilirler.

7. Genç yetişkinlerin aşk tutumlarını ve ego durumlarını anlamak onların çevrelerindeki insanlar tarafından onlarla daha sağlıklı bir iletişim ve etkileşim kurmak için kullanılabilir. Ayrıca onlara da ha em patik yaklaşmayı sağlayabilir.

8. Genç yetişkinlerin bu bulgularla aşkın tek olmadığını, çeşitli olduğunu, zaman zaman aynı kişinin farklı aşk türlerini yaşayabileceğini, aşkın birer tercih meselesi olduğunu ve değiştirilebilir olduğunu anlamaları, yaşanan olumsuz aşk deneyimlerinin yıkıcı etkilerinden en az zararla kurtulmalarını ve bir sonraki ilişkide daha sağlıklı bakış açıları geliştirmelerini sağlayabilir.

9. Genç yetişkinlerin kendi ego durumlarını ve partnerinin ego durumunu tanıması iletişim kurarken doğru ego durumlarından birbirlerine yaklaşmalarını ve böylece ilişkinin daha sağlıklı bir düzeyde yürütülmesini sağlayabilir.

10. Karşı cinsin ego durumlarının da değerlendirildiği bu araştırmada genç yetişkinlerin partnerlerinin kişiliklerini ne derece sağlıklı değerlendirdiği anlaşılabilir ve böylece birbirlerini daha yakından tanımaları sağlanabilir.

11. Türkiye'de özellikle aşk tutumlarıyla ilgili yapılan araştırmaların genişletilmesi ve çeşitlendirilmesi gerekmektedir. Yurt dışı araştırmalarında oldukça sık çalışma konusu olan aşk tutumları çeşitli kültürel farklılıklar, çeşitli yaş grupları ve ilişki statüsü gibi değişkenlerle incelenmekte ve oldukça anlamlı ve faydalı sonuçlara ulaşılmaktadır. Bu konuda var olan çalışmaların çok az olması bundan sonraki araştırmacılar için önemli birer problem konusu oluşturabilir.

12. Farklı aşk tutumlarının ilişkilerinde karşılaştıkları sorunları ele alışları ve birbirlerinin davranışlarına yükledikleri anlamda doğal olarak farklı olmaktadır. Bu farklılıkların daha somut ve sistematik bir şekilde görülebilmesi evli veya evli olmayan ama bir ilişki yaşayan çiftler arasındaki uyum bir problem konusu olarak ele alınabilir ve ergenlik dönemiyle başlayacak olan çeşitli yaş gruplarına uygulanabilir. Kültürlerarası yapılan uygulamalar ve karşılaştırmalarla daha sağlıklı ve genel sonuçlara ulaşılabilir. Ulaşılan bu sonuçlar da bireylerin partnerlerinin yaklaşımlarını daha sağlıklı bir şekilde değerlendirip daha sağlıklı bir şekilde karşılık vermelerini sağlayabilir. Bu konuyla ilgili çeşitli seminer ve projelerde kullanılabilir.

13. Aşk tutumları konusu ilişki doyumu, ilişki tatmini, ilişki mutluluğu ve memnuniyeti, duygusal bağlılık ve ilişki istikrarı gibi değişkenlerle incelenerek çeşitli problem konuları oluşturulabilir ve bu değişkenler çeşitli yaş grupları ve farklı kültürlere uygulanarak romantik ilişkiler konusunda yararlı ve kullanılabilir sonuçlara ulaşılabilir.

14. Ayrıca aşk tutumları konusu, romantik kıskançlık ve kıskançlıkla başa çıkma değişkenleriyle ele alınarak hangi aşk tutumunun ne düzeyde kıskançlığa sahip olduğu ve kıskançlıkla ne derece başa çıktığıyla ilgili

anlamlı sonuçlara ulaşılabilir. Bu sonuçlardan çeşitli çift seminerleri ve çiftlerle ilgili projelerde, terapi/danışma seanslarında yararlanılabilir.

15. Aşk tutumları ve ilişkilerde hissedilen yetersizlik duygusu da bir araştırma problemi olarak ele alınabilir.

16. Bu çalışma aşk tutumları ve ego durumları arasındaki ilişkinin belli yaş dönemindeki ilişkisini araştırmıştır. Bu araştırma farklı yaş dönemlerine uygulanabilir ve ulaşılan kişi sayısı arttırılarak farklı kültürlerarası ilişkiler de sınanabilir. Ayrıca çalışmaya farklı değişkenler –aile yaşam döngüsü, farklı eğitim düzeyleri gibi- eklenerek kapsam da ha da genişletilebilir.

KAYNAKÇA

Akbağ, M. (2000). *Stresle başa çıkma tarzlarının üniversite öğrencilerinde olumsuz otomatik düşünceler, transaksiyonel analiz ego durumları ve bazı değişkenler açısından incelenmesi.* Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Akbağ, M., ve D eniz, L. (2003). Öğretim elemanı ve öğretmen adaylarının birbirlerine yönelik algıları: Transaksiyonel analiz açısından bir değerlendirme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 3* (2), 263 – 293.

Akkoyun, F. (2001). *Transaksiyonel analiz.* İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.

Akkoyun, F., ve Bacanlı, H. (1990). Sıfat tarama listesinin türkçeye uyarlanması: TA ego dur umu öl çekleri ü zerine bi r çalışma. *V. Ulusal Psikoloji Kongresi Psikoloji – Seminer Dergisi Özel Sayısı, 8,* 637 – 643.

Alisinanoğlu, F. (1995). *Üniversite öğrencilerinin ben (ego) durumları ile ana-baba tutumlarını algılamalarını etkileyen bazı değişkenlerin incelenmesi.* Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Altıntaş, E., ve Gültekin, M. (2005). *Psikolojik danışma kuramları.* İstanbul: Alfa Akademi

Arı, R. (1989). *Üniversite öğrencilerinin baskın ben durumları ile bazı özlük niteliklerinin, ben durumlarına, atılganlık ve uyum düzeylerine etkisi.* Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Arı, R., ve Bacanlı, H. (1996). TA ben durumları ölçeği. *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* (7), 131-149.

Aşılı, G. (2001). *Üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolleri ve ego (ben) durumları arasındaki ilişki.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Atalay, D. (2004). Aşkın kaynağı. *Türk Psikoloji Dergisi,* (32), 108-110.

Atkinson, R. L., Atkinson, R.C., ve diğerleri.(1999). *Psikolojiye giriş.* Ankara Arkadaş Yayınları.

Aydemir, S .S. (1996). *Transaksiyonel analize dayalı bir eğitim programının evli çiftlerin ego durumları ve evlilik yaşamlarına ilişkin bazı değişkenlere etkisi.* Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bacanlı, H. (1992). Türk ve müslüman kavramları: Üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Cumhuriyet, Demokrasi ve Kimlik* (Ed. Nuri Bilgin). İstanbul: Bağlam Yayınları.

Bacanlı, H. (1995). Tanrı ve peygamber kavramları. *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi,* (2), 155 – 163.

Bader, E., ve Pearson, P. T. (1988). *In quest of the mythical mate: A developmental approach to diagnosis and treatment in couples therapy.* New York: Bruner/ Mazel Inc.

Baştuğ, G. (1993). *Histerik kadınların ve eşlerinin kendilerini ve birbirlerini algılamalarının karşılaştırılması (TA ego durumları bakımından).* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Berne, E. (1961). *Transactional analysis in psychotherapy.* New York: Ballantine Books.

Berne, E. (2001). *Hayat denen oyun.* İstanbul: Kariyer Yayıncılık

Bernstein, D. A., Edward, J. R., ve Thomas, K. S. (1991). *Psychology.* USA: Houghton Mifflon Company.

Berscheid, E. (1994). *Interpersonal relationnships:* Annual review of psychology. USA: Palto Alto.

Berscheid, E., ve Walster, E. (1978). *İnterpersonal attraction.* New York: McGraw.

Bilgin, N. (1995) *Sosyal psikolojiye giriş*. İzmir: İzmir Kitaplığı Yayınları.

Blakeney, N.R. (1977). *Current issues in transactional analysis.* New York: Brunner- Mazel Publishers.

Bluestein, D. L. (1990). Relation between ego identity statuses and decision – making styles. *Journal of Counseling Psychology, 37* (29), 160 – 168.

Burger, J. M. (2006). *Kişilik.* İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Buscaglia, L. (1982). *Living, loving and learning.* New Jersey: Charles B. Slack, Inc.

Büyüköztürk, Ş. (2006*). Veri analizi el kitabı.* Ankara: Pegema Yayıncılık

Büyükşahin, A.(2004). Lee'nin çok boyutlu aşk biçimleri. *Türk Psikoloji Bülteni,* (32), 118-120.

Büyükşahin, A. (2004). Türkiye'de uyarlama çalışmaları yapılmış ya da türk kültüründe geliştirilmiş ikili ilişkiler kapsamındaki ölçeklerin kısa tanıtımı. *Türk Psikoloji Dergisi,* (53), 129-143.

Büyükşahin, A. (2001). *Yakın ilişki kuran ve kurmayan üniversite öğrencilerinin çeşitli sosyal psikolojik etkenler yönünden karşılaştırılması.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Büyükşahin, A.; Hovardaoğlu, S. (2004).Çiftlerin aşka ilişkin tutumlarının Lee'nin çok boyutlu aşk biçimleri kapsamında incelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi, 19*(54), 59-72.

Büyükşahin, A. (2006). *Yakın ilişkilerde bağlanım: Yatırım modelinin bağlanma stilleri ve bazı ilişkisel değişkenler yönünden incelenmesi.* Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Campos, L., ve McCormik, P. (1972). *Introduce your marriage to transactional analysis*. California: Transactional Pubs

Contreras-Ramos, R.J. (1989). *Marital satisfaction and attitudes toward love and sex in mexican american couples: A cross-cultural perspective.* Unpublished dissertation. USA: Texas Tech University

Corey, G. (1991). *Theory and counseling and psychotherapy.* California: Brooks/ Cole Publishing Company.

Crosby, J .F. (1991). *Illusion and disillusion: The self in love and marriage.* California: Wadsworth Publishing Company.

Crowley, J. P. (1979). *Transactional analysis theory and alcoholism: The results of an ego state study of alcoholics and non- alcoholics.* Unpublished dissertation. USA: Union Graduate School – West.

Cüceloğlu, D. (1992). *İnsan ve Davranışı.* İstanbul: Remzi Kitabevi.

Çam, S . (1997). *İletişim becerileri eğitimi programının öğretmen adaylarının ego durumlarına ve problem çözme becerisi algılarına etkisi.* Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Deniz, M .E. (2002). *Üniversite öğrencilerinin karar verme stratejileri ve sosyal beceri düzeylerinin TA-baskın ben durumları ve bazı özlük niteliklerine göre karşılaştırmalı olarak incelenmesi.* Yayınlanmamış doktora tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dokur, M.; Profeta Y. (2006). *Aile ve Çift Terapisi.* İstanbul: Morpa Yayınları.

Dowling, C. (1981). *The cinderella complex: Women's hidden fears of independence*. New York: Pocket Books.

Feeney, J.A., ve Noller, P. (1990). Attachment styles as a predictor of adult romantic relationships. *Journal of Personality and Social Psychology,* (58), 281-291.

Freedman, J. L., Sears, D. O., ve Carlsmith J. M. (2003). *Sosyal Psikoloji.* İstanbul: İmge Kitabevi.

Fromm, E. (1956).*The art of loving.* New York: Herper & Row.

Fromm, E. (2003). *Sevme sanatı.* İstanbul: Payel Yayınları

.

Gleitman, H. (1996). *Basic psychology.* New York: W.W. Norton & Company.

Gültekin, F., ve Voltan-Acar, N. (2004). Transaksiyonel analizin türk kültürüne uygulanabilirliği. *Eğitim ve Bilim, 29* (133), 28-38

Hansen, J., Stevick, R. ve Warner, R. (1977). *Counseling theory and process.* Boston: Ally and Bacon

Harris, T. A. (1973). *I'm ok you're ok*. New York: Avon Books.

Hatfield, E. (1988). P assionate a nd c ompaniate l ove. In. R .J. S ternberg ve M .L. Barnes (Ed.), *The psychology of love.* New Haven: Yale University Press

Hatkoff, T ., Laswell, T .E. (1979). M ale-female s imilarities and differences i n conceptualizing l ove. In M . C ook, G . W ilson (Eds.). *Love and attraction: An international conference* (221-227). Oxford: Pergamon.

Hausmann, M. (1991). *Some affective and cognitive personality correlates of romantic love.* Unpublished dissertation. USA**:** California Institute of Integra Studies.

Hendrick, C., Hendrick, S., Foote, F.H., ve Slapion- Foote, M.J. (1984). Do men and women love differently. *Journal of Social and Personal Relationships,* (1), 177-195.

Hendrick, C., ve Hendrick, S. (1986). A theory and method of love. *Journal of Personality and Social Psychology,* (50), 392-402.

Hendrick, C., Hendrick, S., ve Dicke, A. (1998). The relationships assessment scale. *Journal of Personality and Social Psychology*, (56), 784-794

Hendrick, S.S. (1988). A generik measure of relationship satisfaction. *Journal of Marriage and the Family,* (50), 93-98.

Hendrick, C., ve Hendrick, S.S. (1991). Dimensions of love: A sociobiological interpretation. *Journal of Social and Clinical Psychology,* (10), 206-230

Hendrix, H. (1988). *Getting the love you want: The guide for couples.* New York: Harper Perennial.

Hightower, J.R. (1996). *Love styles and marital quality*. Unpublished dissertation. USA: University of Arkansas.

Işınsu, M. (2004). *Evlilikte aşk. Türk Psikoloji Bülteni*, (32), 123-129

İlaslan, Ö. (2001). *Ortaöğretim öğrencilerinin bazı özlük niteliklerinin ve baskın ben durumlarının iletişim becerileri ile ilişkisi.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

James, M., ve Jongeward, D . (1993). *Kazanmak için doğarız.* İstanbul: İnkılap Kitabevi.

Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi.* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Konyalıoğlu, A. (2002). *Üniversite öğrencilerinin duygusal ilişki bağlanma tarzları ile kişilik tipleri arasındaki ilişkinin incelenmesi.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniveristesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Lee, J. A., (1973). *The colors of love: An exploration of the ways of loving.* Ontario: New Pres

Lee, J. A., (1988). *Love-styles.* R.J. Sternberg, M.L. Barnes (Eds.). *The psychology of love*. New Haven:Yale University Pres.

Lasswell, T.E., ve Lasswell, M.E. (1976). I love you but i'm not in love with you. *Journal of Marriage and Family Counseling,* (38), 211-224.

Mabee, F. M. (1989). *A transactional analysis approach to understanding traditional versus nontraditonal career choice and level of vocational identity in college women.* Unpublished dissertation. USA: The F lorida S tate University.

Mabee, T. W. (1986). *An investigation of egograms in relation to self, occupations, primary holland codes and occupational preference.* Unpublished dissertation. USA: The Florida State University.

Maisonneuve, J. (2005). *Sosyal psikoloji.* Ankara: Dost Yayınevi.

Miller, H.L., ve Siegel, P.S. (1972). *Loving: A psychological approach*. New York: John Wiley and Sons, Inc.

Morris, G . L. (2006). *Altered states: Using transactional analysis education to prevent conflict escalation and violence*. Unpublished d issertation. USA: Capella University.

Murstein, B. (1988). A Taxonomy of love. In R.J. Sternberg, M.L. Barnes (Ed.) *The psychology of love.* New Haven: Yale University Press.

Nelson – Jones. R. (2003). *Danışma psikolojisi kuramları.* İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım

Neto, F. (2007). Love styles: A cross-cultural study of british, indian, and portuguese college students. *Journal of Comparative Family Studies, 38* (2), 239-245.

Neto, F. (1994). Love styles among portuguese students. *The Journal of Psychology. 128* (5), 613-628.

Onur, B. (2000). *Gelişim psikolojsi.* Ankara: İmge Kitabevi

Öner, N. (2006). *Türkiye'de kullanılan psikolojik testlerden örnekler.* İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.

Özabacı, N. (2004). Evlilik Öncesi İlişkiler. *Evlilik Okulu.* İstanbul: Remzi Kitabevi.

Papalia, D. E., ve Sally, W. O. (1988). *Psychology.* New York: Mc Graw – Hill Company,

Price, D. A. (1975). *The Construction of scales for measuring ego states in transactional analysis.* Unpublished dissertation. USA:The Florida State University.

Ragland, R., ve Saxon B. (1985). *Invitation to psychology.* USA: Scott, Foresman and Company.

Risavy, C.F. (1995). *Effects of gender, age, social class and relationship satisfaction on love styles.* Unpublished dissertation. USA: Saint Louis University.

Roberts, D . L. (1975). T reatment of c ultural s cripts. *Volume of Selected Articles From the Transactional Analysis Journal.* San Francisco: The International Transactional Analysis Association Inc. 183 – 189.

Rubin, Z. (1973): *Liking and loving: An invitation to social psychology*. New York: Holt, Rinchart, Winston, Inc.

Schaeffer, B. (1987). *Is it love or is it addiction? falling into healthy love.* New York: Harper and Row.

Senemoğlu, N. (2001). *Gelişim öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya.* Ankara: Gazi Kitabevi.

Shor, J., ve Sanville, J. (1978*). Illusion in loving: A psychoanalilytic approach to the evolution of intimacy and autonomy.* Los Angeles: Double helix press.

Silker, G. L. (1979). *Identification of transactional analysis ego states and nonverbal behavior within counseling subroles.* Unpublished d issertation. USA: Oklahoma State University.

Silverman, L.H., Lachmann, F.H., ve Milich, R.H. (1982). *The search for oneness.* Newyork: International Universities Press, Inc.

Sternberg, R.J. (1988). Tringulating love. In Sternberg, R.J., Barnes, M.L. (Ed). *The psychology of love.* New Haven: Yale University Press.

Stewart, I. (1989). *Transactional analysis counseling in action.* California: Sage Publications:

Stewart, I., ve J oines, V. (1999). *TA today: A new introduction to transactional analysis.* England: Lifespace Publications.

Şafak, E. (2007). Aşk. *Zaman Gazetesi*.

Şahin, S . (2001). *Romantic relationships of turkish young adults: Their love attitudes, relationship satisfaction, pschological health and expanding self.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Boğaziçi Univeristesi Sosyal B ilimler Enstitüsü.

Thomson, G . (1971). *The identification of ego states in transactional analysis.* Unpublished dissertation. USA: Georgia State University.

Velidedeoğlu K., N . (2006). *Kadın erkek ilişkilerinde sorunlar ve çözümleri.* İstanbul: Morpa Yayınları.

Walster, E., ve Walster, G. W. (1978). *A new at love.* New York: McGrow.

Watson, R . P . (1996). *The relationship between ego atates and love attitudes in single young adults.* Unpublished d issertation. USA: Northern A rizona University.

Wegnes, J.U. (1995).*Gender, sex-role classification, age, ethnicity, and relationship status as factors related to attitudes toward love in college-age students.* Unpublished dissertation. USA: California State University

White, J. D., ve White, T. (1975). Cultural scripting. *Volume of Selected Articles From the Transactional Analysis Journal.* San Francisco: The International Transactional Analysis Association Inc. 171 – 182.

Williams, K . B . (1978). *An empirical procedure for the assessment of ego states illustrated by egograms As described in transactional analysis theory.* Unpublished dissertation. USA: The Fielding Institute.

Williams, J .E., ve Best, D .L. (1982). *Measuring sex stereotypes: A thirty-nation study.* Sage publications.

Williams, K.B., Woodmansee, D .B. ve W illiams, J .E. (1977). S ex s tereotypes and transactional analysis theory. *Transactional Analysis Journal*, (7), 266-274.

Woollams, S. J., ve Brown, M. (1979). *TA: The total handbook of transactional analysis.* New Jersey: Prentice Hall.

Woollams, S . J . (1973). F ormation of the s cript. V olume *of Selected Articles From the Transactional Analysis Journal.* San F rancisco: T he International Transactional Analysis Association Inc. 97 – 103.

Yavuzer, H. (2004). (Ed.). *Evlilik okulu*. İstanbul: Remzi Kitabevi

EKLER

Ek I: Kişisel Bilgi Formu

Ek II: Sıfat Tarama Listesi-I: Kendini Değerlendirme

Ek III: Sıfat Tarama Listesi-II: Karşı Cinsi Değerlendirme

Ek IV: Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği: Kısa Formu

EK I
KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli Arkadaşlar,

Genç Yetişkinlerin aşka dair tutum ve görüşlerini inceleyen bir araştırma yapmaktayız. Bu çalışmada sizlerin de katkılarıyla romantik ilişkiler kapsamında yapılacak olan çalışmalara ışık tutacak verilerin elde edilmesi amaçlanmaktadır. Bu nedenle araştırmadan elde edilecek olan verilerin güvenilir olması için size verilen soru listelerini samimi bir şekilde cevaplamanız gerekmektedir. Verecek olduğunuz cevaplar kesinlikle gizli tutulacak ve sadece bu araştırma için kullanılacaktır. Sonuçlar toplu olarak değerlendirileceğinden dolayı isim verme zorunluluğu bulunmamaktadır.

Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Sümeyra Tüfekci

1.Cinsiyetiniz: K ( ) E ( )

2.Yaşınız:…….

2.Üniversiteniz:…….

3.Bölümünüz:……..

4.Sınıfınız:……..

5.Şuan yaşadığınız bir duygusal ilişkiniz var mı?

E ( ) H ( )

6.Yukarıdaki sorunun cevabı “Evet” ise ne zamandan beri birliktesiniz?.....

7.5. Sorunun cevabı “Hayır” ise daha önce duygusal bir ilişkiniz oldu mu?

E ( ) H ( )

EK II

SIFAT TARAMA LİSTESİ- I (Kendini Değerlendirme)

Aşağıda insanı niteleyen 95 sıfat verilmiştir. Sizden istenen "sizi nitelediğini- sizin bir özelliğiniz olarak düşündüğünüz" sıfatları işaretlemenizdir. Lütfen s ize u ygun gelen sıfatın yanındaki parantezin içine X işareti koyunuz. İşaretleme işlemini yaparken sıfatlar üzerinde çok fazla düşünmeyiniz. İşaretleyeceğiniz sıfat sayısına ilişkin herhangi bir kısıtlama yoktur. Lütfen işaretlemeyi yaparken olmak istediklerinizi değil, sizde var olan özelliklerinizi dikkate alınız.

39	( )	Açık düşünceli (Açık fikirli)	11	( )	Önyargılı	75	( )	Girişken
			3	( )	Asık suratlı	82	( )	Sempatik
41	( )	Dikkatli	83	( )	Sevimli	69	( )	Kötümser
40	( )	Akıllı	63	( )	Terbiyeli	10	( )	Kuralcı
64	( )	Tutuk	9	( )	Kibirli	4	( )	Ciddi
65	( )	Yumuşakbaşlı	84	( )	Sıcakkanlı	62	( )	Sessiz
66	( )	Uyumlu	33	( )	Yufkayürekli	32	( )	Yardımsever
72	( )	Atılgan	89	( )	Cesur	42	( )	Dürüst
73	( )	Duygusal	29	( )	Sabırlı	71	( )	Telaşlı
74	( )	Gamsız	86	( )	Yaratıcı	85	( )	Şakacı
76	( )	Hayalci	87	( )	Doğal	35	( )	Sevecen
1	( )	Aksi	88	( )	Seksi	56	( )	Uslu
2	( )	Alaycı	12	( )	Resmi	68	( )	Mızmız
31	( )	Vefakar	18	( )	Sinirli	43	( )	Düşünceli davranan
30	( )	Sırdaş	13	( )	Titiz	90	( )	Kararsız
22	( )	Cömert	77	( )	Heyecanlı	91	( )	Korkak
26	( )	İçten	78	( )	Maceracı	92	( )	Nüktedan
44	( )	Dakik	79	( )	Meraklı	93	( )	Asi
45	( )	Gerçekçi	57	( )	Ağırbaşlı	94	( )	Rahat
46	( )	Mantıklı	58	( )	Bağımlı	95	( )	Soğukkanlı
47	( )	Temkinli	59	( )	Çekingen	19	( )	Tedbirli
51	( )	Adil	49	( )	Tutarlı	17	( )	Öfkeli
52	( )	Bağımsız	50	( )	Açıksözlü	16	( )	Kararlı
53	( )	Zeki	14	( )	Otoriter	38	( )	Samimi
54	( )	İradeli	20	( )	Anlayışlı	34	( )	Başkalarını düşünen
55	( )	Düzenli	80	( )	Neşeli	37	( )	Kibar
5	( )	Eleştirici	81	( )	Sabırsız	24	( )	Güvenilir
6	( )	Gururlu	21	( )	Canayakın	25	( )	Hoşgörülü
23	( )	Geçimli	15	( )	Sabit fikirli	36	( )	Hoşsohbet
27	( )	İlgili	60	( )	Nazik	48	( )	Sorumluluk alabilen
28	( )	Merhametli	61	( )	Saygılı			
7	( )	İdealist	67	( )	Tedirgin			
8	( )	Katı	70	( )	Olgun			

EK III

SIFAT TARAMA LİSTESİ-II (Karşı Cinsi Değerlendirme)

Aşağıda insanı niteleyen 95 sıfat verilmiştir. Sizden istenen "romantik ilişki (aşk) yaşadığınız/ yaşayacağınız karşı cinste öncelikli olarak bulunduğunu düşündüğünüz" sıfatları işaretlemenizdir. Lutfen size uygun gelen sıfatın yanındaki parantezin içine X işareti koyunuz. İşaretleme işlemini yaparken sıfatlar üzerinde çok fazla düşünmeyiniz. İşaretleyeceğiniz sıfat sayısına ilişkin herhangi bir kısıtlama yoktur. Lütfen işaretlemeyi yaparken olmasını istediklerinizi değil, karşı cinste var olan özellikleri dikkate alınız.

39	( )	Açık düşünceli (Açık fikirli)	11	( )	Önyargılı	75	( )	Girişken
			3	( )	Asık suratlı	82	( )	Sempatik
41	( )	Dikkatli	83	( )	Sevimli	69	( )	Kötümser
40	( )	Akıllı	63	( )	Terbiyeli	10	( )	Kuralcı
64	( )	Tutuk	9	( )	Kibirli	4	( )	Ciddi
65	( )	Yumuşakbaşlı	84	( )	Sıcakkanlı	62	( )	Sessiz
66	( )	Uyumlu	33	( )	Yufkayürekli	32	( )	Yardımsever
72	( )	Atılgan	89	( )	Cesur	42	( )	Dürüst
73	( )	Duygusal	29	( )	Sabırlı	71	( )	Telaşlı
74	( )	Gamsız	86	( )	Yaratıcı	85	( )	Şakacı
76	( )	Hayalci	87	( )	Doğal	35	( )	Sevecen
1	( )	Aksi	88	( )	Seksi	56	( )	Uslu
2	( )	Alaycı	12	( )	Resmi	68	( )	Mızmız
31	( )	Vefakar	18	( )	Sinirli	43	( )	Düşünceli davranan
30	( )	Sırdaş	13	( )	Titiz	90	( )	Kararsız
22	( )	Cömert	77	( )	Heyecanlı	91	( )	Korkak
26	( )	İçten	78	( )	Maceracı	92	( )	Nüktedan
44	( )	Dakik	79	( )	Meraklı	93	( )	Asi
45	( )	Gerçekçi	57	( )	Ağırbaşlı	94	( )	Rahat
46	( )	Mantıklı	58	( )	Bağımlı	95	( )	Soğukkanlı
47	( )	Temkinli	59	( )	Çekingen	19	( )	Tedbirli
51	( )	Adil	49	( )	Tutarlı	17	( )	Öfkeli
52	( )	Bağımsız	50	( )	Açıksözlü	16	( )	Kararlı
53	( )	Zeki	14	( )	Otoriter	38	( )	Samimi
54	( )	İradeli	20	( )	Anlayışlı	34	( )	Başkalarını düşünen
55	( )	Düzenli	80	( )	Neşeli	37	( )	Kibar
5	( )	Eleştirici	81	( )	Sabırsız	24	( )	Güvenilir
6	( )	Gururlu	21	( )	Canayakın	25	( )	Hoşgörülü
23	( )	Geçimli	15	( )	Sabit fikirli	36	( )	Hoşsohbet
27	( )	İlgili	60	( )	Nazik	48	( )	Sorumluluk alabilen
28	( )	Merhametli	61	( )	Saygılı			
7	( )	İdealist	67	( )	Tedirgin			
8	( )	Katı	70	( )	Olgun			

EK IV

AŞKA İLİŞKİN TUTUMLAR ÖLÇEĞİ. KISA Formu

Aşağıda aşk hakkında farklı tutumları yansıtan bazı ifadeler bulunmaktadır. Her ifade için o ifadenin karşısında bulunan 1 (Kesinlikle Katılmıyorum) ile 5 (Kesinlikle Katılıyorum) arasındaki rakamlardan size en yakın gelen rakamı daire içine alınız. Aşağıda bulunan bu ifadelere şuan ilişki içinde bulunduğunuz kişiyi, şuan birlikte olduğunuz biri yoksa en son birlikte olduğunuz kişiyi, bugüne kadar romantik ilişki yaşantınız olmadıysa idealinizdeki kişiyi düşünerek cevap veriniz.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Pek Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Kız/erkek arkadaşımla aramızda gerçek bir fiziksel çekim var.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
2. Kız/erkek arkadaşımla birbirimiz için yaratıldığımızı düşünüyorum	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
3. Kız/erkek arkadaşımla ben birbirimizi gerçekten anlıyoruz	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
4. Kız/erkek arkadaşım benim ideal fiziksel güzellik/ yakışıklılık standartlarıma uyuyor.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
5. Kız/erkek arkadaşımın benim hakkında bilmediği şeyin onu kırmayacağına inanıyorum.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
6. Kız/erkek arkadaşımın başka sevgililerimden haberdar olmamasını sağlamaya çalışmışımdır.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
7. Kız/erkek arkadaşım,başkalarıyla yaptığım bazı şeyleri bilseydi bozulurdu.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
8. "Aşk oyununu" kız/erkek arkadaşım ve birkaç başka partnerle oynamaktan hoşlanıyorum.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
9. Bizim aşkımız en iyi olanı, çünkü uzun bir arkadaşlıktan ortaya çıktı.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
10. Arkadaşlığımız zaman içinde giderek aşka dönüştü.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
11. Bizim aşkımız gerçekten derin bir arkadaşlıktır; gizemli, mistik bir duygu değildir.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
12. Bizim aşkımız en tatmin edici olanı, çünkü iyi bir arkadaşlıktan gelişti.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**

	Kesinlikle Katılmıyorum	Pek Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
13. Kız/erkek arkadaşımı seçmemdeki ana kriter onun ailem üzerinde nasıl bir izlenim bırakacağıydı.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
14. Kız/erkek arkadaşımı seçmemdeki önemli bir faktör onun iyi bir anne/baba olup olmayacağıydı.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
15. Kız/erkek arkadaşımı seçmemdeki bir kriter onun kariyerimi nasıl etkileyeceğiydi.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
16. Kız/erkek arkadaşıma çok bağlanmadan önce, şayet herhangi bir zamanda çocuklarımız olursa diye, onun kalıtsal alt yapısının benimkisiyle ne kadar uyumlu olduğunu hesaplamaya çalıştım.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
17. Kız/erkek arkadaşım bana ilgi göstermediğinde kendimi tamamen hasta hissederim.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
18. Kız/erkek arkadaşıma aşık olduğumdan beri başka şeylere konsantre olmakta güçlük çekmekteyim.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
19. Kız/erkek arkadaşımın başka birisiyle birlikte olduğundan şüphelenirsem içim rahat etmez.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
20. Kız/erkek arkadaşım bir süre benimle ilgilenmezse onun ilgisini çekmek için bazen saçma şeyler yaparım.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
21. Kız/erkek arkadaşımın acı çekmesine izin vermektense kendim acı çekmeyi tercih ederim.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
22. Kız/erkek arkadaşımın mutluluğunu kendi mutluluğumun önüne koymadan mutlu olamam.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
23. Kız/erkek arkadaşım kendi isteklerini başarsın diye kendi isteklerimi feda etmeye genellikle razıyımdır.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
24. Kız/erkek arkadaşımın hatırı için her şeye katlanırım.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**